

KLEIO

3/2014

Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liiton jäsenlehti

HYOL • FLHS

KLEIO 3/2014

Kleion julkaisija

Historian ja yhteiskuntaopin
opettajien liitto HYOL ry
Förbundet för lärarna i historia
och samhällslära FLHS rf
www.hyol.fi

Toimisto

Mechelininkatu 15 B 36
00100 Helsinki
09 685 2230
toimisto@hyol.inet.fi

Päätoimittaja

Riitta Mikkola
Yläportti 1 F 33, 02210 Espoo
050 412 2711
riitta.mikkola@nic.fi

Toimitusneuvosto

Riitta Mikkola (pj), Ossi Kok-
konen, Tiina Kärkkäinen, Liisa
Mikkola, Kirsi Ruhanen, Riitta
Tallavaara, Hanna Toikkanen,
Pirjo West ja Hanna Ylönen.

Kleio ilmestyy neljä kertaa
vuodessa ja se jaetaan ilmai-
seksi HYOL:n jäsenille.
Vuosikerran tilaushinta 25 €
+ alv.

Ilmoitushinnat

Tekstissä 1/1 s. 500 € + alv
1/2 s. 300 € + alv
1/4 s. 200 € + alv
Takakansi 550 € + alv

Ilmoitusasiat

Kirsi Ruhanen.

Taitto

Kirsi Ruhanen.

Kannen kuva

Kirsi Ruhanen.
Sebastia, Länsiranta.

Painatus

Suomen Uusiokuori Oy, 2014.

Puheenjohtajan palsta

Iso paha susi ja kolmisenkymmentä porsasta	3
Långsam historia	5
HYOL toimii	6

EU

Eurovaalit 2014 meillä ja muualla	7
Erilaiset eurovaalit?	8
EU vastauksena Euroopan haasteisiin	12
EU-tulkki sanoo saman suomeksi	17
Europarlamentaarikkojen terveisiä historian ja yhteiskuntaopin opettajille	20
Turkin eurooppalainen kohtalo	24
Mepeistä on moneksi	28
Mitä poliitikko duunaa?	30
Erasmus+ -ohjelma	32
Euroscolassa yhteistyötä oppimassa	34
EU ja ihmisoikeudet – nyt	36
EU-tietokilpailu osana yhdeksännen luokan opetusta	38

Ideoita & ilmiöitä

Tuhlataanko syksyn 1989 perintö?	40
Pankki- ja rahajärjestelmän opetus puutteellista	42
Digitaaliset aineistot elävöittävät opetusta	44
Suomen Ateenan-instituutti	46
Tittelit pois!	48
Jaetussa maassa	50
Faliskien menneisyyttä metsästävässä	56
Linnoja ja legendoja Skotlannissa	58
Myllykirje kerhoreteltä	60
Yhteistä nimittäjää etsimässä	62
Taloustietokilpailun voitto Laihialle	64
EUSTORY-kilpailu kuudetta kertaa	65
Pirkanmaa jyräsi EU-tietokilpailussa	66

Arvosteluja

68

Kleion 4/2014 aineistonjättöpäivä on 20.11.2014.

Iso paha susi ja kolmisenkymmentä porsasta

JARI AALTO

Lukion tuntijakokysymys jäi kesällä ratkaisematta, mutta voimmekin odottaa valtioneuvoston päätöstä asiassa lähipäivinä. Tässä odotellessa päätin kokeilla, olisiko vertauskuvallisella eläinsadulla annettavaa opetukseen.

Olipa kerran joukko pieniä porsaita, jotka asuivat vanhasa talossaan metsän keskellä. Siinä osassa metsää aurinko paistoi joka päivä ja mättäät notkuivat herkullista syötävää. Possuilla oli mukavaa yhdessä, ja niinpä ne päättivät kutsua yhä uusia possuja kanssaan leikkimään. Metsän itä laidalla asuvat possut pelkäsivät naapurissaan asuvia susia ja ottivat mielellään kutsun vastaan, sillä he tiesivät pontevan äitipossun Helgan ja uljaan kotkan Samin pitävän kaikista pienistä porsaista hyvän huolen. Sudet saivat huomata possunaapuriensa liivahtavan käpelistään.

Tästä susien johtaja, Iso Paha Susi, sai mielensä mustaksi, sillä sen mielestä Itämetässä asuvat porsaat ja heidän mökkinsä olivat ammoisista ajoista lähtien kuuluneet susien etupiiriin. Ne olivat sitä paitsi tottuneet nappaamaan possuja suupaloiukseen, vaikka ne olivat laihoja ja karvaanmakuisiakin. Iso Paha Susi päätti sujauttaa possujen postilaatikkoon nootin, jossa se uhkasi olla toimittamatta talveksi halkoja possuille. Possut eivät olleet tietääkseenkään tästä uhittelusta, sillä halkokauppa oli susille hyvin tuottoisaa. Äitipossu vieläpä rauhoitteli sutta ja lupasi, että sudetkin saavat tulla silloin tällöin porsaiden kanssaan leikkimään.

Rauha tuntui vallitsevan metsän asuk-

kaiden kesken, mutta eräänä päivänä Iso Paha Susi ilmoitti yhdelle pienimmistä porsaista, että tämä sortaa olkimajansa ympärillä asuvia susia, ja että ison Pahan Suden on suojeltava avuttomia hukkaparkoja. Tämän oli tästä lähtien asuttava muiden susien kanssa ja toteltava Isoa Pahaa Sutta. Hätääntynyt porsas, Veli Huilu, riensi valittamaan asiasta äitipossulle. Äitipossulla oli kuitenkin huolia taloudenpidossa, sillä jatkuva leikkiminen kävi sen kukkarolle. Niinpä äitipossu kehotti veli Huilua sopimaan susien kanssa, sillä ehkäpä sudet haluavat leikkiä vain keskenään. Pienes-

sä olkimajassaan asuva Veli Huilu ei voinut muuta kuin avata oven isolle Pahalle Sudelle ja ei epäaikaakaan kun sudet jäädyttivät sen syödäkseen sen myöhemmin. Muut porsaat röhkivät kuorossa Veli Huilun kohtaloa, mutta jättivät asiat sikseen, koska heidän talonsa oli kiinnitetty kurkihirttä myöten. Eikä Sam-kotkakaan, joka oli jo hieman virttynyt ja sulkasatonen, viitsinyt tarttua susia niskavilloista. Vieläpä päätettiin osallistua susien järjestämään hiihtokilpaan iloisemman tunnelman luomiseksi metsään.

Tästä rohkaistuneena itse Iso Paha Susi ilmestyi nyt Veli Viulun ovelle kolkuttamaan ilmoittaen, että tämä oli itse asiassa susi, jos ei ollut sitä sattunut huomaamaan. Vaikka Veli Viulun ovi oli vain risuista punottu, hän kieltäytyi avaamasta ja tulemasta ulos leikkimään susien kanssa. Iso Paha Susi suuttui ja kutsui Veli Viulua fasistiksi, vaikka ei ollut aivan varma mitä se tarkoittaa. Kun tämäkään ei auttanut, lähetti Iso Paha Susi

porsaan valepukuun sonnustautuneita susia sytyttämään Veli Viulun risumajan nurkan tuleen. Kun muut metsän asukit alkoivat haistaa palaneen käryä, selitti Iso Paha Susi olevansa viaton. Nuo tuntemattomat porsaasivat sen mukaan separatisteja tai metsän siinä kolkassa liikkuvia lomanviettäjiä, jotka olivat kyllästyneet Veli Viulun epäviireiseen soittoon.

Mutta nyt oli Possujen ja kotkan mitta täysi, eivätkä ne enää uskoneet Ison Pahan Suden satuja. Viisas äitipossu ja kotka kehoittivat kaikkia possuja kääntämään saporonsa susille. Vaikka possut olivat hieman riutuneita, ne päättivät lisäksi puhkua ja puhalttaa susien rahat takoakseen järkää näiden kalloihin. Päättiin myös olla myymästä enää susille tulitikkuja, vaikka possu nimeltä Marianne sitä vastustikin. Pian tämän jälkeen ensilumi satoi metsään ja pian sudet huomasivat, että heillä oli vain halkoja ja tulitikkuja syötävänä. Osa susista alkoi kyräillä Isoa Pahaa Sutta, sillä ne epäilivät, että tämä valanhimossaan oli aiheuttanut susien huonon maineen metsän muiden asukkaiden keskuudessa. Sudet pohtivat, että tätä menoa

niiden turkit muuttuisivat takkuisiksi ja koin-syömiksi ja että pennut olisivat pelkkää luuta ja nahkaa.

Iso Paha Susi yritti vakuutella, että kaikki niiden huolet johtuivat porsaista ja kotkasta, sillä nuo imperialistit loukkasivat susien muinaisia oikeuksia possujen kaitsijoina. Se vieläpä uhkasi syödä suuhunsa kaikki ne sudetkin, jotka eivät suostuneet yhdessä puhaltamaan possujen mökkeihin heitettyihin kekäleisiin. Pennuistaan huolestuneet emot vastasivat tulella leikkimisen olevan niin vaarallista, että possujen kiusaamisen oli lakattava. Iso Paha Susi alkoi nyt pelätä saavansa laumaltaan kuonoonsa ja lupasi etsiä tien ulos sudenkuopasta, jonka oli itse laumalleen kaivanut. Hienotunteinen äitipossu oli puolestaan uskovinaan, ettei Isolla Pahalla sudella ollut mitään tekemistä Veli Viulun kohtaamien porsastelujen kanssa ja koko metsän väki iloitsi Ison Pahan Suden ja äitipossun viisaudesta. Sen pituinen se.

Kirjoittaja on HYOL ry:n hallituksen puheenjohtaja.

Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL r.y.

SYYSLIITTOKOKOUS

pidetään sunnuntaina 26.10.2014 klo 10:00

Kallion lukiossa (Porthaninkatu 15, 00530 Helsinki).

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset syyskokousasiat.

Hallitus

Förbundet för lärarna och samhällslära FLHS r.f.

HÖSTENS FÖRBUNDSMÖTE

hålls söndagen den 26 oktober 2014 kl 10:00

i Kallion lukio (Porthansgatan 15, 00530 Helsingfors).

På mötet behandlas stadgeenliga höstmötesärenden.

Styrelsen

Långsam historia

PETTER WALLENIUS

Flera gånger per vecka har jag denna höst tröstat och försökt förklara vad som pågår i Ukraina både i klassrum och i lärarrum. Blir det krig i Finland? Det finns ett stort sug efter svar och förklaringar. Man vill förstå. Men lätt är det inte att ha axla denna historioterapeuts roll. Det kräver både balansgång med ord och

stor kunskap om händelserna, och sensommar har då inte varit fattigt på nyheter och artiklar om Putin och Ryssland. Det finns stoff att sätta in sig i.

Jag tycker att händelserna i vår samtid inte bara får ses genom (går)dagens titthål. Det ger inte en tillräckligt djup förståelse att bara se på kortnyheter. Jag brukar säga att det strukturella skeendet är viktigare än utfallet av ett enskilt slag kring Mariupol eller Luhansk. Konflikter brukar ofta ha en komplicerad historia.

Vilken roll skall då vi historiker ha i dagens skola i skeendet av de händelser som rullas upp i nyheterna om Ukraina? Jag ser min främsta roll i att förklara den långsamma historien, den som lyfter fram de långa linjerna snarare än de snabba klippen på nyheterna. Jag tycker gott att vi kan ha de korta en minuters klippen från www.hs.fi och www.dn.se som aptitretare, men sedan bör vi fördjupa orsakerna till konflikten, påvisa sambanden samt redogöra för vilka de rådande synsätten är. Sist men inte minst bör vi försöka få ungdomarna att ställa de relevanta frågor: - Kommer Finland att gå med i NATO? - Vad

Peace utanför Rysslands ambassad.

är "Novorossija" för ett område? - Varför ordnar man inte först en folkomröstning?

Jag anser att vi historiker som utbildats i att tolka de långa skeendena ur olika perspektiv nu behövs för att komplettera dramatiska nyhetsklipp med en långsam historia för att de unga bättre skall kunna förstå världen.

I skolorna finns nu många ängsliga unga som tror att kriget också skall sprida sig till oss. Se bara på vilken publicitet lufrumskränkringarna över Finska viken fått. Dessa har gjort många oroliga. Men här kan Spede Pasanen hjälpa oss. Redan på 80-talet gjorde han en 4 minuters skämtfilm över hur det gick till då finska politiker reste till Kreml för att framföra protester mot sovjetiska luft- rumskräkningar. Även humorn är en metod att använda sig av för att avdramatisera konflikter. (Youtube, Spede show - Violation of Finland's airspace)

I skolan möter jag idag, och kanske också du, många elever som inte sällan ser historien som färdigpaketerad och oföränderlig, att det bara handlar om att slå upp läroboken och wikipedia samt memorera innehållet. Just nu får vi på ett handgripligt sett se hur olika historia kan tolkas i olika länder. Vårt ämne är inte klart att memoreras som sådant, därför måste vi tala ingående och långsamt om aktuella händelser. Lycka till.

Skribenten är styrelsemedlem i FLHS.

HYOL toimii

KIRSI RUHANEN JA RIITTA MIKKOLA

HYOL:n syksy käynnistyi vauhdikkaasti 2.9. Oulussa pidetyllä Talous tutuksi -seminaarilla ja 5.9. Lappeenrannassa järjestetyllä EU-koulutustilaisuudella. Talous tutuksi -koulutuksia järjestetään syyskuun puolivälin tienoilla vielä Tampereella, Helsingissä ja Joensuussa.

EU-koulutusta on sen sijaan tarjolla Helsingissä 31.10.2014. Tämän maksuttoman koulutuspäivän HYOL järjestää yhteistyössä Eurooppatiedotuksen ja Ulkopoliittisen instituutin kanssa.

HYOL ja Svenska litteratursällskapet i Finland järjestävät Helsingissä 3.–4.10.2014 yhteisen ruotsinkielisen seminaarin teemalla ”Kanon i konkurrens”. Lisätietoja seminaarista löytyy sivulta 67.

HYOL:n omat syyspäivät puolestaan järjestetään Helsingissä 25.–26.10.2014. Päivien ensimmäinen päivä toteutetaan teemalla ”Synkät syyspäivät”, ja luvassa on mm. Tee-mu Keskisarjan ja Markku Mattilan luennot historian mustista teemoista. Jälkimmäisen kurssipäivän aikana tutustutaan Helsingin Kirjames suihin, joiden pääsylippu sisältyy syyspäivien osallistumismaksuun. Syyspäivien yhteydessä järjestetään myös HYOL:n sääntömääräinen syysliittokokous.

Ennakkotietona kerrottakoon, että HYOL:n kevätpäivät järjestetään Turussa huhtikuun 11.–12. päivänä. Kevätpäivien ohjelma julkaistaan alkuvuodesta 2015.

HYOL:n kilpailutoiminnassa tapahtuu jonkin verran muutoksia lukuvuonna 2014-2015. Vanhat tutut talousaiheiset kilpailumme Talousguru ja Taloustietokilpailu järjestetään normaalisti, mutta EUSTORY- ja EU-tietokilpailuista joudutaan luopumaan rahoitusvaikeuksista johtuen.

HYOL laatii tuttuun tapaan taas syksyllä ylioppilaskirjoitusten pisteytysehdotukset. Suomenkieliset ehdotukset ylioppilastehtävien pisteyttämiseksi julkaistaan liiton verkkosivujen jäsenosiossa kirjoituspäivien iltoina noin kello 22. Ruotsinkieliset korjausohjeet julkaistaan käännöstöyöhön kuluvasta ajasta johtuen noin vuorokautta myöhemmin.

Peruskoulun opetussuunnitelmatyö etenee. Historian ja yhteiskuntaopin opetussuunnitelmat ovat jo pitkällä. Syksyllä on edessä vielä lausuntokierros, jonka jälkeen opetussuunnitelmat vahvistetaan tämän vuoden lopussa. Kuntakohtainen OPS-työ alkaa kunnissa vuoden 2015 puolella. Uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön syksyllä 2016.

Uuden opetussuunnitelman pääpaine on historian ja yhteiskuntaopin taidoissa. Sisällöt on määriteltävä avoimemmin, jolloin opettaja voi valintansa mukaan valita, millä sisällöillä hän taitoja opettaa. Opetussuunnitelman kehittymistä voi seurata osoitteessa <http://www.oph.fi/ops2016>.

Opetussuunnitelmatyöryhmissä on ollut mukana myös HYOL:n hallituksen ja työryhmien jäseniä (Marketta Hulkko-Lassila ja Riitta Mikkola).

Lukion tuntijako on tällä hetkellä vielä auki. HYOL ry jatkaa vaikuttamista siihen, että uudesta tuntijaosta ja opetussuunnitelmasta tulisi mahdollisimman onnistunut.

Puheenjohtaja Jari Aalto ja varapuheenjohtaja Riitta Mikkola sekä muut hallituksen jäsenet käyvät pyydettäessä paikalliskerhoissa kertomassa ajankohtaisista asioista. Tänä vuonna kerhotilaisuus on pidetty Oulussa ja syksyn aikana opetussuunnitelmista ja tuntijaosta keskustellaan myös Jyväskylässä.

Eurovaalit 2014 meillä ja muualla

KIRSI RUHANEN

Euroopan unioniin kuuluvissa maissa järjestettiin eurovaalit sunnuntaina 25.5.2014. Suomessa jaossa oli 13 europarlamentaari-kon paikkaa.

Eurovaalien äänestysprosentti oli erittäin matala, vain 40,9%. Pienenä valonpilkahduksena voidaan kuitenkin pitää sitä, että äänestysprosentti nousi vuoden 2009 eurovaaleihin verrattuna 0,6 prosenttiyksikköä.

Vaalien suurin puolue koko maassa oli Kokoomus, joka sai 22,6 prosenttia äänistä ja kolme edustajaa europarlamenttiin. Puolueen ääniharava oli Alexander Stubb, jonka lisäksi valituiksi tulivat Sirpa Pietikäinen ja Henna Virkkunen. Stubbin tultua kesällä valituksi Kokoomuksen puheenjohtajaksi ja sittemmin pääministeriksi, europarlamenttiin Stubbin tilalle nousi Petri Sarvamaa.

Puolueista toiseksi suurinta kannatusta nautti Keskusta 19,7 prosentin äänisaaliillaan. Keskusta saa europarlamenttiin Kokoomuksen lailla kolme edustajaa, Olli Rehnin, Paavo Väyrysen ja Anneli Jäätteenmäen.

Vaalien toiseksi suurin voittaja oli Perussuomalaiset, jolle annetut 12,9 prosentia äänistä auttoi kiilaamaan puolueen historiallisesti kannatuksessa SDP:n ohitse. Perussuomalaisen europarlamenttiin valitut edustajat ovat Jussi Halla-aho ja Sampo Terho.

Kevään 2014 europarlamenttivaalien ehdottomasti suurin häviöjä oli SDP, jonka saama 12,3 prosentin osuus äänistä oli yli viisi prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisissä eurovaaleissa vuonna 2009. SDP:n ehdokkaista europarlamenttiin valittiin Liisa Jaakonsaari ja Miapetra Kumpula-Natri.

Eurovaalien suurin voittaja oli Vasemmistoliitto, jonka äänimäärä kasvoi 3,4 prosenttiyksiköllä ja joka sai nyt yhden edustajan europarlamenttiin. Vasemmistoliiton tuore europarlamentaarikko on Merja Kyllönen.

Vaalien häviöjiä on puolestaan Vihreät, joka menetti yhden euroedustajan paikan ja 3,1 prosenttia äänistä. Sekä Vasemmistoliiton että Vihreiden kannatus kevään 2014 vaaleissa oli 9,3 prosenttia. Vihreiden ainoa europarlamentaarikko on Heidi Hautala.

Viimeisen paikan europarlamentissa napasi Ruotsalaisen kansanpuoleen Nils Torvalds. Kristillisdemokraatit menettivät ainoan paikkansa europarlamentissa.

Kevään 2014 vaaleja leimasivat Euroopan unionin maissa EU- ja maahanmuuttokriittisen puolueiden voitokkaat tulokset. Esimerkiksi Ranskassa äärioikeistolainen Kansallinen rintama nousi maan suurimmaksi puolueeksi. Samoin kävi Tanskassa, jossa oikeistopopulistisesta kansanpuolueesta tuli maan suurin puolue. Myös Iso-Britanniassa suurimmaksi puolueeksi nousi Britannian eroa EU:sta vaativa Ukip.

Ruotsissa vaalien suurin voittaja oli maahanmuuttovastainen Ruotsidemokraatit, jonka äänisaalis vaaleissa oli 9,7, prosenttia ja joka sai europarlamenttii kaksi edustajaa. Suurimpana puolueena Ruotsissa säilyi Sosialidemokraatit.

Koko eurovaalien äänestysprosentti oli 42,54 prosenttia eli lähes sama kuin vuoden 2009 vaaleissa

Euroopan parlamentin paikkajako muutui siten, että keskustaoikeistolainen EPP sai 211 paikkaa, sosialistit 193, konservatiivit ja reformistit 70, liberaalidemokraattinen Alde 67, vasemmisto 52, sitoutumattomat 52, vihreät 50 ja EFDD eli Vapauden ja suoran demokratian ryhmä 48 paikkaa.

Euroopan parlamentin jäsenistä 63 prosenttia on miehiä ja 37 naisia. Naisten osuus kasvoi kahdella prosenttiyksiköllä edelliseen vaalikauteen verrattuna.

Kirjoittaja on HYOL ry:n toiminnanjohtaja.

Erilaiset eurovaalit?

TUOMAS ISO-MARKKU

Keväällä pidetyistä Euroopan parlamentin vaaleista odotettiin monella tavalla historiallisia. Odotukset täyttyivät kuitenkin vain osittain.

Toukokuun lopulla järjestettyihin Euroopan parlamentin vaaleihin lähdettiin hyvin erilaisista ennakoasetelmista aikaisempiin eurovaaleihin verrattuna. Kyseessä olivat ensimmäiset eurovaalit sen jälkeen, kun Lisabonin sopimus joulukuussa 2009 astui voimaan. Sopimus lisäsi Euroopan parlamentin valtaoikeuksia merkittävästi, tehden parlamentista useilla politiikka-alueilla tasavertaisen lainsäätäjän jäsenmaiden hallitusten muodostaman neuvoston kanssa. EU-kansalaisilla oli siten mahdollisuus valita edustajia aikaisempaa vaikutusvaltaisempaan europarlamenttiin.

Lisäksi äänestäjät saattoivat – ensimmäistä kertaa EU:n historiassa – suoraan vaikuttaa Euroopan komission puheenjohtajan valintaan. Tämäkin uudistus pohjautuu Lisabonin sopimukseen. Sopimus nimittäin määrää, että jäsenmaiden valtion- ja hallitusten päämiesten, siis Eurooppa-neuvoston, on komission puheenjohtajaehdokasta valitessaan otettava huomioon eurovaalien tulos. Sopimuspykälän innoittamana syntyi europarlamentissa ajatus, että eurooppalaiset puolueet nimeäisivät jo ennen vaaleja omat suosikkinsa komission puheenjohtajaksi, niin sanotut kärkiehdokkaansa. Parlamentissa laskettiin, että järjestelmä käytännössä pakottaisi Eurooppa-neuvoston nimittämään vaalit voittaneen puolueen kärkiehdokkaan komission puheenjohtajaehdokkaaksi; varmaa se ei kuitenkaan ollut.

Institutionaalisten muutosten ohella oman leimansa toukokuisiin vaaleihin löi luonnollisesti Euroopan vaikea poliittinen ja taloudellinen tilanne. Maailmanlaajuisesta finanssikriisistä alkunsa saanut euroalueen kriisi

on haastanut koko EU-järjestelmän ennennäkemättömällä tavalla. Velkakurimukseen ajautuneille euromaille myönnetty hätälainat sekä niiden vastineeksi vaaditut säästötoimet ovat johtaneet ankaraan poliittisen kädenvääntöön niin jäsenmaiden välillä kuin niiden sisälläkin. Kriisin edetessä EU-kansalaisten luottamus yhteisvaluutta euroon ja koko unioniin on ollut koetuksella. Jo ennakkoon odotettiin, että epävarmuus ja tyytymättömyys hyödyttäisivät vaaleissa erityisesti EU-kriittisiä ja euroskeptisiä populistipuolueita.

Toisaalta eurokriisin ennustettiin vaikuttavan vaaleihin myös positiivisesti. Eurovaalien keskeisenä ongelmana on yleisesti pidetty sitä, että ne näyttäytyvät EU-kansalaisten silmissä usein ”toisarvoisina kansallisina vaaleina”. Kansalaiset siis pitävät eurovaaleja vähemmän tärkeinä kuin kansallisia vaaleja, mikä ilmenee muun muassa alhaisemman äänestysaktiivisuuden muodossa. Lisäksi kansalaiset äänestävät eurovaaleissakin kansallisista kysymyksistä, koska EU-asiat tuntuvat liian kaukaisilta tai monimutkaisilta. Eurokriisi on muuttanut asetelmaa siten, että se on tuonut EU:n ja EU-aiheet osaksi kansallista poliittista keskustelua lähes jokaisessa unionin jäsenmaassa. Toukokuun vaaleista odotettiinkin muodostuvan aiempaa eurooppalaisemmat äänestäjien etsiessä ratkaisua koko unionia koskettaviin kysymyksiin. Lisäksi monivivahteisemman EU-keskustelun toivottiin houkuttelevan aikaisempaa enemmän EU-kansalaisia vaaliuurnille, niin että eurovaalien kerta kerralta laskenut äänestysprosentti vihdoin kääntyisi nousuun.

Tuttu kaava

Ennakoasetelmista huolimatta toukokuun vaalit seurasivat monelta osin jo aikaisemmista eurovaaleista tutuksi tullutta kaavaa.

Edes Lissabonin sopimuksen mukanaan tuomat uudistukset ja aiempaa vilkkaampi EU-keskustelu eivät lisänneet EU-kansalaisten äänestysintoa, vaan vaalien äänestysprosentiksi jäi historiallisen alhainen 42,54. Muutamissa suurissa jäsenmaissa, kuten Saksassa, Ranskassa ja Isossa-Britanniassa, äänestysprosentti sentään nousi hieman.

Entä olivatko vaalit aiempaa "eurooppalaisemmat"? Sitä on huomattavasti vaikeampi arvioida, sillä mitään yksiselitteistä laskukaavaa vaalien eurooppalaisuuden määrittelemiseksi ei ole. Eräänlaiseksi laajemmaksi eurooppalaiseksi trendiksi nousi kuitenkin – ennako-odotusten mukaisesti – EU-kriittisten ja euroskeptisten populistipuolueiden menestys. Osittain ilmiötä selittävät varmasti eurokriisin aiheuttama epävarmuus ja turhautuminen, joita populistit lähes kaikissa jäsenmaissa osasivat taitavasti käyttää hyväkseen. Toisaalta lähempi tarkastelu paljastaa, että eri maiden populistipuolueet poikkeavat poliittiselta agendaltaan ja profiililtaan selvästi toisistaan ja kampanjoivat eurovaaleissa hyvinkin erilaisilla teemoilla.

Ranskassa vaalien suurimmaksi nousi yllättäen oikeistopopulistinen Kansallinen rintama, jonka kansallismielinen, euroskeptinen ja maahanmuuttovastainen agenda tarjosi selkeän vaihtoehdon epäsuositettuun presidentti François Hollandeen kyllästyneille protestiäänestäjille. Myös Isossa-Britanniassa oikeistopopulistit ottivat ykköspaikan; Nigel Faragen johtaman Yhdistyneen kuningaskunnan itsenäisyyspuolueen (UKIP) pääteemoja olivat muun muassa EU:n sisäinen maahanmuutto sekä siihen liittyvät sosiaaliturvan väärinkäytön riskit. Espanjassa vaalien yllätyksenmenestyjä oli puolestaan kahdeksan prosentin ääniosuuden kerännyt vasemmistopopulistinen Podemos, joka kritisoi ennen kaikkea EU:ssa vallitsevaa talouskuria ja kantoi huolta kansalaisten osallistumismahdollisuuksista. Kreikassa valtapuolueisiin turhautuneiden ääriä keräsivät sekä vasemmistolainen SYRIZA että äärioikeistolainen Kultainen aamunkoitto. Vaikka eurovaalien eurooppalainen ulottuvuus lieneekin kriisin seurauksena vahvistunut, eivät kyseessä edelleenkään ole varsinaisesti eurooppalaiset vaalit, vaan pikemmin jonkinlainen eurooppalaisten ja kansallisten vaalien välimuoto.

Myöskään mahdollisuus vaikuttaa omalla äänellään komission puheenjohtajan valintaan ei erityisesti lisännyt vaalien eurooppalaista luonnetta. Eurooppalaisten puolueiden kärkiehdokkaat saivat näkyvyyttä ennen kaikkea omissa kotimaissaan; Euroopan kansanpuolueen Jean-Claude Juncker Luxemburgissa, sosialistien Martin Schulz Saksassa, liberaalidemokraattien Guy Verhofstadt Belgiassa, vasemmiston Alexis Tsipras Kreikassa jne. Suomessakin kärkiehdokasasetelma nousi esille lähinnä siksi, että keskustan Olli Rehn kilpaili Verhofstadtin kanssa paikasta liberaalidemokraattisen ALDE:n kärkiehdokkaana. Jyrki Kataista puolestaan pidettiin mahdollisena kompromissiehdokkaana, mikäli yksikään varsinaisista kärkiehdokkaista ei saisi Eurooppa-neuvoston siunausta.

Kaikkein näkyvimmin koko kärkiehdokasjärjestelmä oli esillä oikeastaan vasta vaalien jälkeen, kun Ison-Britannian pääministeri David Cameron asettui julkisesti vastustamaan Jean-Claude Junckerin nimittämistä komission puheenjohtajaehdokkaaksi ja tilanne näytti hetken johtavan poliittisen umpikujaan. Seuraavia vaaleja ajatellen merkittävintä on, että Eurooppa-neuvosto lopulta päätyi Cameronin vastustuksesta huolimatta kannattamaan Junckerin nimitystä. Tämä loi vahvan ennakkotapauksen, joten kärkiehdokasjärjestelmä lienee tullut jäädäkseen.

Jakautuneempi parlamentti, yhtenäisempi enemmistö

Suurimman mediahuomion eurovaalien yhteydessä varastivat ääniosuuttaan tuntuvasti lisänneet EU-kriittiset ja euroskeptiset populistipuolueet. Kuten todettua, nämä puolueet eivät muodosta mitään yhtenäistä ryhmää, vaan niitä yhdistää lähinnä niiden kyky muuntaa vallitseva sosiaalinen ja taloudellinen epävarmuus poliittiseksi pääomaksi. Populisteja löytyy sekä poliittisen kentän vasemmasta että oikeasta laidasta. Monissa vaalianalyysseissä merkittävimpanä ilmiönä on pidetty kuitenkin nimenomaan oikeistolaisten euroskeptisten voimien nousua; siinä missä vasemmistopopulistit kohdistavat EU-kritiikkinsä ennen muuta Euroopassa harjoitettuun talouspolitiikkaan, asettavat monet oikeistopopulistit koko EU:n ja sen

perusarvot kyseenalaisiksi. Ennen vaaleja pohdittinkin sitä, voisivatko euroskeptiset oikeistopuolueet yhteistuumin lamauttaa koko europarlamentin.

Vaalituloksen valossa pelot EU-parlamentin halvautumisesta tuntuvat vahvasti liioitelluilta. Euroskeptiseen oikeistoon luettavien euroedustajien määrä kyllä kasvoi vaaleissa selvästi, mutta väljimmilläänkin tulkittuna (sis laskien mukaan myös maltillisemmat EU-kriitikot) heidän hallussaan on korkeintaan viidesosa parlamentin kaikkiaan 751 paikasta, mikä ei riitä sanottavasti vaikuttamaan päätöksentekoon. Lisäksi vallankäyttö Euroopan parlamentissa tapahtuu ennen muuta parlamenttiryhmien kautta. Juuri tässä on euroskeptisen oikeiston heikko kohta. Keskenään hyvin erilaisten puolueiden on erittäin vaikea perustaa sisäisesti yhtenäisiä ryhmiä. Toukokuun vaaleja seurannut ryhmämuodostusprosessi hajotti euroskeptikkojen rivejä entisestään, kun yhteensä kolme eri oikeistoryhmittymää kilpaili keskenään saadaakseen parlamenttiryhmän perustamiseksi tarvittavan määrän edustajia (25 edustajaa seitsemästä eri jäsenmaasta) kokoon.

Parhaiten ryhmämuodostuksessa menestyi maltillisempien EU-kriitikkojen kotina pidetty, brittikonservatiivien johtama Euroopan konservatiivien ja reformistien ryhmä ECR. Ryhmä kasvoi parlamentin kolmanneksi suurimmaksi, kun muun muassa perussuomalaiset sekä Tanskan Kansanpuolue liittyivät siihen. Eri asia on, kuinka yhtenäisenä ryhmä uudessa kokoonpanossa pysyy. Selvästi suurempia vaikeuksia ryhmämuodostuksessa oli Vapauden ja suoran demokratian Eurooppa -ryhmällä (EFDD), joka onnistui täyttämään ryhmän kriteerit vasta sen jälkeen, kun italialainen Viiden tähden liike päätti lähteä mukaan. Viiden tähden liike eroaa ajatus- ja arvomaailmaltaan selkeästi esimerkiksi EFDD-ryhmää johtavasta UKIP:sta, joten käytännössä EFDD jäänee erittäin hajanaiseksi. Kokonaan ilman ryhmää jäivät suurella kohulla vaalitaisteluun lähteneet Ranskan Marine Le Pen ja Alankomaiden Geert Wilders puolueineen. Ryhmien ulkopuolelle jäivät niin ikään muiden oikeistoryhmittymien liian radikaaleina pitämät äärioikeistopuolueet, kuten Kreikan Kultainen aamunkoitto, Saksan NPD sekä Unkarin Jobbik.

Euroskeptikkojen ja oikeistopopulistien vaikutusvaltaa europarlamentissa rajoittaa se, että parlamentin suuret EU-myönteiset ryhmät pyrkivät aktiivisesti jättämään ne – maltillisempaa ECR-ryhmää lukuun ottamatta – päätöksenteon ulkopuolelle. Esimakua saatiin uuden parlamentin äänestäessä valokuntien puheenjohtajista: moni euroskeptikko jäi ilman tavoittelemansa paikkaa.

Euroopan parlamentti on jatkossakin ennen muuta kahden suurimman ryhmän, keskusta-oikeistolaisen Euroopan kansanpuolueen (EPP) ja keskusta-vasemmistolaisen sosialistien ja demokraattien ryhmän (S&D), hallussa. EPP:n 221 paikkaa ja S&D:n 191 paikkaa takaavat, että nämä kaksi ryhmää voivat yhdessä muodostaa ehdottoman enemmistön parlamentissa. Suurin osa tulevan Euroopan parlamentin päätöksistä tuleekin muodostumaan keskusta-oikeiston ja keskusta-vasemmiston sorvaaman kompromissin pohjalle. EPP ja S&D saanevat lisäksi taustatukea muilta EU-myönteisiltä puolueilta, erityisesti liberaalidemokraattiselta ALDE-ryhmältä, vihreiltä sekä aika ajoin myös vasemmistolaiselta GUE-NGL -ryhmältä. Puhtaat vasemmisto- ja oikeistokoalitiot tulevat puolestaan uudessa parlamentissa olevaan entistä harvinaisempia, sillä euroskeptikkojen suuren määrän vuoksi sekä EPP:n että S&D:n on erittäin vaikea koota tarvittavaa enemmistöä. Uuden parlamentin keskeinen jakolinja tulee siis kulkemaan EU-myönteisten ja EU-kriittisten voimien, ei niinkään oikeiston ja vasemmiston välillä. Valtasuhteet ovat kuitenkin hyvin selvät: parlamentin ylivoimainen enemmistö on EU-myönteinen.

Varovaisempaa kansallista EU-politiikkaa?

Vaikkei euroskeptikkojen vaalimenestyksellä olisikaan merkittäviä suoria vaikutuksia Euroopan parlamentin toimintaan, voi vaalituloksilti vaikuttaa eurooppalaiseen päätöksentekoon erityisesti jäsenmaiden kansallisten EU-politiikkojen kautta. Varsinkin niissä maissa, joissa euroskeptiset puolueet lisäsivät kannatustaan merkittävästi, voivat valtapuolueet joutua tarkistamaan Eurooppa-poliittisia linjauksiaan euroskeptikkojen haasteeseen vastatakseen.

Ääriesimerkki tällaisesta kehityksestä on Iso-Britannia, missä UKIP ajoi eurovaalivoittoa David Cameronin konservatiivihallituksen entistä ahtaammalle. Jo aiemmin Cameron oli euroskeptikkoja ja oman puolueensa EU-kriittistä siipeä lievennyttääkseen luvannut ajaa mittavia uudistuksia EU-järjestelmään, jonka jälkeen britit saivat kansanäänestyksessä itse päättää maan EU-jäsenyyden kohtalosta. Nyt Cameron joutuu entistä pontevammin liputtamaan uudistuspolitiikkansa puolesta, mikä ajanee Ison-Britannian yhä kauemmas muusta EU:sta. Näin kävi jo komission puheenjohtajaa koskevis- sa neuvotteluissa, joissa Cameron ei lopulta saanut laajempaa tukea näkemyksilleen.

Hieman samankaltainen on tilanne myös Ranskassa, missä presidentti Hollanden sosialistit jäivät historiansa huonoimpaan vaalitulokseen Kansallisen rintaman juhliessa. Vaalituloksen myötä Hollanden Eurooppa-poliittinen liikkumatila on jatkossa hyvin rajallinen. Hollande reagoikin euroskeptikkojen vaalivoittoon nopeasti: muutamia päiviä vaalien jälkeen pitämässään linjapuheessa hän totesi, että EU:sta on tullut liian kaukainen ja vaikeasti hahmotettava ja vaati unionia uudistumaan. Hollanden sisäpoliittiset vaike-

udet yhdessä Ranskan talouden ongelmien kanssa vaikuttavat negatiivisesti myös Ranskan asemaan EU:n sisällä.

Jotkut hallitukset myös pönkittivät asemaansa vaalien seurauksena. Varsinkin Italian pääministeri Matteo Renzi sai äänestäjiltä vahvan mandaatin; Renzin Demokraattinen puolue keräsi vaaleissa lähes 41 prosenttia Italian äänistä. Vaalituloksen siivittämänä Renzi onkin jo ehtinyt vaatia muun muassa EU:n vakaus- ja kasvusopimuksen ehtojen höllentämistä. Renzin kovin taistelupari Bryselin neuvottelupöydissä lienee tiukan talouskurin airuena tunnettu Saksan liittokansleri Angela Merkel, jonka puolue menestyi eurovaaleissa niin ikään hyvin.

Kaiken kaikkiaan eurovaalien vaikutusten kokonaisvaltainen arviointi on tässä vaiheessa vielä mahdotonta. On kuitenkin selvää, että vaikka vaalit itsessään eivät välttämättä olleet käänteentekevät EU:n historiassa, voivat niiden liikkeelle laittamat kehityskulut osoittautua EU:n tulevaisuuden kannalta hyvinkin merkityksellisiksi.

Kirjoittaja työskentelee tutkijana Ulkopoliittisessa instituutissa.

	EPP Euroopan kansanpuolueen ryhmä (kristillisdemokraatit)	221 Mep 43 % äänistä
	S&D Euroopan parlamentin sosialistien ja demokraattien ryhmä	191 Mep 25.43 %
	EKR Euroopan konservatiivit ja reformistit	70 Mep 9.32 %
	ALDE Euroopan liberaalidemokraattien liitto	67 Mep 8.92 %
	GUE/NGL Euroopan yhtynyt vasemmisto/ Pohjoismaiden vihreä vasemmisto	52 Mep 6.92 %
	Vihreät/EVA Vihreät / Euroopan vapaa allianssi	50 Mep 6.66 %
	EFDD Vapauden ja suoran demokratian Eurooppa -Ryhmän perussääntö	48 Mep 6.39 %
	NI Sitoutumattomat – Jäsenet, jotka eivät kuulu poliittiseen ryhmään	52 Mep 6.92 %

Euroopan parlamentin ryhmäjako toukokuun 2014 vaalien jälkeen.

EU vastauksena Euroopan haasteisiin

KIMMO ELO

Kun Suomi vuonna 1995 liittyi Euroopan unionin (EU) jäseneksi, sekä EU että maailma näyttivät hyvin toisensa iloisilta kuin tänään. Kylmän sodan (1945–1990) aikana vallinnut Euroopan jako oli päättynyt, Neuvostoliitto oli hajonnut vuonna 1991 ja Euroopassa näytti – Saksan entistä liittokansleria vapaasti siteeraten – kasvavan yhteen se, minkä uskottiin kuuluvan yhteen. Ja tuon yhteen kasvamisen suurena raamina toimi Euroopan integraatio, moottorinaan Euroopan unioni.

Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana EU on kokenut suuria muutoksia. Toisen maailmansodan jälkeen Ranskan ja Saksan rajaseudulla olevia hiili- ja teräsvaroja hallinnoimaan luodusta Euroopan hiili- ja teräsyhteisöstä on kehittynyt 28 jäsenvaltion paneurooppalainen unioni, jonka kattama maantieteellinen alue ulottuu Atlantilta ja Välimereltä Venäjän länsirajalle ja Jäämerelle. EU myös loi institutionaalisen raamin itäisen Keski-Euroopan entisten sosialistimaiden siirtymiselle demokratiaan ja markkinatalouteen. Vaikka EU suuri laajentumiskierros vuonna 2004 herätti myös voimakasta kritiikkiä, voidaan sen osaltaan katsoa merkittävästi lisänneen vakautta ja hyvinvointia Euroopan ydinalueilla.

EU:n muutokset eivät kuitenkaan ole tapahtuneet tyhjiössä, vaan ne voidaan nähdä reaktioina kansainvälisessä järjestelmässä, mutta erityisesti Euroopassa tapahtuneisiin muutoksiin. Vaikka integraation motiivit ja tavoitteet ovatkin vaihdelleet suuresti eri jäsenvaltioiden välillä, voidaan integraation alkuvaiheessa erottaa neljä motiivia, jotka olivat yhteisiä kaikille integraatioon mukaan halunneille maille. Ensinnäkin, toisessa maailmansodassa kulminoituneen, äärimmilleen viedyn nationalismin tuhoisat vaikutukset olivat johtaneet Euroopan kansainvälis-poliittisen aseman lähes täydelliseen romahdukseen. Demokratian varaan rakentuvassa eurooppalaisessa yhteisössä nähtiinkin var-

teenotettava vaihtoehto keskenään kilpaileville, kansallismielisesti hallituille valtioille.

Toiseksi, 1900-luvun ensimmäisellä puoliskolla käydyt kaksi maailmansotaa olivat tuhoisuudessaan aivan uudella tasolla. Tärkeänä syynä tälle kriisien ja konfliktien eskaloitumiselle sodiksi pidettiin eurooppalaisten kansallisvaltioiden kyvyttömyyttä, jopa haluttomuutta estää sotia, mihin tilanteeseen Euroopan yhteisön uskottiin tuovan muutoksen. Yhdysvaltojen tukeman eurooppalaisten demokraattisten valtioiden muodostaman yhteisön toivottiin antavan suojaa kommunismin uhkaa vastaan, joka konkretisoitui Neuvostoliiton syvälle Keski-Eurooppaan ulottuvan imperiumin muodossa.

Kolmanneksi, integraation uskottiin luovan edellytykset taloudelliselle hyvinvoinnille Euroopassa. Tärkein tavoite oli purkaa protektionistiset - tavaroiden, ihmisten ja pääoman liikkumista estäneet - elementit. Vaikka näin pyrittiin nopeuttamaan Euroopan jälleerakentamista, luotiin samalla perusta yhä nykyisinkin integraation ydinsaavutuksiin lukeutuville sisämarkkinoille. Taloudellisen vakauden ja lisääntyvän hyvinvoinnin uskottiin myös tukevan Euroopan poliittista integraatiota, kun ihmiset yhdistäisivät lisääntyvän hyvinvoinnin ja taloudellisen vakauden juuri Euroopan yhteisöön.

Neljäs ja viimeinen integraatiomotiiveista oli odotus yhtenevän Euroopan globaalin vaikutusvallan kasvusta. Uudessa kansainvälisessä järjestyksessä suurvallan mittapuiksi muodostuivat Yhdysvallat ja Neuvostoliitto, joiden kanssa edes suurimpien eurooppalaisten valtioiden oli mahdotonta yksin kilpailla. Läntisen Euroopan valtiot toivoivat yhteistyössä toimimisen tarjoavan mahdollisuuden kompensoida eurooppalaisten kansallisvaltioiden vaikutusvallan menetystä ja siten palauttavan Euroopalle suuren osan sen aiemmasta vaikutusvallasta.

Nyky-EU hallitustenvälisyyden ja ylikansallisuuden ristipaineessa

Edellä kuvatut integraatiomotiivit ovat yhä tänäänkin keskeisiä EU:n toiminnan kannalta. Tuoreimpana esimerkkinä voidaan nähdä Venäjän ja Ukrainan välillä puhjennut konflikti, joka on herättänyt huolta EU:n välittömässä läheisyydessä eskaloituneen aseellisen konfliktin mahdollisista heijastusvaikutuksista Euroopan turvallisuuteen ja voimistanut keskusteluja EU:n kansainvälisestä toimijuudesta eli nimenomaisesti EU:n vaikutusvallasta kansainvälisen järjestelmän puitteissa. Tämän rinnalla esimerkiksi euroalueen velkakriisi ja kiistat kriisin hoitamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ovat katalysoineet keskusteluja EU:n päätöksentekojärjestelmän tehokkuudesta sekä EU:n ja sen jäsenmaiden välisestä toimivaltajaosta. Yhteisenä nimittäjänä näille keskusteluille voidaan nähdä kysymys siitä, millainen toimija EU:n halutaan olevan eli mitä toimivaltuuksia EU:lle ylipäätään katsotaan kuuluvan ja millä tavoin EU:n halutaan tekevän päätöksiä.

Koko nykyisen integraatiovaiheen aikana yhteisön haasteet ovat tavalla toisella liikkuneet kolmella ristiriitautottavuudella. Hieman yksinkertaistaen nämä ulottuvuudet voidaan kiteyttää kahteen, joista ensimmäinen koskee unionin ulkoista, jälkimmäinen unionin sisäistä habitusta. Ensimmäisen osalta ristiriitautottavuuden ääripäiksi voidaan määritellä pyrkimys kehittää EU:sta riippumattoman eurooppalainen voimatekijä tai transatlanttisuus eli tiivis yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa. Sisäisen ristiriitautottavuuden osalta vastaviksi pooleiksi voidaan määritellä pyrkimys vahvistaa ja syventää poliittista integraatiota kohti poliittista unionia tai unionin säilyttäminen sisämarkkinavetoisena talousyhteisönä. Yhteisenä nimittäjänä näille ristiriitautottuvuuksille voidaan nähdä kamppailu unionia vahvistamaan pyrkivän supranationalismin sekä jäsenmaiden asemaa ja valtaa korostavan hallitustenvälisyyden välillä.

EU:n koko poliittisen järjestelmän voidaan nähdä perustuvan pyrkimykselle tasapainotella näiden kahden periaatteen – ylikansallisuuden ja hallitustenvälisyyden – välillä. Integraatiohistoriasta voidaan löytää lukuisia esimerkkejä tästä kamppailusta, mutta

EU-maat vuonna 2014.

selkeimmin tämä tasapainottelu näkyy EU:n institutionaalisessa rakenteessa. Euroopan integraation suurista suuntaviivoista päättää jäsenvaltioiden valtionpäämiesten ja -naisten foorumina toimiva Eurooppa-neuvosto. Jäsenmaiden hallitusten edustajista koostuva EU:n neuvosto, jota jäsentensä aseman vuoksi kutsutaan myös usein nimellä ministerineuvosto, vastaa tärkeimpiin asiakysmyksiin liittyvästä päätöksenteosta. EU:n lainsäädäntö puolestaan tapahtuu kolmikan-tayhteistyössä aloitemonopolin lainsäädännön osalta omaavan EU:n komission, EU:n kansalaisten intressejä edustavan Euroopan parlamentin sekä jäsenvaltioita edustavan EU:n neuvoston kesken. Siten EU:n lainsäädäntöprosessikin pyrkii löytämään tasapainon kansallisten ja ylikansallisten intressien välillä. Koko lainsäädännön sekä useimpien ministerineuvoston päätösten osalta komissio toimii toimeenpanovallan käyttäjänä.

Jäsenmaiden ja unionin intressejä yhteen sovittamaan pyrkivä toimintalogiikka perustuu ajatukselle, jonka mukaan institutionaalinen keskinäisriippuvuus pakottaa instituutiot yhteistyöhön ja siten osaltaan tasapainottaa instituutioiden välistä vallanjakoa. Keskinäisriippuvuuden käänköpuolena voidaan kuitenkin nähdä ajoittain ilmenevät institutionaaliset takalukkotilanteet, jotka estävät päätöksenteon ja siten asioiden etenemisen. Monesti syynä ovat jäsenmaiden välillä vallitsevat näkemyserot, jotka heijastuvat risti-

riitoina hallitustenvälisesti toimivien instituutioiden sisällä. Integraatiohistoriassa tämän tyyppiset jäsenmaiden väliset ristiriidat on ratkaistu kompromissien kautta, joiden käytännön toteutus on monesti johtanut uusiin ongelmiin.

Oman haasteensa EU:n tasapainohakuiselle päätöksentekojärjestelmälle muodostaa poliittisten syklien eriaikaisuus sekä jäsenvaltioiden välillä että EU:n ja jäsenvaltioiden välillä. Monesti juuri vaalit ovat johtaneet kansallisen politiikan muutoksiin, jotka ovat sitten heijastuneet hallitustenvälisen EU-toimielinten sisäiseen valtasapainoon pakottaen muut toimielimet huomioimaan muutokset myös omassa toiminnassaan. Tässä häiriöherkimmät riippuvuussuhteet vallitsevat jäsenmaiden edustajista koostuvien instituutioiden (Eurooppa-neuvosto, EU:n neuvosto) ja EU-toimikautta noudattavien instituutioiden (komissio, Euroopan parlamentti) välillä. Tämä siksi, että muutosten kansallisissa EU-politiikoissa voidaan olettaa vaikuttavan eniten niissä prosesseissa, joissa jäsenvaltioilla on vaikutusvaltaa EU-tason päätöksentekoon. Myös Eurooppa-neuvoston ja komission suhdetta on pidettävä tästä näkökulmasta ongelmallisena. Integraation historia on osoittanut, että komission aseman ja toimintakyvyn kannalta Eurooppa-neuvoston tuki komission puheenjohtajalle on aivan välttämätön. Tilanteessa, jossa komission puheenjohtaja ei enää syystä tai toisesta nauti jäsenmaiden johtajien luottamusta, jäsenvaltioiden mahdollisuudet vaihtaa komissio kesken sen viisivuotiskauden ovat riippuvaisia parlamentin halukkuudesta aloittaa raskas ja hankala epäluottamusmenettely komissiota vastaan. Usein yksinkertaisempi ratkaisu onkin ollut antaa komission jatkaa kautensa loppuun saakka ”rampana ankkana”, jonka rajoittunut toimintakyky kuitenkin heijastuu keskinäisriippuvuuksien verkostossa itseään laajemmalle.

Euroopan tulevaisuus ylikansallisuuden ja hallitustenvälisyyden ristipaineessa

Jos EU:n tähänastinen kehitys on tapahtunut ylikansallisuuden ja hallitustenvälisyyden ristipaineessa, määrittää tämä asetelma myös

olennaisesti EU:n tulevaisuutta. Lähes poikkeuksetta integraatiohistoria on osoittanut, että mitä suuremmat näkemyserot jäsenmaiden välillä vallitsevat suhteessa ajankohtaisiin haasteisiin, sitä hanakammin jäsenmaat ovat pyrkineet ratkomaan asioita hallitustenvälisesti – tai jopa kokonaan EU:n ulkopuolella, kahdenvälisesti.

EU:hun kohdistuu tätä kirjoitettaessa (syyskuu 2014) kolme isoa haastetta, joista kaksi ensimmäistä ovat sisäisiä, kolmas ulkoinen. Koska kaikki näistä ovat ainakin osittain seurausta EU:n nykyisestä ”luonteesta” – siis roolista ja organisaatorakenteesta – ei niitä voida kokonaan ratkaista ilman uusia integraatiopoliittisia askeleita. Toisin sanoen: EU:n selviäminen siihen kohdistuvista haasteista ei ole mahdollista ilman halua avata hallitustenvälisyyden ja ylikansallisuuden muodostava ”Gordionin solmu”.

Mitkä nämä haasteet sitten ovat? Jos aloitetaan tarkastelu sisäisistä tekijöistä, niin ensimmäisen haasteen muodostaa euroalueen velka- ja talouskriisin selättäminen ja tätä seuraava kriisin jälkihoito. Vaikka EU onkin ottanut askeleita fiskaaliunionin suuntaan, lukeutuu talouspolitiikka edelleen pääosin jäsenvaltioiden toimivaltuuksiin. Tämä ei olisi ongelma, mikäli työnjako unionin ja jäsenvaltioiden välillä olisi selkeästi määritelty ja jos unionilla olisi toimivaltuudet tarvittaessa puuttua euroalueen vakautta uhkaavan jäsenmaan talouspolitiikkaan. Yhtenä ratkaisuna on nähty nk. Sveitsin mallin ottaminen käyttöön myös EU:ssa. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että taloudellisiin vaikeuksiin ajautunut jäsenvaltio menettäisi väliaikaisesti talouspoliittisen autonomiansa EU:n talouspolitiikasta vastaaville toimielimille – käytännössä Euroopan keskuspankille – joka ottaisi hoitaakseen jäsenvaltion talouden siihen saakka, kunnes taloudellinen tilanne olisi saatu tasapainotettua. Ylivelkaantumisen hinta olisi siten finanssiautonomian tilapäinen menettäminen. Vastavuoroisesti EU:lla kuitenkin olisi käytössään vakauserämekanismi, joiden kautta ylivelkaantuneille jäsenvaltioille voitaisiin kanavoida taloudellista hätäapua. Rakenteellisesti tämä tarkoittaisi siirtymistä ylikansalliseen talouspolitiikkaan – askel, jota talouspoliittisesta autonomiastaan kiinni pitävät jäsenvaltiot eivät tähän mennessä ole

olleet valmiita tai halukkaita ottamaan.

Toinen, samalla ehkä vaikeimmin ratkaistava haaste liittyy EU:n ja sen kansalaisten välisen kuilun leventymiseen, ja sen negatiivisiin vaikutuksiin koko EU:n legitimitettiin kohtaan. Tässäkin törmätään jälleen hallitustenvälisyyden heijastusvaikutuksiin: EU:n toiminnan perustuminen pitkälti konsensusvaraan on monissa tutkimuksissa nähty legitimitettiin heikentävänä tekijänä. Kun

tämän seurauksen EU-tasolla ei juuri esiinny kilpailevia integraatio- tai Eurooppa-poliittisia näkemyksiä, saati kilpailua EU:n tärkeimpien virkojen osalta, näyttäytyy Bryssel monille vain hallintopaikkana, ei poliittisen kamppailun areenana. Monissa pohdintoissa juuri ylikansallisten parlamentaarisen järjestelmän kehittäminen on nähty keinona vahvistaa EU:n legitimitettiin. Yksi mahdollisuus olisi Yhdysvaltojen tyyppisen federatiivisen hallintomallin tuominen EU:n perusrakenteeksi. On hyvä muistaa, että yhdysvaltalaisessa federalismissa osavaltiot ovat liittovaltiolle rinnakkaisia, tasavertaisia toimijoita – eivät siis keskusvallalle alistettuja entiteettejä. Valta keskittyisi Brysseliin vain siinä suhteessa, kuin sen ”Brysselin roolin” kannalta olisi tarpeellista.

Kolmas haaste on ulkoinen ja liittyy EU:n kansainvälisen toimijuuden vahvistamiseen ja toimijuuden sisällön selkeyttämiseen. Vaikka päähuomio tällä hetkellä on kohdistunut EU:n ja Venäjän suhteisiin, kyse on kokonaisuutena tarkastellen EU:n jäsenmaiden haluttomuudesta siirtää EU:lle ulko- ja turvallisuuspoliittisia toimivaltuuksia. Tämä on ymmärrettävää, muodostaahan ulko- ja turvallisuuspolitiikka perinteisesti yhden valtioiden suvereniteettia määrittävän elementin. Kyse ei kuitenkaan ole pelkästään kansallisen suvereniteetin kaventumisesta. Käytännössä jäsenvaltiot ovat huolissaan, että siirtäessään unionille ulkopoliittisia toimivaltuuksia, ne samalla menettävänsä sen tekijän, joka on tehnyt EU:sta melko ainutlaatuisen ylikansallisen toimijan: jäsenmaiden oikeuden säilyttää itsenäisyytensä unioniin liittyessään. Konkreettisesti: siirtäessään unionille yhä suurempia toimivaltuuksia, jäsenmaat

samalla edistäisivät EU:n kehittymistä valtiolliseksi toimijaksi – skenaario, joka monissa, ellei jopa useimmissa EU-maissa herättää enemmän vastustusta kuin kannatusta.

Kolikron kääntöpuolena on kuitenkin sekä EU:n lähialueiden että globaaliongelmien monimutkaistuminen ja yhä keskinäisriippuvaisemman kansainvälisen järjestelmän alttius nopeasti leviävälle häiriöille. Tällä hetkellä EU on ulkoisesti varsin heikko toimija, mikä luon-

nollisesti heijastuu ulkopuolisten tahojen käsityksiin EU:n roolista ja mahdollisuuksista. Vaikka tämä heikkous on osaltaan seurausta jäsenmaiden haluttomuudesta antaa EU:n vahvistua myös globaalina toimijana, voidaan tälle heikkoudelle löytää myös historialliset syyt. Käytännössä koko viimeisen integraatiovaiheen ajan läntisen Euroopan yhteisö, josta nyky-EU on kehittynyt, oli osa transatlanttista yhteisöä, jonka sisäinen työnjako oli varsin selkeä. Euroopan yhteisön tehtävänä oli huolehtia läntisen Euroopan taloudellisesta hyvinvoinnista Yhdysvaltojen taatessa, pääosin NATO:n kautta, läntisen Euroopan turvallisuuden. Tämä työnjako säilyi perusasetelmaltaan samana myös kylmän sodan jälkeen ja oikeastaan vasta 2000-luvulla kylmän sodan ajalta periytyvien rakenteiden historiallinen taakka alkoi vaikuttaa voimakkaammin EU:n asemaan kansainvälisessä järjestelmässä. Yhdysvaltojen aloittama globaali sota terrorismia vastaan oli vetämässä myös EU-maita osaksi sellaisia konflikteja, joiden ei enää katsottu kuuluvan eurooppalaiseen turvallisuusintresseihin. Samalla voimistunut Venäjä alkoi yhä terävämmin äänenpainoin kritisoida etenkin NATO:n laajentumista Venäjän lähialueille, mikä luonnollisesti heijastui myös EU:hun molempiin yhteisöihin kuuluvien maiden kautta. Kun tähän yhdistyy se tosiseikka, että monien lähialueen sekä globaalien ongelmien – pakolaisuus, ilmastomuutos tai talouskriisit – heijastusvaikutukset heijastuvat yhä vahvemmin myös EU:n sisäiseen kehitykseen, EU:n piirissä on yhä vahvemmin alettu pohtia, miten EU:n vaikutusmahdollisuuksia kansainvälisessä järjestelmässä voitaisiin parantaa.

EU:n ulkopoliittisen aseman vahvista-

minen tarkoittaa integraation syventämistä ulko- ja turvallisuuspolitiikan alueella. Käytännössä tämä tarkoittaa tämän politiikan osa-alueen toimivaltuuksien siirtämistä yhä laajemmin unionille, jolloin törmätään jälleen kerran ylikansallisuuden ja hallitustenvälisyyden väliseen jännitteeseen. Nykymuodossaan EU on globaalina toimijana lähinnä näennäistoimija, koska sillä on valtaa vain, jos jäsenmaat hallitustenvälisesti pääsevät yhteisymmärrykseen yhteisen ulkopoliittikan nimellä kulkevista toimista. Jäsenmaiden on kuitenkin aina mahdollista jättäytyä nk. yhteisen ulkopoliittikan ulkopuolelle – vaihtoehto, jonka käyttäminen on sitä houkuttelevampaa, mitä ristiriitaisempi unioni sisäisesti on. Unohtuu usein, että sisäisesti hajanainen unioni tarjoaa ulkopuolisille mahdollisuuden lyödä kiilaa unionin jäsenmaiden väliin ja siten osaltaan murentaa EU:n ulkoista uskottavuutta.

Lopuksi

Arvioni mukaan olemme tällä hetkellä todistamassa uuden maailmanjärjestyksen synnytytuskia. Kiinan nousu on haastanut Yhdysvallat ja siirtänyt maailmanpolitiikan painopisteen Euroopasta Tynnelä valtamerelle ja Aasiaan. Venäjälle Eurooppa on puolestaan ollut vuosisatojen ajan se tila, jossa se on voinut kilpailijansa haastaa, ja jonka vaikutusvalta kansainvälisessä järjestelmässä on ollut riippuvainen sen vaikutusvallasta Euroopassa. Viimeaikaiset tapahtumat osoittavat, ettei tämä geopolitiittinen sidos ole ainakaan täysin menettänyt merkitystään.

EU:n suuri haaste on sen oman roolin määrittäminen osana muodostumassa olevaa maailmanjärjestyä. EU haluaisi mieluummin nähdä itsensä moninapaisen maailmanjärjestyksen eurooppalaisena napana, jolla on hyvät ja luottamukselliset suhteet niin länteen kuin itään. EU:n dilemma on osoittaa Yhdysvalloille, että EU kykenee seisomaan omilla

jaloillaan osana läntistä yhteisöä. Samaan aikaan EU:n pitää vakuuttaa Venäjä siitä, että vahva Eurooppa on myös Venäjän intressissä, se ei ole uhka Venäjälle eikä varsinkaan pelkkä Yhdysvaltojen politiikan eurooppalainen jatke. On syytä korostaa ja alleviivata, ettei EU:n kansainvälisen aseman vahvistaminen tapahdu unionin sotilaallista

kapasiteettia kasvattamalla. Monissa tutkimuksissa kun on havaittu, että teknologinen kehitys ja taloudellinen voima kuuluvat nykymaailman tärkeimpiin resursseihin. Näiden puuttuminen on monen konfliktin taustalla.

Mutta kuten muissakin integraatiohistorian isoissa muutoksissa, lopullinen vastaus muodostuu nykyisessäkin tienhaarassa sen perusteella, miten jäsenmaat määrittelevät suhteensa unioniin. Integraation syventyessä vastaus tähän kysymykseen koskettaa yhä useammin jäsenmaiden nk. vitaleja kansallisia intressejä, jopa kansallista suvereniteettia. Vaikeina aikoina turvan hakeminen kansallisvaltion idyllisestä sylistä voi tuntua houkuttelevalta, mutta samalla tämä kehitys jättäisi pienet, enintään keskisuuret eurooppalaiset valtiot purjehtimaan yksin globaalin maailman myrskyihin. Integraatiohistorian yksi keskeisistä opetuksista onkin se, että asettamalla Euroopan edun oman kansallisen edun edelle sekä jäsenmaat, Eurooppa että Euroopan kumppanit ovat voittaneet.

Kirjoittaja on Saksaan ja Euroopan integraatioon erikoistunut tutkija. Hän työskentelee Turun yliopiston Poliittikan tutkimuksen laitoksen sekä Åbo Akademien Saksan kielen ja kulttuurin yhteisenä yliopistonlehtorina, painopistealueinaan Saksan yhteiskuntahistoria, Euroopan unioni, tiedustelututkimus sekä verkostanalyysi.

Toukokuussa 2014 julkaistiin Elon yhdessä Louis Clercin kanssa kirjoittama EU-perusteos "Aatteesta instituutioksi: Euroopan unionin historia ja rakenteet" (Helsinki: Avain).

EU-tulkki sanoo saman suomeksi

LAURA JÄRVINEN

Paavi julkaisi keskiajalla bullan, joka kielsi jalkajousen käytön, mutta siitä huolimatta aseiden käyttö ei ole maailmasta loppunut.” Näin perusteli italialainen meppi Euroopan parlamentin valiokunnassa käsitystään kielten hyödyttömyydestä. Virke on oiva esimerkki siitä, miten omaperäisiä kannanottoja EU-tulkin korvaan kokousten mittaan voi tulla, vaikka aiheena olisi niinkin arkiselta kuulostava asia kuin tupakointikielto. Tulkit toistavat kaiken sanotun tunnollisesti omilla kielillään, sillä kokouksissa jokainen puheenvuoro tulkitaan niin, että sen merkitys, tyyli ja sävy säilyvät myös siinä versiossa, joka päättyy tulkkauksen kuuntelijalle.

Kaikkea maan ja taivaan väliltä

EU-tulkin tehtävä on sanoa sama suomeksi; puheenvuorot tulkitaan, jotta jokainen kokousedustaja voi seurata keskusteluja ja osallistua niihin tasavertaisesti muiden edustajien kanssa haluamallaan kielellä. Simultaanitulkit istuvat kokoussalin ympärillä lasikopeissa kuulokkeet korvillaan ja toistavat kokouksissa esitetyt ajatukset mikrofonin kautta edustajien kuulokkeisiin sitä mukaa, kun puhuja puhuu. Tulkkipöydässä on normaalisti kolme tulkkiä yhtä aikaa, ja useimmilla on vähintään kolme työkieltä. Tulkkausvuorojen pituudet vaihtelevat yksittäisistä puheenvuoroista 30 minuutin pätkiin, miten milloinkin kollegojen kanssa sovitaan. Puoli tuntia kerrallaan on kuitenkin maksimi.

Tulkki ei tulkkaa yksittäisiä sanoja, vaan ajatuksia, jotka hän pukee uudelleen sanoiksi kohdekielellä. Kun tulkattavat aiheet vaihtelevat viljelykierrosta ja teuraseläinten tainnutuskeinoista välillisen verotuksen ja rajavalvonnan kautta aina yhteiseen eurooppalaiseen ilmatilaan ja satelliittinavigaatiojärjestelmään, onnistunut tulos edellyttää muutakin kuin erinomaista kielitaitoa ja ky-

kyä kuunnella ja puhua yhtä aikaa.

Monimutkaisen ajatuksen voi toistaa omin sanoin vain, jos sen on ensin ymmärtänyt. Terminologisesti vaativan puheenvuoron voi muotoilla toisella kielellä vain, jos hallitsee oikeat termit sekä lähde- että kohdekielellä. Hyvä valmistautuminen kulloiseenkin työtehtävään asiakirjojen ja terminologisten lähteiden avulla onkin EU-tulkin työssä kaiken A ja O. Myös muuten on syytä olla perillä omien työkieltensä kielialueeseen liittyvästä yleistiedosta sekä maailmanpolitiikan tapahtumista yleensä. Koskaanhan ei tiedä, milloin joku lurauttaa Shakespeare-sitaatin, vitsailee Obaman näppäämästä selfiestä tai esittää myötätunnonilmauksen Lambedusan edustalla samana aamuna pelastettuja laitotomia maahantulijoita kohtaan ja pahoittelee siinä sivussa Italian rannikkovartioston kohtuutonta työtaakkaa.

Urheilu-uutisia ei ole sivuuttaminen, sillä muuten purevimmat nokittelukommentit edellisen illan ottelutuloksesta tai tulevan pelin vastustajasta saattavat mennä pahasti sivu suun.

Selvääkin selvempää on, että ilman hyviä perustietoja unionista, sen politiikoista ja toiminnasta ei pitkälle pötki, sillä perussopimuksiin, toimivaltoihin, toimielinten välisiin suhteisiin ja päätöksentekomenettelyihin viitataan tuon tuostakin. Kyky käyttää ilmaisuvoimaisen äidinkielemme monipuolista keinovalikoimaa sujuvasti tilanteessa kuin tilanteessa on niin itsestäänselvä edellytys, että ilman sitä muistakaan valmiuksista ei olisi paljon hyötyä; äidinkieli on tärkein työvälineemme ja sitä on ylläpidettävä ja kehitettävä samalla tavalla kuin muitakin työkieliä.

Vuosien kokemus on osoittanut, että voidakseen tulkata asiantuntijoiden ja euro-edustajien puheita ja keskusteluja hyvin on oltava valmis perehtymään alati uusiin asioihin ja niihin liittyviin erityisalan sanastoihin.

Samalla on myös hyväksyttävä se, että itse ei ole koskaan minkään alan asiantuntija. On oltava utelias ja valmis oppimaan joka päivä uutta, ja samalla pystyttävä sietämään loputonta määrää sirpaletietoa.

Jo 24 virallista kieltä

Euroopan unionissa on Kroatian liittymisen jälkeen 24 virallista kieltä. Kaikki kielet katkava tulkkaus on käytössä muun muassa Euroopan parlamentin täysistunnoissa ja monissa neuvoston lakeja säätävissä työryhmissä sekä ministerineuvostoissa. Kokousosallistujat voivat tällöin sekä puhua että kuunnella kaikkia virallisia kieliä. Joissain kokouksissa tulkkausta pyydetään vain tiettyihin kieliin, tai se voidaan syystä tai toisesta, esimerkiksi tilanpuutteen vuoksi, järjestää vain rajalliseen määrään kieliä. Tällöin on mahdollista, että jokainen edustaja saa kyllä puhua äidinkieltään, mutta tulkkausta on tarjolla vain vaikkapa kymmenelle tai 15 kielelle. Niin esimerkiksi bulgarialainen edustaja saattaa voida puhua bulgariaa, mutta hänen täytyy kuunnella englantia, ranskaa tai jotain muuta ymmärtämäänsä kieltä.

Jos suomen tulkkipopissa on miehitys, jossa kenenkään kielivalikoimassa ei ole esimerkiksi portugalia tai kreikkaa, tulkkaamme puheenvuoron välikielen kautta, joka on tavallisimmin englanti, ranska tai saksa. Toisaalta vain harvoin muiden kielten kopeissa ymmärretään sanaakaan, kun esimerkiksi suomalainen tai liettualainen edustaja avaa sanaisen arkkunsa. Siksi monien meidän ”harvinaisten” kielten tulkki työkielestä yksi on ns. retour-kieli, eli vieras kieli, johon me tulkkaamme omasta äidinkielestämme. Kun siis liettualainen tai suomalainen puhuu, liettuan tai suomen kopin retour-tulkki tulkkaa puheenvuoron jollekin isolle kielelle kuten englantiin, ranskaan, saksaan tai espanjaan, ja muiden koppien tulkit tulkkaavat puheenvuoron tästä välikielestä omalle kielelleen.

Retour-tulkkaus edellyttää äidinkielen puhujan tasoista aktiivista vieraan kielen taitoa ja vaikuttaa valmistautumiseen siinä mielessä, että termien ja sanaston on oltava aktiivikäytössä myös retour-kielellä; pelkkä passiivinen tunnistaminen ei riitä.

Taitavat sanankäyttäjät piristävät

EU-tulkin työnkuva vaihtelee paitsi aihepiirin myös toimielimen mukaan. Poliitikot ovat tunnetusti taitavia ja rutinoituneita puhujia ja eritoten parlamentissa, mutta myös alueiden komiteassa ja talous- ja sosiaalikomiteassa pääsee tulkkaamaan todellisia sanataitureitakin. Puhe on näissä toimielimissä muutenkin rönsyilevämpää kuin vaikkapa neuvoston lakeja säätävissä työryhmissä, joissa jäsenvaltioiden edustajille on annettu selvät ohjeet siitä, mikä oman jäsenvaltion kanta kulloinkin käsiteltävänä olevan direktiivi- tai asetusunnon artikkelihin on. Meppejä sitovat toisaalta puheajat; kaikki sanottava pitäisi tiivistää muutamaan minuuttiin ja silti olisi maltettava puhua vapaasti ja rauhallisesti ilman paperia.

Eloisat puhujat, niin kaunopuheiset kuin ronskimmatkin sanankäyttäjät, tuovat tietenkin oman mausteensa tulkkiin työhön. Vitsit ja sananlaskut ovat luku sinänsä; joskus ne toimivat toiselle kielelle käännettyinä, joskus eivät. Siinä kokee aivan erityistä työn iloa, kun kuuli naurahda sutkaukselle tai puhujan aloittama ”kuten meillä Italiassa on tapana sanoa...” jatkuu sellaisella sananlaskulla, jonka voi oikeasti kääntää.

Karkeahkotkin puheenvuorot tulkataan tunnollisesti; kun brittiläinen UKIP-puolueen euroskeptikko irvaili taannoin täysistunnossa, mitä saadaan tulokseksi kun ulkosuhdehallinnon johtajan kroppaan ruuvataan Euroopan neuvoston puheenjohtajan pää, arvasihan sen, ettei siitä hyvä seuraisi, mutta silti vastauskin oli tulkattava (se kuului: ”ET”). Kaikinaiset mahdolliset omat vakaumukset tai moraaliset arvelut on parasta sysätä syrjään. Pitää pystyä astumaan reippaasti puhujan saappaisiin ja antaa palaa, muuten on väärällä alalla.

Työssä saa kokea myös todellisia kohokohtia. Esimerkiksi vuoden 2013 Saharovin palkinnon saajan, nuoren Malala Yousafzain kiitospuhe parlamentin täysistunnossa viime marraskuussa oli mieleenpainuva hetki. Yhtenä ikimuistoisimmista kokemuksistani pidän myös Dalai-laman esiintymistä parlamentin juhlaistunnossa joulukuussa 2008. Hänen viestiään tulkattaessa tuli itsellekin hyvä ja sopuisointuinen olo.

Kielellinen tasa-arvo

Euroopan parlamenttiin valitaan jäsenet ensisijaisesti muiden ansioiden kuin kielitaidon perusteella. Olen havainnut, että ns. suurten kielten edustajat eli ranskalaiset, saksalaiset, britit, italialaiset ja espanjalaiset puhuvat lähes poikkeuksetta kokouksissa äidinkieltään, olipa heidän kielitaitonsa muuten kuinka laaja ja erinomainen tahansa, kun taas uusien ja pienten jäsenvaltioiden edustajat haluavat hanakasti puhua englantia vaikka heillä olisi mahdollisuus käyttää äidinkieltäänkin. Useimmiten ihminen ilmaisee ajatuksiaan täsmällisimmin juuri äidinkielellään.

Itse kuulen mielelläni jokaisen kielen kaivuvan unionin kokoussaleissa tasaveroisena muiden joukossa ja pidän tärkeänä, että keinot puhua EU-asioista omalla äidinkielellä pysyvät yllä ja kehittyvät sitä mukaa, kun yhteiset asiatkin etenevät. Koska monia parlamentin valiokuntakokouksia samoin kuin täysistuntojakin voi nykyään kuunnella myös suorana "web streaming"-lähetyksenä internetitse, on erityisen tärkeää, että EU-asioista kiinnostuneet kansalaiset voivat halutessaan kuunnella keskusteluja omalla kielellään. Tähän saakka suomalaiset mepit ovat ainakin täysistunnoissa käyttäneet puheenvuoronsa lähes säännönmukaisesti suomeksi. Samoin Suomen edustajat neuvostossa puhuvat suomea aina kun se vain on mahdollista.

Uusi parlamentti on nyt aloittamassa viisivuotista toimikauttaan. Parlamentin puhemies ja varapuhemiehet valittiin heinäkuussa Strasbourgissa, ja heti perään Brysselissä pidettiin valiokuntien järjestäytymisistunnot. Suomalaiset mepit ovat hyvin edustettuina tärkeimmissä lakeja säätävissä valiokunnis-

sa; heitä on varsinaisina jäseninä 10 valiokunnassa ja varajäseninä kuudessa valiokunnassa. Lisäksi puhemiehistössä on nyt suomalainen, kun Olli Rehn valittiin varapuhemieheksi. Tulkkina parlamentin työtä pääsee seuraamaan paalupaikalta monella politiikan alueella ja voi kokea omalla työpanoksellaan edesauttavansa meppien keskinäistä viestintää, kun he tekevät lainsäädäntötyötään, jonka tavoite lopulta on helpottaa Euroopan kansalaisten elämää ja parantaa sisämarkkinoiden toimivuutta.

Kun samat säädösehdotukset ovat vuorostaan neuvoston työryhmien käsittelyssä, tulkin työhön tulee taas uusi näkökulma; ehdotuksia tutkitaan jäsenvaltioiden lähtökohdista ja niitä luonnosteltaessa otetaan huomioon 24 lainsäädäntöjärjestelmän erityispiirteet. Jokainen maa lausuu kantansa jokaisen säädösehdotuksen jokaiseen artiklaan, kompromisseja tehdään, ja teksti päättyy lopulta coreperin eli pysyvien edustajien komitean kautta ministerineuvostoon.

Kun direktiivi tai asetus lopulta, joskus jopa vuosien kuluttua, hyväksytään, tuntuu siltä kuin olisi itsekkin ollut osallisena tärkeässä yhteisessä hankkeessa vahvistamassa kulltajansuojaa, parantamassa elintarviketurvallisuutta, edistämässä kansanterveyttä tai luomassa oikeussuojakeinoja rajat ylittävän rikollisuuden uhreille.

Tässä työssä jokainen päivä on erilainen ja kun päivän tulokset on tulkattu, töitä ei voi enää viedä kotiin, sillä huomenna on uusi päivä ja uudet puheet.

Kirjoittaja työskentelee Brysselissä freelance-konferenssitulkkina.

Europarlamentaarikkojen terveisiä historian ja yhteiskuntaopin opettajille

RIITTA TALLAVAARA

Toukokuussa Euroopan parlamentin vaaleissa valittiin viisivuotiskaudelle 751 Euroopan parlamentin jäsentä. Suomesta edustajia valittiin 13.

Vaalit olivat merkittävät, sillä Euroopan unioni kärsii edelleen talousvaikeuksista. Nyt käydyt vaalit olivat ensimmäiset Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen, jonka myötä parlamentti sai lisää valtaa.

Suomesta valittiin Euroopan parlamenttiin edustajiksi Jussi Halla-aho (ps./ECR), Heidi Hautala (vihr./EFA), Liisa Jaakonsaari (sd./S&D), Anneli Jäätteenmäki (kesk./ALDE), Miapetra Kumpula-Natri (sd./S&D), Merja Kyllönen (vas./GUE/NGL), Sirpa Pietikäinen (kok./EPP), Olli Rehn (kesk./ALDE), Petri Sar-

vamaa (kok./EPP), Sampo Terho (ps./ECR), Nils Torvalds (r./ALDE), Henna Virkkunen (kok./EPP) ja Paavo Värynen (kesk./ALDE).

Kleio sai kaikille europarlamentaarikoille lähettämäänsä kyselyyn vastakset kahdeksalta europarlamentaarikolta.

1. Millaisia odotuksia teillä on tulevasta europarlamentaarikon työstänne?
2. Mihin poliittisiin ryhmittymiin kuulutte ja millaisiin asioihin pyritte vaikuttamaan?
3. Miksi haluatte vaikuttaa juuri EU-tasolla?
4. Mitä haluaisitte sanoa historian ja yhteiskuntaopin opettajille?

Liisa Jaakonsaari, sd.

1. Olen innostunut ja täynnä energiaa. Pääsin heti vaalien jälkeen hyvään vauhtiin, ja oma ryhmäni vaikuttaa kiinnostavalta. Tehtävien ja haasteiden määrä vähän hirvittää, mutta norsunkin voi syödä pala kerrallaan.

2. Olen sosialidemokraattisen parlamenttiryhmän jäsen. Toinen kausi alkaa, ja olen sisämarkkinavaliokunnassa, missä kiinnostaa erityisesti digitaaliagenda ja kuluttajansuoja. Lisäksi sain Venäjä-valtuuskunnan 1. varapuheenjohtajan tehtävän. Kaikissa uusissa tehtävissä riittää haasteita ja jännitteitä. Talouskriisin lopullinen nujertaminen ja erityisesti nuorten työllisyyden parantaminen ovat enti-

senä työministerinä tietenkin myös erityisen kiinnostuksen kohteena.

3. Tällä hetkellä päällimmäisenä on EU:n kansainvälisen roolin vahvistaminen. Sekin edellyttää talouden kuntoon saattamista, sillä heikko EU sivuutetaan herkästi. Euroopan kilpailukykyä pitää vahvistaa, millä tarkoitetaan erityisesti osaamisen tason nostamista ja innovatiivisuutta. Eurooppa ei ikinä pärjää globaalikilpailussa matalilla palkoilla, kuluttajansuojaa ja ympäristönormeja heikentämällä, vaan ottamalla päinvastoin esimerkiksi ekologiset reunaehdot vakavasti.

4. Teette huipputärkeää työtä. Yhteiskunnan ymmärtäminen on elämän hallintaa ja historian tunteminen auttaa pitkälle. Muistan itse juuri historian opettajat ehkä tärkeimpinä ja innostavimpina opettajina.

Anneli Jäätteenmäki, kesk.

1. Kaudesta saattaa tulla vaikea. EU-maissa on työttömiä 16 miljoonaa. Talouskasvua ei ole näköpiirissä. Se johtaa siihen, että työttömyys ei laske.

Nyt pitäisi ottaa uudet konstit käyttöön. Tärkeintä on, että ihmiset saavat töitä ja mahdollisuudet hyvään elämään.

Toivon myös, että Venäjä ja EU löytävät yhteistyön sävelen. Molemmat tarvitsevat toisiaan ja yhteistyö tuo taloudellista kasvua molemmille osapuolille. Tässäkin tarvitaan uutta otetta ja sen tunnustamista, että Venäjän ja EU-maiden keskinäisriippuvuus on mahdollista hyödyntää.

Tällä vaalikaudella keskeisiä aiheita ovat energia- ja ilmastoasiat ja vapaakauppasopimukset (erityisesti EU:n ja USA:n välinen). Myös puhdas ruoka ja elintarvikemerkinnät nousevat jälleen keskusteluun. Lisäksi EU:n pitää toimia opiskelija- ja nuorisovaihdon lisäämiseksi. Haluan toimia parlamentissa Suomen ja suomalaisten hyväksi.

2. Kuulun keskustaliberaalien ryhmään. Pysin vaikuttamaan ryhmäni jäsenenä siihen, että EU keskittyy olennaiseen, ei pikkuasioihin. Monista asioista voidaan päättää kansallisella tasolla ilman EU:n väliintuloa. Mutta silloin kun EU-yhteistyö on paikallaan, niin sitä pitää ilman muuta tehdä. Lainsäädännön järjeistäminen on iso projekti ja siihen tarvitaan kaikkien EU-instituutioiden täyttä panostusta.

3. Euroopan parlamentti päättää yhdesä jäsenmaita edustavan ministerineuvoston kanssa EU-direktiiveistä ja -asetuksista. Parlamentilla on valtaa. Aloitteellinen, hyvät neuvottelutaidot omaava ja verkostoitunut meppi voi saada paljon aikaiseksi, vaikka tulisikin pienestä EU-maasta. Haluan vaikuttaa niin, että suomalainen ja pohjoinen näkökulma tulevat huomioiduiksi EU-päätöksenteossa.

4. EU-asiat ovat keskeinen politiikan asiiasältö ja Brysselissä tehtävät päätökset vaikuttavat meidän jokaisen arkipäivään. Kierrän itse erittäin mielelläni kouluissa puhumassa EU:sta ja työstäni Brysselissä. Ottaa siis rohkeasti yhteyttä!

Merja Kyllönen, vas.

1. Lähdän työhön ja lat maassa uskoen siihen, että hyvin verkostoituen ja ahkerasti töitä tehden yhteisiin asioihin voidaan vaikuttaa laajasti myös Euroopassa. Odotan haastavaa ja antoisaa työkenttää, jossa voi laittaa itsensä likoon sata prosenttisesti.

2. Kuulun Gue/Ngl -ryhmään. Liikenne, aluepolitiikka, energia ja teollisuus, työelämäkysymykset, sosiaaliasiat kiinnostavat erityisesti. Perusasiana haluaisin luoda vahvempaa tiedonvälitystä kansalaisten suuntaan päätettävistä asioista, jotta Eurooppa olisi lähempänä ja ihmiset tietäisivät mitä EU-tason päätöksenteossa aidosti tapahtuu ja miten se vaikuttaa ihmisten arjessa.

3. Osa lainsäädäntöpohjasta luodaan EU-tasolla ja koen, että myös siellä Suomi tarvitsee vahvoja ja työintoisia vaikuttajia.

4. Kiitos tärkeästä työstänne. Oma kiinnostukseni yhteiskunnallisiin asioihin heräsi kotona, mutta sitä ruokittiin ilokseni myös koulussa erityisesti historian ja yhteiskuntaopin opettajien toimesta. Puhukaa asioista, haastakaa ja uskaltakaa antaa oppilaidenkin haastaa teitä yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Uskaltakaa avata ovet myös poliittiselle päätöksenteolle, jotta nuoret entistä paremmin tietäisivät, mitä asioita eri puolueet todella ajavat.

Sirpa Pietikäinen, kok.

1. Odotan tältä alkavalta syksyltä erityisesti sitä, että kriisien hoidosta siirrytään ennakoiwaan ja rakentavaan politiikan tekoon.

2. Kuulun Euroopan kansanpuolueeseen. Yleiskohdassa mainitsemani ennakoiwa ja rakentava politiikka edellyttää sitä, että jatkossa keskitytään yhä vahvemmin resurssitehokkuuden, ilmastomuutoksen, kestävä kasvun ja sosiaalisen Euroopan teemoihin.

3. Haasteet ja niihin vastaaminen ovat harvoin yhden maan kontolla. Esimerkiksi ympäristö- ja talouspolitiikassa Euroopan maat ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa ja myös siksi asioista päättäminen on mielekäs-

tä tehdä EU-tasolla. Tähän päätöksentekoon haluan olla mukana vaikuttamassa.

4. Viime aikojen poliittisen myllerrykset EU:n lähialueilla lujittavat historian tuntemisen merkitystä. Nyky-yhteiskuntaa ei voi ymmärtää ilman historiaa ja jos tämä ymmärrys puuttuu, olemme kuin ihmisiä auton ratissa ilman ajokorttia. EU on tämän päivän työkalu globalistuvien haasteiden ratkaisemiseksi ja siksi EU:n rakenteiden ja toiminnan ymmärtämisen merkitys korostuu jatkuvasti. Olen omalta osaltani mielelläni avuksi mikäli teillä on kysyttävää tai kaipaatte meppiä kertomaan omasta arjestaan.

Olli Rehn, kesk.

1. Haluan omalta osaltani pyrkiä vahvistamaan kaikin keinoin kestäväää talouskasvua ja työllisyyttä Suomessa ja Euroopassa.

Tällä hetkellä Euroopan unionin on toimittava myös vahvasti itäisen Euroopan turvallisuuskriisin rauhoittamisessa. Rauha on edelleen Euroopan unionin perustehtävä.

2. Kuulun Keskustan edustajana keskustaliberaaliin ALDE -ryhmittymään.

Pyrin sekä ryhmässäni että valiokunnissa samoin kuin varapuhemiehen tehtävän kautta vaikuttamaan Suomelle tärkeisiin kysymyksiin.

Haluan ohjata Eurooppaa kohti vahvempaa talouden elpymistä, kestäväää taloutta, parempaa työllisyyttä, maaseudun elinvoimaa ja tasapainoista aluekehitystä.

Siirtyminen kohti biotaloutta ja vihreää teollisuutta on mittava mahdollisuus varsinkin Suomen kaikkien maakuntien kannalta. - Nämäkin asiat pitää hoitaa sekä järjellä että tahdolla!

3. Ilman vahvaa eurooppalaista yhteistyötä - ja unionin kautta toimien - emme pärjää. Suomen ja muiden pienten maiden kannattaa hakeutua poliittiseen yhteistyöhön, eikä missään nimessä antautua tai ajautua idän tai lännen suurvaltojen tahdottomaksi vasalliksi. Siksi koen Euroopan unionissa toimimisen järkeväksi ja isänmaan edun mukaiseksi.

4. Euroopan ja oman historiamme tuntemus on ja tulee aina olemaan tärkeä osa

yleissivistystä. Tuntematta historiaamme emme voi rakentaa parempaa huomista. Velvollisuutemme eurooppalaisina on olla unohtamatta mantereen sotaisaa aikaa ja pyrkiä oppimaan menneestä.

Opettajat tekevät tässä suhteessa ääretömän arvokasta työtä. Toivotan siihen mitä parhainta intoa ja jaksamista syksyn haasteisiin. Haluan tehdä sen humanismin hengessä ja lainaan historian professori Matti Klingeä, joka kiteyttää hienosti eurooppalaisen ihmisen elämäntutkimuksen:

"Kaltaiselleni "arjen humanistille" voi ajatella täydelliseksi vastakohdaksi nihilistin, joka kiistää kaikki vallitsevat arvot, myös humanistisen suhtautumisen muihin eliöihin. Toisaalta anti-humanisteina on eri aikoina pidetty myös kaikkien väkivaltaisten ja ihmisarvoa polkevien aatteiden ja ideologioiden edustajia. Rasistinen maailmankatsomus on vääjäämättä anti-humanistinen, samoin esimerkiksi orjuuden hyväksyminen. Mutta myös kuolemanrangaistuksen hyväksyviä pitävät sitä vastustajat todennäköisesti epähumananeina.

Näyttäisi siis siltä, että "humanistin" vastakohdaksi voi nimetä monen sellaisen ihmisen, jonka maailmankatsomus tai teot loukkaavat ihmisten perusoikeuksia ja yhdenvertaisuuden periaatetta." (Matti Klinge, Päiväkirjat 2001-2).

Petri Sarvamaa, kok.

1. Odotukseni uudelle vaalikaudelle ovat suuret, sillä edessä olevat vuodet ovat erittäin tärkeitä. Olen verkostoitunut parlamentissa viimeisen parin vuoden aikana, minkä ansiosta pääsen olemaan mukana monessa. Mepillä on mahdollisuus olla vaikuttamassa moniin tärkeisiin asioihin, hänen näin halutessaan.

2. Kuulun EPP -ryhmään, joka on parlamentin suurin poliittinen ryhmä. Pyrin vaikuttamaan erityisesti talousasioissa, sillä istun parlamentissa sekä budjettivaliokunnassa, että talousarvionvalvontavalioikunnassa. Unionin talouteen olisi hyvä saada vähän enemmän järkeä. Aion toimia aktiivisesti myös rauhan puolesta.

3. Minulla on pitkä kansainvälinen koke-

mus, minkä lisäksi Euroopan yhdentymisprojekti on historiallisesti tärkeä prosessi. Olemme kaikki eurooppalaiset samassa veneessä.

4. Henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että historia ja yhteiskuntaoppi ovat ne kaikkein tärkeimmät oppiaineet koulussa, eikä niistä pidä tinkiä. Teette todella tärkeää työtä!

Sampo Terho, ps.

1. Hyvin realistisia. Viimeiset vuodet Euroopan parlamentissa ovat opettaneet paljon. Ensinnäkin kaikkeen ei ole koskaan aikaa. On tärkeää keskittyä keskeisimpiin tavoitteisiinsa ja ajaa niitä mahdollisimman tehokkaasti. Hyvät suhteet ja verkostot ovat aina hyödyksi ja asiantuntijuus omien valiokuntien sisällöistä nousee usein keskeiseen rooliin. Lopulta päätöksiä tekevät kuitenkin ne jotka saapuvat paikalle. Äänestäminen onkin Me-pien tärkein tapa vaikuttaa.

2. Ryhmämme Euroopan parlamentissa on Euroopan konservatiivien ja reformistien ryhmä eli ECR. Kuluvalla kaudella tulen keskittymään erityisesti talous- ja raha-asioihin sekä teollisuuden toimintaedellytysten parantamiseen.

3. Euroopan parlamentti sääntelee talouspolitiikkaamme ja teollisuuttamme niin monilla tavoilla, että jos näihin haluaa vaikuttaa, niin on Euroopan parlamentti siihen varsin luonteva paikka.

4. Yhä monimutkaisemmassa ja hektisemmässä maailmassa tarvitaan myös pidemmän aikavälin tietoa ja ymmärrystä. On korvaamattoman tärkeää, että myös tulevat sukupolvet ymmärtävät oman historiansa ja sitä yhteiskuntaa missä he elämänsä rakentavat. Teillä onkin poikkeuksellinen vastuu ja etuoikeus siirtää tätä sivistystä nuorillemme. Kiitos.

Nils Torvalds, r.

1. Eurooppa on mittavien päätösten tarpeessa talouden, turvallisuuspolitiikan, ilmaston, ympäristön, nuorten ja ikääntyvän väestön haasteiden suhteen. Paljon riippuu siis meistä ja tässä mielessä omasta kyvystäni vastata tähän huutoon. Olen siis täynnä intoa.

2. Kuulun ALDE-ryhmään ei liberaaleihin. Olen ympäristövaliokunnan varsinainen ja talous- ja budjettivaliokuntien varajäsen. Tässä alkuvaiheessa olen ILUC-esityksen esittelijä. Asia on tärkeä monessa suhteessa (kannattaa googlata), mutta erityisen tärkeä Suomelle. Valiokuntaan tulee myös ensi vuoden ilmastokokouksen asiat. Talousvaliokunnassa jatkan todennäköisesti ns. Troikan päätösten pohtimista. Olin sen varjoesittelijä viime kaudella. Nyt pitäisi katsoa eteenpäin.

3. Kaikki meidän suurimmat haasteet ovat tavalla tai toisella eurooppalaisia, ei kansallisia.

4. Olen suurella mielenkiinnolla yrittänyt lukea mahdollisimman paljon historiaa. Ilman historian tuntemusta meidän on aivan mahdotonta edes aavistaa minkälaisia yllätyksiä nurkan takana meitä odottaa. Juuri tästä syystä olen edellisellä kaudella kutsunut Brysseliin historian ja yhteiskuntaopin opettajia. Mikäli pystyn näin toimimalla edes auttamaan opettajien mahdollisuuksia innostaa oppilaita ymmärtämään mitä meidän aikamme tapahtuu, olen siitä iloinen.

Kirjoittaja työskentelee Latokartanon peruskoulussa Helsingissä.

Turkin eurooppalainen kohtalo

Yhden kansallisen kertomuksen loppusoinnut

TONI ALARANTA

Kun Turkin tasavalta perustettiin vuonna 1923, Eurooppa määrittyi Turkin kohtaloksi. Näin voidaan sanoa sen vuoksi, että tasavallan perustajat kuuluivat tasavaltaa edeltäneen Osmanivaltion nuorturkkilaiseen traditioon, jossa valtion ja kansakunnan uudistamisen opit haettiin sen aikaisesta Länsi-Euroopasta. Nykyajan EU-tutkimuksessa lanseerattu termi "europeanization", jolla viitataan integraation yksittäisissä jäsenmaissa tuottamaan poliittisten käytäntöjen, instituutioiden ja eri politiikka-lohkojen yhdenmukaistumiseen, voidaan nähdä käyttökelpoisena myös Turkin 1920-luvulla toimeenpantua reformipolitiikkaa kuvattaessa. Aivan kuten Euroopan integraatio myöhemmin, Turkin eurooppalaistaminen oli eliitin ajama poliittinen projekti, ei laajojen ihmisjoukkojen vaade. Nykytutkimuksessa tämä Turkin vallankumouksen elitistinen luonne on nosteltu keskiöön. Useat Turkin radikaalia uudistusliikettä viime vuosikymmeninä analysoineet tutkijat ovat kokonaan hylänneet positiivisesti virittyneen reformi-termin tulkiten koko projektin kielteisesti.

Kilpailevat historiantulkinnat

Kiistanalaiset tulkinnat kansakunnan historiasta ovat poliittisen kamppailun kohteena kaikkialla maailmassa, eikä Turkki ole tässä suhteessa poikkeus. Turkissa kaikkein kiistanalaisin kysymys koskee tasavallan perustajan ja ensimmäisen presidentin Mustafa Kemal Atatürkin (1881–1938) toimien tarkoitusta ja perintöä. Radikaalin länsimaalaistamisprojektin kannattajat korostavat Atatürkin aikakautta demokraattisen ja modernin kansallistalvion perustusten takaajana, vastustajille hänen valtakautensa on Tasavaltalaisen kansanpuolueen autoritaarisen yksipuoluevallan

kausi, jonka negatiivinen perintö on häirinnyt Turkin demokratiakehitystä näihin päiviin asti. Tässä tulkinnassa kemalistit, eli Atatürkin kannattajat ja seuraajat, saivat haltuunsa Turkin kaikkivoivan valtion, jonka avulla he alistivat tavallisen kansan eli käytännössä Turkin konservatiivisista muslimeista muodostuvan enemmistön. Turkin "eurooppalaistaminen" ja Turkin EU-jäsenyysneuvottelut saavat niin ikään muotonsa näiden kahden tässä kuvatus historiantulkinnan sisällä.

Toisin kuin nykyisen, vuodesta 2002 yksinään hallitusvastuussa olleen Kehitys- ja oikeuspuolueen (AKP) kannattajat antavat ymmärtää, mitään kaikkivoipaa, Turkin aitoa muslimikansaa alistavaa kemalistista valtiota ei ole todellisuudessa ollut koskaan olemassa. Tämä kaikkivoivan valtion myytti elää kuitenkin vahvana niin tutkimuksessa kuin kansan syvien rivien keskuudessa. On kuitenkin kovin epäanalyttista ajatella, että valtiolliset instituutiot olisivat voineet olla jonkin monoliittisen, yhteisen kemalistisen intressin omaavan ja muusta yhteiskunnasta täysin irrallaan eläneen, valtio-eliitin hallussa yli 80 vuotta päättyen AKP:n valtaantuloon vuonna 2002. Totuudenmukaisempaa on sanoa, että jo vuoden 1950 ensimmäisten vapaiden vaalien jälkeen islam tuotiin takaisin valtiollisten instituutioiden keskiöön: 1980-luvulle tultaessa turkkilaisten muslimi-identiteettiä korostavasta niin sanotusta turkkilais-islamilaista synteisistä tuli lopulta valtion (armeija mukaan lukien) virallisesti propagoima kansallinen identiteetti.

Turkki ja Eurooppa: molemmat muuttuvat

Turkki ja silloinen Euroopan talousyhteisö (EEC) allekirjoittivat vuonna 1963 niin sa-

notun Ankaran sopimuksen, assosiaatiosopimuksen, jonka lopullisena päämäärä tuli olla Turkin täysjäsenyys talousyhteisön kanssa. Kuten tiedetään, integraatio on sittemmin edennyt ja nykymuotoisen EU:n hakijamaan statuksen Turkki sai vuonna 1999, ja virallisten jäsenyysneuvottelujen käynnistämisestä päätettiin 2004. Tähän päivään tultaessa yhteensä 35 virallisesta neuvotteluluvusta vain yksi on ”suljettu” eli saatu päätökseen.

Vaikka aloittaisimme Turkin ja EU:n suhteen tarkastelun vuoden 1963 sijasta vuodesta 1999, on todettava että kumpikin osapuoli on muuttunut melkoisesti matkan varrella. EU:n virallisiin teksteihin ensimmäisen kerran vuonna 1993 ilmestynyt käsite ”vas-taanottokyky” muuttui vuoden 2004 suuren itälaajentumisen jälkeen muodollisesta käsitteestä unionin luonteesta ja tulevaisuudesta käydyn keskustelun yhdeksi avaintemaksi. Viimeistään tässä viitekehyksessä Turkin EU-jäsenyys muuntui läpeensä poliittiseksi taistelutantereeksi, jossa muodollisilla, niin kutsutuilla objektiivisilla jäsenyyskriteereillä on ollut hyvin rajallinen merkitys. Paljon keskeisemmäksi on tullut yleinen kiistely ensinnäkin siitä, kuuluuko Turkki kulttuurisesti Eurooppaan, toisaalta siitä, voiko unioni enää ottaa lisää jäseniä, ainakaan Turkin kokoista.

Saman aikaan kun on käynyt ilmeiseksi, että Turkki on monessa mielessä unionin kannalta ainutlaatuinen hakijamaa haastessaan nykyiset jäsenet pohtimaan koko eurooppalaista identiteettiä ja EU:n syvintä olemusta, Turkki itse on kokenut yhden poliittisen historiansa suurimmista murrosvaiheista. Tasavallan perustamisesta saakka vallinnut ulkopoliittinen traditio, jossa Turkin kuuluminen Eurooppaan on ollut keskeinen teema kansallisen identiteetin rakentamisprojektissa, on muuttunut Turkin islamilaisuutta korostavan poliittisen retoriikan voitokuluksi. Paradoksaalisella tavalla nykyinen AKP, jonka keskeisten toimijoiden juuret ovat syvällä Turkin poliittisen islamilaisen liikkeen traditiossa, on onnistunut 12 vuotta kestäneen valtakautena aikana sekä tuomaan Turkin lähemmäksi EU-jäsenyyttä kuin yksikään aikaisempi hallitus että lähes tuhoamaan Turkin eurooppalaisuutta korostaneen kollektiivisen mielikuvituksen kansan enemmistön keskuudessa.

AKP on käyttänyt EU-korttia sisäpoliittisena aseena

Miten tämä ristiriitainen tilanne on ollut mahdollista, selittyy vain sijoittamalla AKP aikakauden EU-pyrkimykset osaksi edellä kuvattua taistelua kahden yhteensovittamattoman historiantulkinnan välillä. Nykypäivästä tarkasteltuna vaikuttaa yhä ilmeisemmältä, että AKP:n johdolle EU-jäsenyysneuvottelut ovat olleet puhtaasti välineellisiä, toisin sanoen neuvotteluprosessin aloittaminen ja ylläpitäminen ovat palvelleet aivan muita päämääriä kuin pyrkimystä tehdä Turkista EU:n jäsen. Kun AKP nousi valtaan vuoden 2002 vaaleissa, sen johtohahmojen islamistinen menneisyys oli jatkuva huolenaihe Turkin sekularistisille piireille niin oikeuslaitoksessa kuin kansalaisyhteiskunnassakin. Omaksu-malla demokratiaa, kansalaisvapauksia ja vähemmistöjen oikeuksia painottavan EU:n vaatiman puheenparren, liberaalidemokraattisen puolueohjelman sekä asettamalla EU:n vaatimia lakeja, AKP sai vahvan ulkoisen oikeuttajan vallalleen. Kun entiset kovan linjan islamistit ilmoittivat jättäneensä länsimaiden vastustuksen taakseen ja omaksuneensa moniarvoisen demokratian periaatteet, Turkin perinteinen sekularistinen ryhmittymä – joka oli aina julistanut edustavansa modernia ja länsimaalaisuutta – yllätettiin ”housut kintuissa” puolustamassa vallitsevaa epädemokraatista, armeijan tukemaa järjestelmää.

Turkkilainen identiteetti näkyy vahvasti julkisilla paikoilla. Kuva: Riitta Mikkola.

Tai näin asia ainakin kerrottiin Turkin liberaalien toimesta. Se, mitä sen enempää Turkin omat liberaalit kuin Turkin nopeasta taloudellisesta noususta innostuneet euroopalaiset kommentaattorit eivät huomanneet, oli poliittisen liberalismiin olematon traditio niin Turkin keskusta-oikeiston kuin poliittisen islaminkin piirissä. Viimeisten viiden vuoden saldo, jonka aikana kaikki kriittiset äänet on joko pamputettu tai painostettu hiljaiseksi, lehdistön ja sosiaalisen median vapautta on rajoitettu kovalla kädellä, oikeuslaitoksen poliittinen ohjailu on muodostunut perustuslakituomioistuinta lukuun ottamatta yleiseksi tavaksi, korruption ja nepotismin määrä on räjähtänyt käsiin, lainsäädäntötyö on siirtynyt pienelle pääministerin ohjauksessa olevalle klikille joka runnoo lait läpi ilman keskustelua, jossa niin sanotut moraalikysymykset nousevat pintaan päivittäin johtavien poliitikkojen toimesta, jossa naisten yhteiskunnallisen aseman määrittely perustuu yhä enemmän uskonnosta kumpuavalle argumentoinnille, jossa suuri alevivähemmistö (Turkin shiit) kokee jatkuvaa painetta valtiolliseen erikoisasemaan nostetun sunnienemmistön puolelta, jossa sopeutumattomuus islamilaiseen arvokonservatismiin rinnastuu maanpetturuuteen tai terrorismiin, ei jätä epäselväksi kuinka kaukana nykyinen, AKP:n suvereenisti hallitsema, Turkki on EU:n moniarvoista demokratiaa peräänkuuluttavasta idealista.

Lyhyesti ilmaistuna voikin sanoa, että sen jälkeen kun AKP oli EU:n puoltaman demokradiadiskurssin puitteissa saanut asetettua omille kannattajilleen tärkeät teemat yhteiskunnan uudeksi normiksi, puoluetta tai sen kannattajakuntaa ei ole enää kiinnostunut sen enempää EU kuin liberaalidemokratia. Toisin sanoen kun poliittiset vastustajat armeijasta ja oikeuslaitoksesta on saatu putsettua EU-reformien avulla, EU on käynyt AKP:n johdolle tarpeettomaksi – taloutta lukuun ottamatta.

Euroopan haluama Turkki: silta- ja mallimetäforat

EU:n taloustaantumasta huolimatta Turkin talouskasvu on ollut vahvasti sidoksissa Eurooppaan. Tämän EU:ta vähättelevä, länsimaiden vastaista retoriikkaa viljelevä

entinen pääministeri ja piakkoin tasavallan presidentiksi nouseva Recep Tayyip Erdoğan myös hyvin tietää. Toisaalta EU:ssa on paljon Turkin jäsenyyttä vastustavia voimia, jotka tarvittaessa kykenevät maan jäsenyyden torppaamaan. Mutta kumpikaan osapuoli ei voi viheltää peliä poikki, sillä toisaalta imagokysymykset, toisaalta käsitykset vaikutusvallasta pitävät jäsenyysneuvottelut polkumassa paikallaan, ilman että kummallakaan osapuolella on aitoa halua edetä minnekään. Turkin piti olla EU:n globaalia roolia kehittälevien silmissä astinlauta, jolla EU tekee itsestään merkittävän toimijan Lähi-idässä ja sitä kautta koko maailmassa. Puheenparsi Turkista maltillisen islamin edustajana, joka toimisi mallina koko Lähi-idälle, syntyi syyskuun 11. päivän WTT:n terrori-iskujen jälkeisessä maailmassa. Yhdysvaltain ja lännen terrorisminvastainen sota vaati rinnalleen pehmeämmän strategian ja pitkään lännen leirissä (NATO-jäsen vuodesta 1952) ollut Turkki sai tässä kontekstissa toimia siltana, joka osoitti että ”sivilisaatioiden välinen törmäys” ei ollut väistämätöntä.

Eurooppa Turkin toiseutena? – AKP ja historiallinen vaade

Myös Turkin johto on ajoittain käyttänyt silta-metäforaa maan globaalien aseman uudelleenmäärittelyssä. Mutta paljon näkyvämpää viime aikojen ulkopoliittiselle suuntautumiselle on ollut entisen ulkoministerin ja pian pääministeriksi nousevan Ahmet Davutoğlun kehittäminen, sittemmin laajojen piirien sisäistämä käsitys Turkista keskusvaltana, sivilisaatiokehityksen keskiössä olevana toimijana, joka on historiansa, kulttuurinsa ja maantieteellisen asemansa vuoksi predestinoitu tulemaan islamilaisen maailman johtavaksi vallaksi. Tämä on ollut Turkin poliittisen islamilaisen liikkeen pitkään hellimä ajatus, ja se sisältyy olennaisena osana siihen emotionaalisesti vahvaan kertomukseen, jota AKP kannattajilleen kertoo.

Kyseisen kertomuksen mukaan kemalistiset länsimaalaistajat ovat sortaneet Turkin vanhurskasta kansaa läpi tasavallan historian. Nyt kun kansa on vallannut viimeisenkin valtiollisen instituution itselleen äänestämällä aidon kansanmiehen eli Erdoğanin presiden-

tiksi, kansa ja valtio voivat viimeinkin yhtyä. Tasavallan länsimaalaistamisprojekti on tässä tarinassa historiallinen virhe. AKP puolestaan ei ole tässä kertomuksessa tavallinen puolue muiden joukossa, vaan kuten puolueen johtohahmot yhä useammin toteavat, kyse on ”historiallisen vaateen” (turkiksi büyük dava; dava tarkoittaa paitsi vaadetta tai oikeutettua asiaa, myös islamin julistamista) institutionaalisesta ilmentymästä, vuosisataisesta taistelusta, jolla pyritään korottamaan Turkin muslimiväestö valtaan. Tämän kertomuksen ulkopoliittinen vastine on länsimaiden vastustaminen ja muslimiväestöjen asian ajaminen kaikkialla maailmassa mutta aivan erityisesti Lähi-idässä, Osmanivaltion aikaisemmin hallitsemilla alueilla.

Samalla kun Turkin nykyjohto on etäännytynyt yhä kauemmas aidoista EU-pyrkimyksistään, rinnakkaiseloa ja eri kulttuuripiirien välistä ymmärrystä ainakin jollakin tasolla kuvaavasta siltametaforasta on siirrytty yhä

enemmän Turkia keskuksena, johtajana ja voimana kuvaaviin määritelmiin. EU-tutkimus ja ainakin osittain myös poliittinen eliitti eri EU-maissa tuntui kuvitelleen 2000-luvun alkupuolella, että sekä Venäjä että Turkki – entiset imperiumit, jotka kylmän sodan jälkeisessä maailmassa etsivät uutta rooliaan – omaksuisivat ”keskuksesta” (EU) ulospäin työntyvän normatiivisen, liberaalidemokraattisen järjestyksen. Tänäpäin tuo ajatus tuntuu kovin kaukaiselta. Venäjä ja Turkki, sen sijaan että olisivat sosiaalistuneet EU:n lanseeraamaan Pax Europea -projektiin, pyrkivät pikemminkin palauttamaan vanhat imperiuminsa nähdessään itsensä keskuksina. Venäjä tekee tätä jo aivan aidosti voimapolitiikan avulla, Turkki on toistaiseksi keskittynyt populistiseen länsimaiden vastaiseen retoriikkaan ja poliittis-taloudelliseen soluttautumiseen Lähi-idässä.

Kirjoittaja on Ulkopoliittisen instituutin vanhempi tutkija.

AKP:n toimistolla Erdoganin henkilökultti on nähtävissä. Kuva: Saana Sarpo.

Mepeistä on moneksi

HANNA YLÖNEN

Suomalaiset europarlamentaarikot aloittivat kesällä työnsä värikkäässä seurassa. Eurooppa on vuonna 2014 erittäin moniääninen, sillä samaan parlamenttiin mahtuu väkeä vastarintaliikkeen veteraanista diktaattorin lapsenlapsen ja koomikosta feministiin.

Nuorin ja vanhin meppi

Emmanouil (Manolis) Glezos, Kreikka

Glezos on 92-vuotiaana Euroopan parlamentin vanhin jäsen. Ääniharava Manolis Glezos on kotimaassaan tunnettu vasem-

mistolainen poliitikko, kirjailija, toisen maailmansodan veteraani ja vastarintaliikkeen kuuluisimpia edustajia. Glezos istui vuosia vankilassa mutta jatkoi sinnikkäästi politiikassa Kreikan siirryttyä demokratiaan. Tällä hetkellä Glezos edustaa radikaalivasemmistolaista Syriza-puoluetta. Kapitalismia kritisoiva tervaskanto on muun muassa arvostellut Kreikalle määrättyä ankaraa säästökuuria eurokriisin hoidossa.

Anders Primdahl Vistisen, Tanska

Vuonna 1987 syntynyt Vistisen, 27, on uuden parlamentin nuorin jäsen. Vistisen edustaa Tanskan kansanpuoluetta, jota on kuvailtu kansalliskonservatiiviseksi ja oikeistopopulistiseksi. Puolue haluaa tiukennuksia Tanskan maahanmuuttopolitiikkaan sekä Tanskan eroavan Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksesta. Vistisenin puolue on uutena mukana Euroopan konservatiivien ja reformistien ryhmässä ECR:ssä yhdessä esimerkiksi Perussuomalaisten

kanssa. Meppinä Vistisen haluaa puuttua EU:n nuorisotyöttömyyteen sekä karsia EU:n kuluja kuten maataloustukia.

Maahanmuuttokriittinen maahanmuuttajameppi

Amjad Bashir, Iso-Britannia

Pakistanilaissyntyinen Amjad Bashir on yksi harvoista ulkomaalaistaustaisista, joilla on näkyvä rooli Britannian itsenäisyys-

puolueessa UKIP:ssa. Bashir on toivonut liberaalimpaa politiikkaa kuten minimipalkan ja äitiysvapaiden poistamista pienyrittäjyyden helpottamiseksi. Maahanmuuttokriittisen UKIP:in edustajana Bashiria syytettiin teko-pyhyydestä, kun paljastukset laittoman maahanmuuttajatyövoiman käytöstä perheen curryravintolassa Manchesterissa tulivat ilmi vähän ennen vaaleja. Kiusallinen uutisointi kampanjan loppusuoralla ei kuitenkaan estänyt Bashirin valintaa Euroopan parlamenttiin.

Protestiäänillä parlamenttiin

Martin Sonneborn, Saksa

Tiettävästi ainoan eurooppalaisen satiiripuolueen edustaja kampanjoi näyttävästi nykyä vastaan ja onnistui keräämään puolueelleen 0,6 prosenttia Saksassa annetuista äänistä.

Ennen europarlamentaarikon uraa Martin Sonneborn on työskennellyt muun muassa pilalehti Titanicin päätoimittajana. Kaiken leikiksi lyövän Sonnebornin on arveltu saaneen paljon protestiääniiä, koska monien saksalaisten on vaikea löytää

mielekästä tapaa ilmaista pettymystään EU-politiikkaan. Omaleimaisen kampanjan tehnyt Puolue-nimisen puolueen edustaja Sonneborn lupasi toimittaa eronpyyntönä kuukauden sisällä valinnastaan ja kertoi perustavansa UKIP-puolueen kanssa uuden "Idioottien ja typerysten allianssin" Euroopan parlamenttiin.

Feministimeppi ja naisten äänioikeuden vastustaja samassa parlamentissa

Soraya Post, Ruotsi

Ruotsissa tehtiin historiaa äänestämällä ensimmäinen feministipuolueen edustaja Euroopan parlamenttiin. Feministinen aloite keräsi reilut viisi prosenttia annetuista äänistä. Saksanjuutalaisen isän ja romaniäidin tytär Soraya Post on kertonut julkisuudessa omassa lapsuudessaan kokemastaan syrjinnästä ja äitinsä pakkosteriloinnista. Hänen ajankohtaisia vaaliteemojaan Feministinen aloite -puolueen edustajana ovatkin rasismien vastustaminen sekä romanien oikeudet ja tasa-arvo Euroopan unionissa, joissa Postilla on vankkaa asiantuntemusta. Post on koulu-tukseltaan opettaja, mutta on työskennellyt pitkään vähemmistöjen ja maahanmuuttajien oikeuksien edistämiseksi Ruotsissa.

Janusz Korwin-Mikke, Puola

Janusz Korwin-Mikke edustaa Puolan EU-vastaista Uuden oikeiston puoluetta. Korwin-Mikke oli EU-vaaleissa erityisen suosittu nuorten äänestäjien keskuudessa keräten 28,5 prosenttia 18–25-vuotiaiden äänistä. Korwin-Mikke on tunnettu kohua herättäneistä lausunnoistaan. Hän muuan muassa kannattaa naisten äänioikeuden poistamista, koska hänen mukaansa naiset ovat tyhmempiä kuin miehet. Korwin-Mikke myös toivoo absoluuttisen monarkian palauttamista Puolaan ja on ehdottanut Euroopan komission rakennuksen muuttamista bordeliksi. Korwin-Mikke myös kirjoitti suosituksessa blogissaan haluavansa paralympialaiset pois

televisiosta, jotta suuren yleisön ei tarvitsisi nähdä vammaisia.

Mussolinin ja Hitlerin jalanjäljissä

Alessandra Mussolini, Italia

Alessandra Mussolini on Benito Mussolinin lapsenlapsi, Playboy-malli, näyttelijä ja poliitikko. Hänellä on kuuluisa täti, Sophia Loren.

Mussolini aloitti poliittisen uransa uusfasistisen Movimento Sociale Italianon ehdokkaana ja on vaikuttanut myöhemmin useissa puolueissa, tällä kertaa Berlusconiin Forza Italia -puolueen riveissä. Alessandra Mussolini kohautti italialaisessa keskusteluohjelmassa vuonna 2006 sanomalla, että on parempi olla fasisti kuin homo. Mussolinin edellisen EU-parlamenttikauden kansallismielinen poliittinen ryhmittymä hajosi lyhyen olemassaolon jälkeen riitoihin, kun Mussolinin lausunnot romanialaisten rikollisesta elämäntavasta olivat liikaa Suur-Romania -puolueen edustajille.

Udo Voigt, Saksa

Saksalainen äärioikeistolainen NPD-puolue sai vain reilun prosentin annetuista äänistä. Tämä kuitenkin riitti parlamenttipaikkaan ja Saksa sai ensimmäisen äärioikeistolaisen meppinsä. Udo Voigt on Wehrmach-upseerin poika, joka ihailee Adolf Hitleriä ja Waffen SS-joukkoja. Hän johti puoluettaan vuosina 1996–2011. Voigt on kyseenalaistanut holokaustissa kuolleiden määrän, sillä hänen mukaansa holokaustissa kuolleita ei suinkaan ollut kuusi miljoonaa vaan 340 000. Voigt on tuomittu vankeuteen kansankiihotuksesta kehoitettuaan vuonna 1998 kampanjapuheessa äänestäjiään aseelliseen taisteluun, mutta virallisesti Voigtin NPD-puolue sanoutuu irti väkivallasta.

Kirjoittaja työskenteli HYOL ry:n projektivaivana 2011–2014.

Kuvat Wikimedia commons, Sonnebornin kuva: Olaf Kosinsky/ Wikipedia.

Mitä poliitikko duunaa?

OSSI KOKKONEN

Viime aikoina on keskusteltu paljon poliitikkojen erilaisista julkisista esiintymisistä. Esimerkiksi pääministeri Stubbin twiitit ja Timo Soinin alatyylinen puhe ovat saaneet runsaasti huomiota. Aihetta voi lähestyä Anu Kantolan uuden teoksen *Matala valta* (Vastapaino 2014) kautta. Se on sujuvasti kirjoitettu, tuoreita ajatuksia tarjoava tiivis lukupaketti. Kantola tarkastelee poliitikkojen lisäksi myös yritysjohtajia vallankäyttäjinä, mutta tässä kirjoituksessa keskityn ensin mainittuihin.

Pakkovallasta matalaan valtaan

Valta määriteltiin yhteiskuntateoriassa pitkään pakkovallaksi, eli kyvyksi saada toinen ihminen tekemään jotain vastoin tahtoaan. Ajatus vallan luonteesta on sittemmin lavenunut ja pakkovallan rinnalla tarkastellaan nykyään myös pehmeää valtaa.

Pehmeä valta ilmenee eri aikoina eri tavoilla. Sen merkitys on kasvanut toisen maailmansodan jälkeen, kun ihmiset ovat ryhtyneet kyseenalaistamaan vallan totuttuja linjakkeita, kuten koulua, valtiota ja perhettä. Samalla keskiluokan elämästä on tullut aiempaa yksilöllisempää ja epämuodollisempaa.

Ulkoministeri Alexander Stubb Frankfurt am Mainin teräsmieskisoissa kesällä 2009.
Kuva: Heptagon/ Wikimedia Commons.

Tänä päivänä monen poliitikon – vaikkapa Keskustan Juha Sipilän tai Sosialidemokratien Antti Rinteen – julkisuuskuvassa korostuu tavallisuus. Tämä heijastaa yhteiskunnan muutosta. Me elämme heikentyvien instituutioiden yhteiskunnassa, jossa vallankäyttö perustuu yhä enemmän suostutteluun suoran pakottamisen sijaan.

Tavallisuuteen pyrkiessään poliitikot yrittävät luoda esiintymisellään samankaltaisuuden tunnetta äänestäjiensä kanssa. Esimerkiksi Timo Soinin Millwallin kaulahuivi tai Paavo Arhinmäen Karhun lenkkarit luovat positiivisia mielikuvia heidän potentiaalisissa äänestäjissään. Aina tyylin arkisuus ei toimi. Tämän sai kokea pääministeri Stubb, jonka pukeutumista shortseihin Jyväskylän asunomessuilla arvosteltiin ankarasti. Kriitikoiden mielestä Stubbin esiintyminen ei ollut pääministerin arvon mukaista. Omalle tyylilleen uskollisena Stubb irvaili ironisesti saamalleen kritiikille twitterissä.

Julkisuus on politiikan kenttä

Julkisuuden merkitys politiikan teossa on kasvanut samaan aikaan kun perinteisten instituutioiden valta on heikentynyt. Julkisuudessa järki tai argumentaatio ei yksin riitä oman näkemyksen puolustamisessa. Poliitikot pyrkivät vetoamaan kansalaisten ja alaistensa tunteisiin, sillä tunteet ohjaavat ja motivoivat ihmisiä ja yhteisöjä.

Poliitikot on koulutettu esiintymään rennosti. He viljelevät huumoria ja varsinkin itseironiaa. Kamppaillessaan julkisesta tilasta ja huomioarvosta, poliitikot joutuvat myös tuottamaan yllätyksellisiä vallan esityksiä. Esimerkiksi Timo Soinin hätkähdyttävä ”Persut ei persettäen myy” –puhe oli todennäköisesti tarkkaan harkittu esitys, jolla Soini pyrki erottumaan muista puoluejohtajista ja kiinnittämään huomioon perussuomalaisiin.

Isällisen rakkauden tyyli

Isällinen valta rakentuu ajatukseen johtajasta, joka huolehtii alaisistaan kuin isä lapsistaan. Isällinen valta oli voimakkaimmillaan Suomessa sotien jälkeen. Presidentti Paasikivi esiintyi koko kansankunnan isänä. Hänen julkisissa esiintymissään korostuivat henkisen elämän syvyys, itsekuri ja pyrkimys korkeaan moraaliin.

Vähitellen isällisen vallan tyyli pehmeni. Isän rooli laveni ja rento isä saattoi esitellä julkisuudessa kotiaan ja perhettään. 1950-luvulla etenkin Kekkonen esiintyi perheensä kanssa kotioloissa – ero korkealle asettuvaan Paasikiveen oli selkeä. Kantolan mukaan Kekkonen onnistui pitkän uransa aikana yhdistämään matalan ja korkean tyylin erityisen hyvin – hän oli samaan aikaan kansan ja valtiomies. 1960-luvulla Kekkosta alettiin kuvata kunnioittavasti valtiomiehenä ja 1970-luvulla vakavuus korostui entisestään.

Byrokraatiytyyli on järkevyyttä

1960-luvulta alkaen yhä useampi poliitikko omaksui julkisessa esiintymisessään asiantuntijuutta korostaneen byrokraattisen tyylin. Puheessa keskiöön nousivat puolue ja aate, ja virka oli tärkeämpi kuin sitä hoitava ihminen. Byrokraattisen tyylin omaksuneet poliitikot suhtautuivat julkiseen esiintymiseen nihkeästi. He eivät tehneet itsestään numeroa, eivätkä missään nimessä suostuneet esittelemään kotiaan tai perhettään julkisuudessa. Byrokraattisen tyylin taitajat perustelevat päätökset järjellä ja luovat kuvan, jossa harjoitetulle politiikalle ei ole vaihtoehtoja. Byrokraattisen tyylin taitajaksi ja nykyisten imagonrakentajien kauhuksi Kantola nimeää pääministeri Kalervo Sorsan.

Suomalainen poliittinen valta on edelleen byrokraattista tyyliä. Monet viime aikojen pääministerit ja puoluejohtajat ovatkin olleet tämän tyylin taitajia. Heidän julkiset esiintymisensä ovat olleet vakuuttavia ja rauhoittavia – mutta myös kasvottomia ja ikävystyttäviä. Byrokraattinen tyyli luo kasvotonta valtaa ja voimakasta säätelyä. Asiantuntijuutta ja harjoitettavan politiikan vaihtoehtomuutta korostaessaan se on lisännyt vaihtoehtona näyttäytyvien perussuomalaisten suosiota.

Puoluejohtaja Timo Soini ja kuuluisa kaulahuivi Tampereen kirjamessuilla vuonna 2010.
Kuva: Soppakanuuna/ Wikimedia Commons.

Tämän päivän vallattomat valtiat

1980-luvulla talouselämässä alkoi voimistua vallattomuutta korostanut tyyli. Karismaattiset yritysjohtajat kritisoivat vallitsevaa byrokraattista järjestelmää ja korostivat intohimon ja innostumisen merkitystä. Johtamisessaan yrityksissä he murskasivat jäykät valtarakenteet ja tartuttivat oman optimisminsa koko yhteisöön.

2000-luvulla innostuneisuus ja uudenlainen brändäys näkyy aiempaa selvemmin myös poliitikoissa. Monet poliitikot ovat esillä naistenlehdissä ja television viihdeohjelmissä. Tämä on herättänyt puhetta politiikan viihteellistymisestä tai amerikkalaistumisesta. Viihdejulkisuudessa patsastelevat poliitikot ovat siltikin poikkeus säännöstä: suurin osa poliitikoista korostaa vakaata puoltansa, sillä byrokraatin järkevyyden on edelleen valttia suomalaisessa politiikassa.

Stubbin selfiet ja twiitaukset ovatkin nousseet puheenaiheeksi siksi, että suomalaiset ovat tottuneet isällistä tai byrokraattista valtaa ilmentäviin poliitikkoihin. Tätä taustaa vasten Stubbin toiminta näyttäytyy kovin vieraalta.

Kirjoittaja on Porkkalan lukion historian ja yhteiskuntaopin opettaja.

Erasmus+ -ohjelma

Täydennyskoulutusta Euroopassa

SIRKKA SÄIKKÄLÄ

Suomalaiset koulut ottivat innolla vastaan EU:n tarjoaman uuden Erasmus+ -ohjelman yleissivistävän koulutuksen opetushenkilöstön kansainvälisen täydennyskoulutuksen tukemiseksi. Vuoden 2014 hakukierroksella hakemuksensa lähetti 175 koulua, ja tukea myönnettiin 105 koululle 668 henkilön koulutukseen yhteensä 1,2 miljoonaa euroa.

Keskimäärin koulut hakivat tukea 6,8 opettajan täydennyskoulutukseen: pienimmillään tukea haettiin yhdelle ja laajimmillaan 34 henkilölle. Hyväksytyistä hankkeista suurin osa on kestoltaan kaksi vuotta ja ne on tarkoitettu 1-7 henkilön koulutukseen. Keskimääräinen tuki henkilöä kohden on 1790 euroa.

Lähtökohtana koulun tarve

Tuensaamisen perusteena ovat koulun tarve ja koulun suunnitelmat täydennyskoulutuksen toteuttamiseksi. Tukirahoitus antaa koululle keinoja toteuttaa oppimistavoitteita vahvistamalla opetushenkilökuntansa ammattitaitoa. Koulun tarpeen painotus näkyy hakemuksissa niin, että lomakkeessa ei vaadita nimeämään koulutukseen meneviä opettajia eikä myöskään tarkkoja tietoja täydennyskoulutuskurssista. Hakulomakkeessa ilmoitetaan koulutuksen arvioitu kohdamaa ja kesto, joiden perusteella tuki määräytyy. Hakemuksen menestyksen kannalta avainasemassa on se, kuinka hyvin siinä kuvataan henkilöstön kehittämistarpeet ja se, miten ulkomaanjaksot vastaavat näihin.

Erasmus+ -kelpoisia täydennyskoulutuspaikkoja ei ole erikseen määriteltä. Yleisheimo on, että kurssin kesto on kahdesta päivästä kahteen kuukauteen, se on tarkoitettu opettajille, ja kohdamaa on Erasmus+ -ohjelmaan osallistuva maa.

Millaista koulutusta?

Liikkuvuustoiminta voi olla joko 1) opetusjakso ulkomailla tai 2) ammatillinen kehittyminen ulkomailla, jolloin osallistutaan kurssille tai varjostetaan opettajan työtä partnerikoulussa (job shadowing).

Historian opettajat ovat esimerkiksi osallistuneet kurssille, jossa teemana on ollut kaupungin ja oman ympäristön käyttäminen museona ja oppimisen lähtökohtana. Kurseilla on ollut usein luentoja, ryhmätöitä sekä tutustumiskäyntejä. Varsinaisen kurssiohjelman ulkopuolella vietetään tiiviisti aikaa yhdessä, joten eri maista tulevilla osanottajilla on mahdollisuus keskustella koulutusjärjestelmistä, opettajankoulutuksesta, oppimistuloksista ja niiden mittaamisesta, palkoista, opetuksen arvostuksesta ja kulttuurista.

Koulutusten aikana syntyy uusia verkostoja, jotka usein muodostavat opetussuunnitelmaa tukevia kansainvälisiä hankkeita. Tällaiseen hanketyöhön koulu voi hakea tukea Erasmus+ -strategisista kumppanuushankkeista.

Miten eteenpäin?

Job shadowing -koulun etsinnässä kannattaa käyttää omia, koulun tai kunnan vanhoja kontakteja. Sen lisäksi varjostuskoulua voi etsiä eTwinning -portaalin avulla. Lisäksi keväällä 2015 on tulossa uusi Gateway-portaali, jonka kautta myös kurssien ja job shadowing -koulujen etsiminen ja vertailu helpottuu.

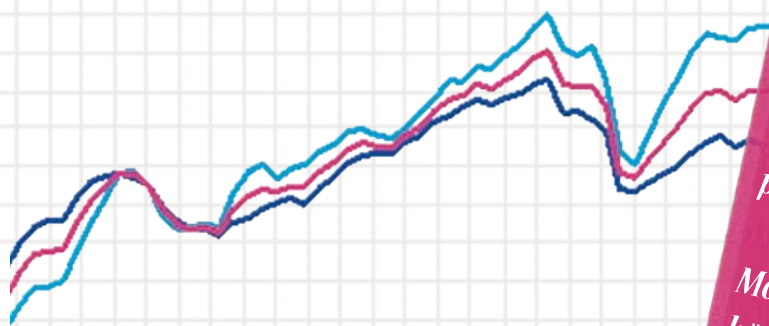
Seuraava Erasmus+ -hakuaika päättyy alkuvuodesta 2015. Tarkempaa tietoa tulevasta hausta ja myös hakuinfoista on syksyllä CIMOn verkkosivulla.

Kirjoittaja työskentelee CIMOssa vastaavana asiantuntijana.

GURU

TALOUS EKONOMI

2015

Nyt on taas aika valmistautua Talousguru-kilpailuun!

Valtakunnallinen alkukilpailu järjestetään lukioissa
4.1.2015 klo 9-11. Kymmenen parasta pääsee
loppukilpailuun, joka pidetään Helsingissä
26.-27.2.2015.

Nu är det dags igen att förbereda sig för Ekonomigurutävlingen!

Riksomfattande uttagningar hålls i gymnasierna
den 14 januari 2015 kl. 9-11. De tio bästa går till finalen,
som avgörs i Helsingfors den 26-27 februari 2015.

Lisätietoja | Närmare upplysningar:

www.hyol.fi/kilpailut

www.fine.fi

www.fkl.fi/talousguru

Euroscolassa yhteistyötä oppimassa

RIITTA MIKKOLA TEKSTI, PÄIVI PARKKONEN KUVA

Päivi Parkkonen Valkealan lukiosta oli keväällä 2014 opiskelijoineen Euroscolassa. Hän arvioi haastattelussa projektia opettajan ja opiskelijoiden kannalta.

Kerro lyhyesti, mikä on Euroscola.

Osallistuin 22 opiskelijan ja kollegani Katja Rönkkösen kanssa Euroscola-päivään Strasbourgissa maaliskuussa 2014. Euroscola on Euroopan parlamentin yhden parlamenttipäivän ohjelma 16–18 -vuotiaille EU-jäsenmaiden nuorille. Nuoret pääsevät täysistuntosaliin meppien paikoille kokemaan parlamenttipäivän: seuraamaan esittelyjä, pyytämään puheenvuoroja, keskustelemaan sekä äänestämään. Euroopan parlamentin Suomen tiedotustoimisto järjestää kansallisen kilpailun paikoista. Yhdestä jäsenmaasta osallistuu yhdelle istuntokerralle yksi koulu, josta voidaan lähettää 24 oppilasta ja kaksi opettajaa.

Mistä sait tietoa asiasta ja miten valitsitte mukaan tulevat opiskelijat?

Näin ilmoituksen Euroscolasta Opettaja-lehdessä, minkä jälkeen täytin hakemuksen. Meillä oli takana koulussamme Chydeniuksesta Euroopan unioniin -projektikurssi, jonka tavoitteena oli oppia Suomen ja Ruotsin yhteistä historiaa, taloutta ja EU-ratkaisuja. Tämän projektin myötä kävimme opintomatalla Tukholmassa 15 opiskelijan kanssa syksyllä 2013. Hakemuksessa hyödynsin tämän kurssin tuotoksia ja laajensimme kurssin käsittelemään laajemmin EU-taloutta ja kansalaisvaikuttamista EU:ssa. Opiskelijat Euroscolaan valittiin hakemusten perusteella, ja etusijalla olivat Ruotsi-projektissa menestyksekkäästi mukana olleet. Hakukriteereinä olivat opintomenestys yhteiskuntaopissa, historiassa ja englannin kielessä sekä oma arvio sosiaalisista taidoista. Hakemukset pyysimme sähköisesti wilman kautta.

Miten valmistauduitte etukäteen?

Euroscolan järjestelyt olivat rutinoituneet ja hyvät. Saimme järjestäjiltä ennakkomateriaalin istuntokerran painopisteistä. Opiskelijat tutustuivat ryhmittäin aihekokonaisuuksiin ja laativat niistä esityksen muulle ryhmälle englanniksi. Pidimme kolme valmistelemaa kokoontumiskertaa, ja muu työskentely oli itsenäistä. Samat aiheet jatkuivat Strasbourgin istuntopäivän työryhmässä. Materiaalit olivat englanniksi tai ranskaksi, ja siksi opiskelijoille oli erityisen tärkeää omaksua oman aihekokonaisuuden sisältöä ja sanastoa. Muiden ryhmien aiheisiin tutustuminen helpotti istuntopäivän seuraamista.

Mitä Euroscolassa tapahtui?

Euroscola-päivä alkoi tiukalla turvatarkastuksella, minkä jälkeen opettajat ohjattiin aamukahville ja opiskelijat omaan työryhmäänsä. Opettajalle päivä oli leppoisa, koska opiskelijat menivät oman aikataulunsa mukaisesti. Meidän tehtävämme oli lähinnä pysyä poissa tieltä ja seurata omaa ohjelmaamme. Seuraavan kerran tapasinkin omat opiskelijani Euroopan parlamentin istuntosalissa istumassa meppien paikalla. Hetki oli huikea. Iso täysistuntosali oli täynnä eurooppalaisia nuoria, iloinen ja jännittynyt puheensorina täytti salin, ja koko ilmapiiri oli käsin kosketeltavan täynnä eurooppalaista nuorta energiaa.

Aamupäivällä istuntosalissa käytiin läpi vielä kerran EU:n päätöksentekojärjestelmä ja parlamentin työntekijät kertoivat työstään. Jännittävä hetki oli, kun jokaisesta koulusta yksi esittelijä kertoi puhujan paikalta omasta koulustaan ja maastaan. Ruokailun ja tietokilpailun jälkeen nuoret kokoontuivat teemoittain työryhmiin tekemään päätöksiä esimerkiksi nuorisotyöttömyydestä, ilmasto-politiikasta, parlamenttivaalien äänestysaktiivisuuden lisäämisestä ja kansalaisten aktivoimisesta. Iltapäivällä työryhmien tulokset

esiteltiin istuntosalissa kaikille, minkä jälkeen niistä äänestettiin äänestyskoneita käyttäen.

Mitkä olivat päivät hienoudet ja haasteet?

Päivän suurinta antia opiskelijoille olivat täysistuntosali, istuminen meppien paikalla, äänestäminen äänestyskoneilla sekä puheenvuorojen pyytäminen viittaamalla. Myös työskentely ja osallistuminen kansainvälisessä työryhmässä oli monelle antoisa kokemus. Simultaanitulkauksen seuraaminen oli aluksi jännittävää, mutta lopussa monet opiskelijat kokivat sen raskaaksi. Kuulokkeet painoivat korvia, puhujat käyttivät englantia, ranskaa ja saksaa, joten kuulokkeiden kanssa oli säätämistä. Myös jatkuva usealla kielellä toimiminen alkoi kuormittaa. Mepin työn raskaus oli monelle yllätys. Istuntopäivänä puheenvuorojen seuraaminen, ymmärtäminen ja mahdollinen reagointi vaativat valppautta ja tekivät päivästä rankan. Moni sanoi arvostavansa poliitikon työtä ihan eri tavalla päivän kokemuksen jälkeen.

Matkajärjestelyt tilasimme matkatoimiston kautta, lennot Frankfurtiin ja majoituksen Strasbourgissa. Euroopan parlamentti tukee matkalle osallistuvia opiskelijoita ja opettajia, ja tukisumma kattoi osaltamme matkakustannukset ja osittain vakuutuksiakin. Tällä halutaan varmistaa, että kaikilla tulotasoon riippumatta on mahdollisuus osallistua. Valitsimme majoituspaikaksi edullisen hostellin, joka olikin suurin yksittäinen järkytyksen aiheuttaja. Taso oli vaatimaton, lisäksi kolmen hengen huoneissa oli parisänky ja lisävuode, mikä osalle pojista oli lähes ylitysepääsemätön shokki.

Millaista palautetta opiskelijoilta tuli?

Kokonaisuudessaan kokemus oli kaikin puolin antoisa. Meillä oli mukana opiskelijoita, jotka olivat elämänsä ensimmäistä kertaa lentokoneessa, joten jo matka oli heille suuri elämys. Lisäksi kokemukset kahdesta kaupungista ja eurooppalaisista nuorista olivat mieleenpainuvia. Suuri pettymyksen aihe opiskelijoilleni oli, että täysistuntosalissa viitaten pyydytetyt puheenvuorot jaettiin sillä kerralla eturiviin ja keskelle eivätkä takana istuneet puheenvuoroja juuri saaneet. Opas taisinkin opiskelijoita, jotka haluavat aktiivisesti kysellä, istumaan mahdollisimman eteen ja keskelle, jotta puheenjohtaja heidät näkee. Meidän istuntopäivänämme edessä istui erittäin aktiivinen virolaisten joukko, joka käytti suurimman osan kysymysajasta.

Mitä haluat sanoa kollegoillesi Euroscolasta?

Parlamenttipäivä oli mieleenpainuva ja opettajalle helppo, kunhan hakemuksen oli saanut väännettyä kasaan. Oli mukava olla paikalla, kun vastuu opiskelijoiden päivän ohjelmasta oli järjestäjillä.

Strasbourgissa sijaitsee myös Euroopan neuvoston istuntopaikka, jonne järjestetään ilmaisia tutustumiskierroksia. Nämä saa kätevästi verkon kautta varattua. Frankfurtissa kävimme EKP:n edessä, koska remontin vuoksi sinne ei järjestetty kiertokäyntejä. Vietimme yhden päivän Frankfurtissa ja lensimme iltakoneella kotiin. Opiskelijoille vierailu kahdessa kaupungissa ja kahdessa keskeisessä EU-jäsenmaassa oli antoisa kokemus. Kokemuksena Euroscola oli ikimuistoinen ja elämyksellinen.

Valkelan lukion opiskelijat Johan Kääriäinen, Sakari Korpinen, Niko Boman ja Lassi Kärkkäinen Euroopan parlamentin täysistuntosalissa.

EU ja ihmisoikeudet – nyt

PIRJO WEST

EU näyttäytyy arjessa usein vain taloudellisenä toimijana. Millainen on EU:n rooli ihmisoikeuksien suhteen? Tähän teemaan liittyviin kysymyksiin vastasi Ihmisoikeusliiton tutkimuspäällikkö Milla Aaltonen.

Miten EU:n ihmisoikeustilanne on Ihmisoikeusliiton näkökulmasta kehittynyt?

EU:n toimivalta ihmisoikeuskysymyksissä on ollut pitkään selkiytymätöntä, sillä unionin toimivalta ihmisoikeusasioissa oli epäselvä. Lissabonin sopimuksen myötä perus- ja ihmisoikeuksien suojelusta tuli aikaisempaa selkeämmin unionin päämäärä, ainakin periaatteellisella tasolla. Viime vuosina unioni on alkanut aktiivisesti osallistua esimerkiksi ihmisoikeussopimusjärjestelmän kehittämiseen. Esimerkiksi YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen valmistelussa EU:n jäsenvaltiot olivat yhteisellä kannalla ja unioni on ratifoinut sopimuksen.

Kuinka merkittävä rooli EU:lla on ollut ja on edelleen ihmisoikeuksien edistämisessä?

Ihmisoikeudet on pitkään nähty EU:ssa ulkopoliittisina kysymyksinä ja viime vuosina EU on edistänyt ulkoista ihmisoikeuspolitiikkaansa. Esimerkiksi vuonna 2012 julkaistussa EU:n ihmisoikeusstrategiassa ja siihen liittyvässä toimintaohjelmassa keskiössä on EU:n ulkoinen tilanne. Se, että EU:n sisällä oleviin merkittäviin ihmisoikeusongelmiin, kuten romanien asemaan, ei ole puututtu tarpeeksi ponnekkaasti, vähentää ulkopoliittisen ihmisoikeustyön uskottavuutta.

Suomessa monet ihmisoikeusasiat ovat edistyneet EU:n kautta. Esimerkiksi syrjinnän vastainen lainsäädäntö on syntynyt direktiivin pohjalta, eikä ilman direktiivejä kehitystä välttämättä olisi tapahtunut.

Kuinka hyvin EU on pystynyt turvaamaan eri

vähemmistöjen, esim. romanien, oikeuksia?

Euroopan romaneihin kohdistuva syrjintä lähes kaikilla elämän osa-alueilla on edelleen tosiasia Euroopassa, vaikka romanien tilanne vaihtelee EU:n sisällä. Esimerkiksi romanien oikeus terveydenhuoltoon toteutuu monissa maissa erittäin heikosti sekä syrjinnän että kiertämisen takia. Myös romanilasten oikeus peruskoulutukseen toteutuu heikosti ja joissain maissa romanilapsia sijoitetaan erityislukioille ilman, että he sinne kuuluisivat. Italiassa ja Kreikassa romanien pakko-häädöt ovat arkipäivää ja ajoittain niitä tapahtuu kaikkialla Euroopassa, mm. Ranskassa, Unkarissa, Tšekissä, Slovakiassa. Myös Pohjoismaissa romanit kuuluvat köyhimpään väestönosaan.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksien edistäminen ei ole EU:ssa edennyt systemaattisesti, sillä siitä ei ole jäsenvaltioiden kesken yhteisymmärrystä. Käytännössä oikeuksien hidas eteneminen näkyy esimerkiksi siinä, että yhdenvertaisuusdirektiivi, jonka olisi tarkoitus yhtenäistää vähemmistöjen syrjintäsuojaa, ei ole edennyt.

Euroopan neuvosto arvosteli vuoden 2013 lopulla Euroopan Unionia siitä, että EU:n, EKP:n ja Kansainvälisen valuuttarahaston vaatimat säästötoimet ovat kurjistaneet monen EU-kansalaisen elämää. Onko talouskriisistä tullut ihmisoikeuskriisi?

Talouspolitiikalla on aina ihmisoikeusvaikutuksia ja talouskriisi näyttää tälläkin kerralla vahvistavan eriarvoisuutta esimerkiksi siten, että yhtäläinen oikeus terveyteen rakoilee monissa maissa, mistä erityisesti köyhemmät ihmiset kärsivät. Samalla myös vähemmistöihin kohdistuvat asenteet ovat tiukentuneet ja tällaisten mielipiteiden ilmaisemisesta on tullut hyväksyttävämpää.

Myös Suomi on saanut huomautuksia

Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitealta, joka antoi tammikuussa 2014 loppupäätelmänsä vuoden 2013 raportointikierroksesta. Komitea antoi Suomelle huomautuksia muun muassa sosiaaliturvaan liittyvissä kysymyksissä ja kiinnitti huomiota mm. minimisairauspäivärahan ja vanhuuseläkkeen tason riittämättömyyteen. Tämän johdosta Euroopan sosiaalista peruskirjaa valvova komitea katsoi, ettei oikeus sosiaaliturvaan toteudu Suomessa täysin.

Miten säästökuurit näkyvät ihmisoikeuksissa esimerkiksi Kreikassa?

Kreikassa talouskriisin vaikutukset ihmisoikeuksiin näkyvät selvästi. Esimerkiksi Euroopan sosiaalista peruskirjaa valvova Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea on antanut useita ratkaisuja, joissa se katsoi eurovaltioiden Kreikalta vaatimien julkisen talouden menoleikkauksien loukkaavan perus- ja ihmisoikeuksia. Ratkaisuissa oli kyse esimerkiksi eläkkeiden ja eläkeläisten sosiaaliturvan tasosta.

Miten EU:sta hakevien turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien asemaa pitäisi korjata, kun etenkin Italiaan ja Kreikkaan kohdistuu turvapaikanhakijoiden paine?

Kun laillisia väyliä Eurooppaan ei ole riittävästi, korostuu EU-politiikassa rajanvalvonta. EU:n ja sen jäsenmaiden turvallisuutta ja rajoittamista korostava siirtolaispolitiikka on osaltaan vaikeuttanut Eurooppaan pyrkivien matkaa ja lisännyt ylitysmatkojen riskejä ja vaarallisuutta. Siirtolaispolitiikka ja siihen liittyvät turvallisuustoimet eivät saa ohittaa ihmisoikeuksia. Ihmisten suojelun ja siirtolaisten ihmisoikeuksien tulee olla EU:n ja sen jäsenmaiden siirtolaispolitiikan, mukaan lukien etsintä- ja pelastusoperaatioita koskevien sääntöjen, lähtökohta. EU:lla ja sen jäsenmailla ei ole etsintä- ja pelastusoperaatioita koskevaa yhtenäistä ja tehokasta lähestymistapaa eikä selkeitä sääntöjä. Joillain jäsenmailla on lisäksi lainsäädäntöä, joka kriminalisoi yksittäisten ihmisten tai veneiden pelastusyritykset.

Kirjoittaja työskentelee Porkkalan lukiossa Kirkkonummella.

Maahanmuuttajia saapumassa Lampedusan saarelle Italiaan elokuussa 2007.
Kuva: Sara Prestianni / Wikimedia Commons.

EU-tietokilpailu osana yhdeksännen luokan opetusta

MARKO JOHANSSON

Vuonna 2011 järjestettiin ensimmäistä kertaa ulkoministeriön Eurooppatiedotuksen ja Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liiton yhteistyönä EU-tietokilpailu. Se saavutti nopeasti sille asetetut osanottajatavoitteet ja vuosittain noin 6 000 – 10 000 peruskoulun yhdeksäsluokkalaista on päässyt kokeilemaan omien opettajiensa avustuksella tietoaan Euroopan unionista.

Kilpailun tehtävät ovat vuosittain käsitelleet yhdeksännen luokan yhteiskuntaopin sisältöjä, jotka ovat liittyneet Euroopan unioniin. Esille on vuosittain nostettu ajankohtaisia aiheita. Siksi esimerkiksi tänä vuonna kysymyksissä otettiin huomioon EU-parlamenttivaalit ja maahanmuuton seuraukset. Myös käytännöllisiä tehtäviä on mahdutettu mukaan. Tällaisen tehtävät liittyvät esimerkiksi opiskeluun tai matkailuun EU-alueella.

Tehtävät on tehty erilaiset oppijat huomioon ottaen. Kilpailussa on perustehtäviä, kuten yhdistämis-, tunnistamis- ja aukko-tehtäviä. Haastavissa tehtävissä on pitänyt tulkita annettua aineistoa tai hyödyntää itse hankittua tietoa Euroopan unionista.

Kilpailusta saatu palaute on ollut pääosin positiivista. Kilpailuun osallistuneiden koulujen joukossa on ollut vuodesta toiseen samoja kouluja ja opettajia. Monelle oppilaalle kilpailu on ollut uusi mahdollisuus näyttää osaamistaan. Joissakin kouluissa EU-tietokilpailua on käytetty ylimääräisenä kokeena, jolla on voinut vaikuttaa yhteiskuntaopin arvosanaan korottavasti.

Orastavaa perinnettä

Eurooppatiedotus on palkinnut valtakunnan kolme parasta oppilasta ja lisäksi kutsunut heidät palkintojenjakoon Helsinkiin. Samalla oppilaat ovat päässeet tutustumaan ulkomi-

nisteriöön. Palkituille tämä on ollut varmasti ikimuistoinen kokemus. Lisäksi jokaisen maakunnan paras oppilas on saanut palkinnon.

Kuluneen neljän vuoden aikana allekirjoittaneella on ollut ilo päästä arvioimaan valtakunnan parhaita vastauksia. Joka vuosi olen hämmästynyt siitä, kuinka paljon nuoret tietävät Euroopan unionista. Erityisen hyvin tämä näkyy kilpailun esseevastauksissa, joista parhaat ovat olleet jo hyvää lukiotasoa.

Vuosi vuodelta kilpailuvastausten taso on noussut. Tämä johtuu osittain orastavasta perinteestä, mitä kilpailun ympärille on jo ehtinyt muodostua. Edellisen vuoden kilpailutehtävät löytyvät Eurooppatiedotuksen internet-sivulta ja opettajat pystyvät auttamaan oppilaita enemmän kilpailuun edellisvuosien kokemusten avulla.

Hyvä tulos – silti ulos?

Eurooppatiedotus on vuosittain maksanut kilpailun suunnitteluun liittyviä palkkioita, kuten kokouspalkkioita ja kulukorvauksia. Lisäksi kuluja on tullut muun muassa tiedottamisesta, kilpailun tehtäväpaperin painattamisesta ja palkintojen hankkimisesta. Tällä rahapanoksella on saatu EU näkyville useissa kouluissa, paikallislehdissä ja valtakunnan mediassa. Moni nuori on saattanut kiinnostua EU-asioista miettiessään, mitä opiskeltavista asioista saatetaan kysyä kilpailussa. Opettajat ovat saaneet kilpailun kautta uutta materiaalia omaan opetukseensa.

Uskallan väittää, että kilpailuun sijoitettu rahasumma on ollut Eurooppatiedotukselle hyvä sijoitus. Kilpailu on luonut EU:sta positiivista kuvaa. Lisäksi se on tuonut unionin lähemmäs nuoria. Jo pelkästään se, että nuori osallistuu kilpailuun ja viettää tunnin miettien ratkaisuja kysymyksiin, saattaa lisätä nuoren

kiinnostusta Euroopan unionia kohtaan.

Nyt syksyllä 2014 näyttää kuitenkin siltä, että vasta päiväkotiiässä oleva EU-tietokilpailu saattaa olla tiensä päässä. Ulkoministeriön Eurooppatiedotuksessa on resurssipulaa, mistä johtuen myös EU-tietokilpailusta saatetaan joutua luopumaan. Säästöjen tarpeesta on helppo olla yhtä mieltä nykyisessä taloudellisessa tilanteessa. Mutta onko tämä oikea paikka säästää?

Toivottavasti kilpailun jatkosta voitaisiin vielä tehdä positiivinen päätös. Kerran lope-

tettua kilpailua on haastavaa herättää uudeen henkiin ja samoin on myös vaikeaa saada koulut innostumaan asiasta uudelleen.

Mitä sinä muuten vastaisit tämän vuoden kilpailun laajimpaan kysymykseen, jossa oli taustatietona viiden EU-maan maahanmuuttotilastot ja sen jälkeen kysymys: "Mitä seurauksia maahanmuutolla on EU:n jäsenmaille sekä maahanmuuttajien lähtömaille?"

Kirjoittaja on HYOL:n peruskouluryhmän ja EU-tietokilpailun suunnitteluryhmän jäsen.

Synkät syyspäivät Helsingissä 25.–26.10.2014

Kallion lukio, Porthaninkatu 15, 00530 Helsinki

25.10.

9:00–9:45 Ilmoittautuminen ja aamukahvi
Opinkirjo esittelee uutta lautapeliä ACT NOW

9:45–10:00 Syyspäivien avaus
Jari Aalto, HYOL ry:n puheenjohtaja

10:00–11:00 Opettajan oikeudet
Nina Lahtinen, kehittämisspäällikkö, OAJ

11:00–12:00 Ukrainan kriisi ja Venäjä
Hanna Smith, tutkija, Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutti

12:00–13:15 Lounas, Ravintola Sävel, Hämeentie 2

13:15–14:15 Kertomuksia seksistä ja väkivallasta 1700–1800-luvun Suomesta
Teemu Keskisarja, FT, dosentti, Helsingin yliopisto

14:15–15:15 Rotuhygieniää meillä ja muualla
Markku Mattila, FT, dosentti, Tampereen yliopisto

15:15–15:30 Kahvi

15:30–15:35 Into Kustannus esittäytyy ja jakaa liput Helsingin Kirjamesuille
15.35–16:00 Öljykriisi ja julkisen sektorin katkaisuhuolto
Into Kustannuksen kirjailijavieras Ville Yliaska, Helsingin yliopisto

16:00–16:30 A) Peruskoulun OPS. Missä mennään nyt?
B) Lukion tuntijako ja lukiouudistus

18:00–21:30 Iltatilaisuus
Kustannusosakeyhtiö Otava, Uudenmaankatu 10

26.10.

10:00–11:00 HYOL ry:n sääntömääräinen syyskokous. Kallion lukio.
11:00– Helsingin kirjamesuihin ja siellä oleviin kustantamoihin tutustumista
Amazing Race -hengessä. Into Kustannus tarjoaa kirjamessuliput syyspäivien osallistujille.

Osallistumismaksu HYOL:n jäsenille on 100 euroa. Tähän hintaan sisältyvät luennot, liput Helsingin Kirjamesuille, lauantain lounas ja ohjelmassa mainitut kahvit sekä iltatilaisuus.

Ilmoittautuminen 15.10.2014 mennessä osoitteessa www.hyol.fi

Tuhlataanko syksyn 1989 perintö?

UNTO HÄMÄLÄINEN

Matkustimme, nuori työtoverini ja minä, samalla hissillä Sanomatalon ensimmäisestä kerroksesta ylimpään asti. Matka kesti vain hetken, mutta ennätimme käydä jännän sananvaihdon.

Nuorukainen: Unski, tuleeko nyt kolmas maailmansota?

Minä: Ei tule.

N: Milloin kolmas maailmansota on ollut lähimpänä syttyä?

M: Se oli syksyllä 1989 aivan hiljalla.

N: Mikä on sitten suurin ero syksyn 1989 ja tämän syksyn välillä?

M: Nyt meillä on netti, josta niin tykkäät.

Hän poistui naureskellen hissistä, sillä alkuaan vakava keskustelu olikin kääntynyt keskinäiseksi toimituskenkkiluksi.

Meillä on nimittäin tapana kiusoitella toisiamme. Hänelle minä olen toimituksessa asuva reliikki, jolle päivän lehti on paperinen Helsingin Sanomat. Minä taas muistutan (ystävällisesti) häntä siitä, että paperilehden tilaajat tuovat taloon edelleen ne rahat, joilla uutta sähköistä lehteä kehitellään.

Nyt hänen kysymyksensä jäi kuitenkin vaivaamaan minua, sillä olin antanut kaikki vastaukset ns. selkärangasta, miettimättä sen enempää. Niin ei ikinä pitäisi tehdä, jos on puhe sodasta.

Vuosi 1989 on minulle läheinen vuosi siksi, että kirjoitin siitä kirjan Suomi Euroopan huluna vuonna 1989. Kirjan kirjoittaminen on aina vaativa prosessi, vaikka lopputulos olisi vaatimatonkin.

Jouduin kertaamaan tuon vuoden tapahtumat ja kauhistuin. Muistot olivat parissa kymmenessä vuodessa kultaantuneet. Se saattoi johtua siitä, että me seurasimme täällä Suomessa ring side-paikoilta suurta vallankumousta, joka tapahtui aivan silmiemme edessä: Puolassa, Unkarissa, Itä-Saksassa ja kaikissa muissa pienissä sosialistissa maissa.

Koko prosessi kesti vain muutaman kuu-

kauden, ja kun kaikki meni lopulta hyvin, me suomalaiset saatoimme vain taputtaa käsiämme - kuin teatterissa.

Entä jos olisi käynyt toisin?

Esimerkiksi näin: Itä-Saksan poliisit olisivat avanneet tulen mielenosoittajia kohtaan Leipzigissa. Se olisi voinut johtaa sisällissotaan, sillä Länsi-Saksassa seurattiin tarkasti jaetun maan toisen puoliskon tapahtumia.

Toisella puolella olisi ollut tyytymättömiä itäsaksalaisia, ja toisella puolella vahva hyvin koulutettu väkivaltakoneisto, joka olisi todennäköisesti saanut apua neuvostojoukoilta. Niitähän oli paljon Itä-Saksassa.

Silloin muuan toisinajattelija nimeltään Angela Merkel ja KGB:n upseeri nimeltään Vladimir Putin olisivat joutuneet vastatusten. Merkel olisi ollut oikealla asialla, mutta Putinin takana olisi ollut raakaa voimaa. Hänet oli lähetetty Itä-Saksaan valvomaan, että maa pysyisi Neuvostoliiton ruodussa.

Näin ei onneksi käynyt. Saksalla ja koko Euroopalla kävi ilmiömäinen tuuri, kun Saksa sai yhdistyä rauhassa.

Miten tämä liittyy nettiin?

Vuonna 1989 ei ollut nettiä, eikä muutakaan tiedotusyhteyttä yli rautaesiripun. Puoli Eurooppaa oli lähes täysin normaalin tiedonvälityksen ulottumattomissa.

Silloin elettiin kahdessa eri maailmassa. Niissä oloissa valtiojohtajien olisi ollut helppo harjoittaa sotapropagandaa ja sulkea toisinajattelijoiden suut.

Nyt, neljännesvuosisata myöhemmin, se on paljon vaikeampaa. Putin yrittää sitä Venäjällä, mutta tulokset eivät ole läheskään toivottuja. Venäläinen tutkimuslaitos Levada teki elokuussa - kesken kovinta valtiojohdon propagandakampanjaa - mielipidemittauk-

sen, jonka mukaan enää puolet venäläisistä uskoj, että Venäjän media antaa oikean kuvan Ukrainan tapahtumista. Tutkimuksen mukaan liki kolmannes venäläisistä oli sitä mieltä, että Venäjän media lietsoi sotaa Ukrainaa vastaan.

Mistä tämä kertoo?

Venäläiset ottavat asioista selvää omin nokkinsensa. Tiedotusvälineet eivät enää pysty hallitsemaan ihmisten mieliä samalla tavalla kuin ennen, vaikka ne toimisivat samaan tah-

tiin. Aina löytyy mahdollisuuksia etsiä toista tietoa. Aina löytyy ihmisiä, jotka kykenevät kyseenalaistamaan vallanpitäjien tekemiset.

Sen takia minä jaksan uskoa, ettei Ukrainan kriisistä paisu eurooppalaista suursotaa. Siitä tulee kuitenkin pitkäksi aikaa jäänyt konflikti, märkivä haava Eurooppaan. Se on surullista, sillä näin me kulutamme hukkaan vuoden 1989 rauhallisen kumouksen perintöä, mutta kokonaan emme sitä onnistu tuhoamaan.

Kirjoittaja on Helsingin Sanomien toimittaja.

Mitä tapahtui syksyllä 1989?

- 10.9. Unkari päätti avata länsirajansa ja sallia maassa lomailevien itäsaksalaisten muuton länteen. Itä-Saksa paheksui päätöstä ja yritti estää sen toimeenpanon. Kuukauden aikana 23 000 itäsaksalaista muutti länteen.
- 15.9. Itäsaksalaisia turisteja tunkeutui Länsi-Saksan suurlähetystöihin mm. Prahassa ja Varsovassa. He vaativat lupaa muuttaa länteen.
- 19.9. Unkari päätti järjestää vapaat parlamenttivaalit ja siirtyä monipuoluejärjestelmään.
- 26.9. Itä-Saksassa alkoivat laajat mielenosoitukset. Suurimmat niistä pidettiin Leipzigissa.
- 30.9. Länsi-Saksa ja Itä-Saksa pääsivät sopimukseen, että suurlähetystöihin paenneet itäsaksalaiset saivat lähteä länteen. Heitä ryhdyttiin kuljettamaan junilla, joiden ikkunat peitettiin junien kulkiessa Itä-Saksan alueella.
- 6.10. Itä-Saksa vietti mahtipontisia valtion perustamisen 40-vuotisjuhlia Erich Honeckerin johdolla.
- 7.10. Unkaria hallinnut kommunistinen puolue lakkautti itsensä.
- 11.10. Viron parlamentti julisti laittomaksi päätöksen, jolla maa liitettiin Neuvostoliittoon v. 1940.
- 18.10. Erich Honecker erotettiin Itä-Saksan johtotehtävistä.
- 23.10. Unkari päätti luopua sosialismista ja muutti nimensä Unkarin kansantasavallasta tasavallaksi.
- 3.11. Itä-Saksan uusi johto päätti avata Tšekkoslovakian puoleisen rajansa.
- 9.11. Itä-Saksa avasi Berliinin muurin.
- 10.11. Bulgarian kommunistijohto erosi tehtävistään.
- 11.11. Latvian parlamentti totesi laittomaksi Latvian liittymisen Neuvostoliittoon vuonna 1940.
- 23.11. Prahassa järjestettiin mielenosoituksia ja vaadittiin Tšekkoslovakian valtionjohdon eroa.
- 24.11. Tšekkoslovakian puoluejohto erosi.
- 26.11. Romanian puoluejohtaja ja valtionpäämies Nicolae Ceausescu valittiin uudelleen.
- 1.12. Länsi-Saksan parlamentti hyväksyi suunnitelman Saksojen yhdistämisestä.
- 1.12. Itä-Saksan parlamentti kumosi kommunistisen puolueen johtavan aseman.
- 4.12. Varsovan liiton jäsenmaat totesivat, että Tšekkoslovakian miehitys vuonna 1968 oli laitton.
- 7.12. Itä-Saksan valtionpäämieheksi valittiin ensimmäisen kerran ei-kommunisti, Walter Gerlach, joka kertoi olevansa liberaalidemokraatti.
- 7.12. Liettua kumosi ensimmäisenä neuvostotasavaltana kommunistisen puolueen johtavan aseman.
- 10.12. Tšekkoslovakian valtionpäämies Gustav Husak erosi tehtävistään.
- 13.12. Bulgarian kommunistinen puolue luopui johtavasta asemastaan.
- 25.12. Romanian johtaja Nicolae Ceausescu tuomittiin kuolemaan ja teloitettiin.
- 28.12. Vuonna 1968 syrjäytetty puoluejohtaja Alexander Dubcek valittiin Tšekkoslovakian parlamentin puhemieheksi.
- 29.12. Toisinajattelija, kirjailija Vaclav Havel valittiin Tšekkoslovakian presidentiksi.
- 24.12. Neuvostoliiton kansanedustajien kongressi tuomitsi Neuvostoliiton ja Saksan vuonna 1939 tekemän Euroopan jaon sekä Molotovin ja Ribbentropin sopimuksen.
- 28.12. Latvian parlamentti kumosi kommunistisen puolueen johtavan aseman.
- 30.12. Puola luopui sosialismista ja muutti nimensä Puolan kansantasavallasta Puolan tasavallaksi.

Pankki- ja rahajärjestelmän opetus puutteellista

Opettajat ja oppikirjat pitävät kiinni vanhentuneista teorioista

LAURI HOLAPPA

Viime syksynä pidin eurokriisiä käsittelevän alustuksen HYOL:n ja Eurooppatiedotuksen järjestämässä yhteisessä seminaarissa. Esitin alustuksessa, että tällä hetkellä Euroopan keskuspankin olisi syytä rahoittaa suoraan eurovaltioita, jotta nämä voisivat harjoittaa nykyistä elvyttävämpää talouspolitiikkaa ja pitkään jatkunut eurokriisi saataisiin viimein päättymään.

Arvasin, että kuulijat saattaisivat arvella tällaisen operaation johtavan inflaation kiihtymiseen. Niinpä tyynnyttelin kuulijakuntaa toteamalla, että keskuspankin luoman keskuspankkirahan määrän kasvu ei itsessään johda inflaation kiihtymiseen. Julkisen kulutuksen rahoittaminen suoraan keskuspankista voi toki epäsuorasti tukea hintatason nousua, mikäli se edesauttaisi kokonaiskysynnän liiallista kasvua. Nyt kuitenkin euroalue on

lähellä deflaatiota, joten tällaista uhkaa ei ole näköpiirissä.

Selitykseni ei vakuuttanut kaikkia kuulijoita. Yleisöstä hämmästeltiin, että ”nythän sinä kaadat koko monetaarisen inflaation teorian”. Minulla kesti hetken aikaa ymmärtää, mitä tällä tarkoitettiin, sillä modernissa talousteoreettisessa keskustelussa törmää enää vain harvoin monetaarisen inflaation käsitteeseen. Monetaarisen inflaation käsite juontaa juurensa vanhakantaisesta rahan kvantiteettiteoriasta, jonka mukaan rahan kokonaismäärän lisääntyminen johtaa vääristämättä hintatason nousuun.

Vaikka rahan kvantiteettiteorialla ei enää juuri olekaan tekemistä nykyaikaisen talousteoreettisen keskustelun kanssa, oli saamani kommentti kuitenkin hyvin ymmärrettävä. Vaikuttaa siltä, että monet lukioissa käytössä olevat taloustiedon oppikirjat puhuvat edelleen monetaarisesta inflaatiosta. Pikaisella vilkaisulla havaitsin, että esimerkiksi Kansantalous tutuksi (WSOY 2007) sekä Forum 2 – Uusi taloustieto (Otava 2010) listaavat monetaarisen inflaation eräänä inflaation tyyppinä.

Ei ole yllättävää, että lukio-opetukseen tarkoitetuissa oppikirjoissa puhutaan yhä monetaarisesta inflaatiosta. Jopa yliopistojen kansantaloustieteen pääsykokeissa käytettävissä kirjoissa nimenomaan rahateoriaa käsittelevät osiot ovat usein rankasti yksinkertaistettuja,

Kirjoittaja toivoo taloustiedon opetukseen ja oppikirjoihin päivityksiä.

vanhentuneita tai muuten vain paikkansapitämättömiä. Kaikesta huolimatta on kuitenkin ongelmallista, että opiskelijat omaksuvat lukio-opetuksessa virheellisiä käsityksiä rahatalouden toiminnasta. Monille opiskelijoille lukiossa saatu taloustiedon opetus saattaa olla ainut kerta elämässä, kun he saavat kansantaloutta käsittelevää opetusta.

Ajatus monetaarisesta inflaatiosta sopii yhteen myös sen kanssa, miten pankkijärjestelmän toimintaa näytetään käsiteltävän lukion taloustiedon kirjoissa. Useimmissa se-laamissani oppikirjoissa annetaan ymmärtää, että pankkien tehtävänä olisi välittää tallettajien säästöjä lainaa haluaville kotitalouksille ja yrityksille. Tarinaan kuuluu yleensä myös ajatus siitä, että kokonaisrahamäärän kasvua säätelee keskuspankki, jonka lähtökohtaisena tavoitteena on pitää rahamäärän kasvuvauhti vakaana. Jos rahamäärän kasvuvauhti kiihtyy, on seurauksena ilmeisesti juuri monetaarisen inflaation kiihtyminen.

Tosiasiassa nykyaikaisessa pankkijärjestelmässä liikepankit eivät lainaa eteenpäin asiakkaidensa talletuksia vaan synnyttävät niitä lainaustoiminnan sivutuotteena. Asiakkaan solmiessa pankin kanssa vaikkapa sadan tuhannen euron suuruisen lainasopimuksen syntyy tämän myötä talouteen tyhjistä sadan tuhannen euron edestä sekä velkaa että rahavarallisuutta.

Lainasopimuksen solmiminen ei myöskään vähennä pankin kykyä solmia uusia lainasopimuksia. Joskus saatetaan ajatella, että niin sanotut vähimmäisvarantovaatimukset rajoittaisivat pankkien lainanantoa keskuspankin haluamalle tasolle. Näin ei kuitenkaan ole, koska normaalitilanteessa pankkien on aina halutessaan mahdollista saada uutta likviditeettiä keskuspankista. Tämä johtuu siitä, että keskuspankit eivät edes pyri säätelemään kierrossa olevan rahan määrää suoraan. Ne pyrkivät ensisijaisesti vaikuttamaan hintavakauteen säätelemällä ohjauskorkoa.

On tärkeää ymmärtää, että keskuspankilla ei voi olla samanaikaisesti sekä ohjauskorkotavoitetta että rahamäärätavoitetta. Jos keskuspankki pyrkisi vaikkapa rajoittamaan

rahamäärän kasvua kieltäytymällä tarjoamasta pankeille niiden pyytämää likviditeettiä, johtaisi tämä korkotason nousuun pankkien välisillä markkinoilla ja keskuspankin ohjauskorkotavoitteen menetykseen.

Hiukan yksinkertaistaen tämä tarkoittaa sitä, että pankit eivät välitä rahaa eteenpäin vaan luovat sitä lainaustoiminnallaan. Rahamäärän kasvuvauhti taas heilahtelee sen mukaan, kuinka suurta on yksityisen sektorin investointihalukkuus. Investointihalukkuuden ollessa vahvaa solmitaan paljon lainasopimuksia ja rahamäärä kasvaa voimakkaasti, mutta taantuman tullessa rahamäärän kasvuvauhti on hitaampaa.

Rahamäärän kasvu ei automaattisesti johda inflaation kiihtymiseen. Kokonaisrahamäärän kasvu heijastaakin kokonaiskysynnän kasvua. Kasvava kysyntä voi toki johtaa inflaation kiihtymiseen, mikäli talous on lähellä täystyöllisyytensä. Tässä tapauksessa kyse on kuitenkin normaalista kysyntäinflaatiosta – ei taloustiedon oppikirjojen kuvaamasta monetaarisesta inflaatiosta. Niin ollen kysyntäinflaatiota keskuspankki pyrkii säätelemään rahapolitiikallaan.

Rahatalouden perusteiden opettaminen totuudellisesti olisi tärkeää, koska kyse on yhteiskunnallisesti olennaisesta asiasta. Tällä hetkellä valtion velkaantumista pelätään, koska velkaantumisen katsotaan johtavan valtionlainoista perittävän korkotason nousuun. Julkisen kulutuksen rahoittamisen keskuspankkiluotoilla taas katsotaan johtavan väistämättä inflaation kiihtymiseen. Näin ei kuitenkaan automaattisesti ole, vaan etenkin taantumatilanteessa suora keskuspankkirahoitus olisi hyvin perusteltua. Tässä valossa valtion velkaantuminenkin näyttää paljon pienemmältä ongelmalta, kuin miten se julkisessa keskustelussa tai taloustiedon oppikirjoissa yleensä esitetään.

Kirjoittaja toimii tutkijana Helsingin yliopistossa.

Hän on kirjoittanut yhdessä Jussi Ahokkaan kanssa teoksen Rahatalous haltuun – irti kurjistavasta talouspolitiikasta (Like, 2014).

Digitaaliset aineistot elävöittävät opetusta

HEIDI MUSTAJOKI JA HELI KAUTONEN

Kansallisen digitaalisen kirjaston hakupalvelu Finna ja Euroopan digitaalinen kirjasto Europeana tuovat opetukseen lukemattomia mahdollisuuksia. Palveluiden kautta oppilaat pääsevät tutkimaan valokuvia, asiakirjoja, taideteoksia, kirjallisuutta ja esineitä Suomesta ja Euroopasta.

Finna tarjoaa pääsyn suomalaisten arkistojen, kirjastojen ja museoiden aineistoihin ja palveluihin yhdellä kertaa. Kansallinen hakupalvelu osoitteessa finna.fi sisältää tällä hetkellä yli yhdeksän miljoonaa aineistotietoa. Esimerkkeihin kiinnostavista sisällöistä kuuluvat Ateneumin taidearteet, Helsingin kaupunginmuseon valokuvat sekä Museoviraston esinekokoelmat.

Yhdeksi Finnan tärkeäksi käyttäjäryhmäksi on nimetty opettajat ja koululaiset. Palvelu laajentaa oppikirjojen aiheita ja havainnollistaa oppikirjojen ulkopuolella saatavilla olevaa tietoa. Käytännössä se tuo opetukseen elämyksiä faktatiedon rinnalle ja auttaa oppilaita hahmottamaan historian tapahtumia.

Palvelun käyttö on helppoa, ja se toimii yksinkertaisimmillaan pelkällä sanahaulilla. Tämän lisäksi Finnassa on myös erilaisia suodattimia, joiden avulla tuloksia voi rajata. Palvelusta voi etsiä myös pelkästään sellaista materiaalia, joka on nähtävissä verkossa.

Maantieteellisesti Finna on tasa-arvoinen, sillä sen aineisto on saatavilla kaikille asuinpaikasta riippumatta.

Viikin normaalikoulun oppilaat käyttivät vuonna 2012 lukion Eurooppalainen ihminen -kurssin työpajassa Europeana-hakupalvelua ja Pinterestiä.
Kuva: Carita Sirkeä, Kansalliskirjasto.

Finnasta oppia tiedonhakuun

Tiedonhankinnasta on tulossa yhä tärkeämpää, mikä näkyy seuraavan perusopetus-suunnitelman luonnoksesta. Siinä painottuvat mm. tiedonalarajojen ylittyminen, teknologisoitunut maailma sekä kriittinen tiedonhankinta. Näitä taitoja voi opetella Finnaa käyttämällä.

Finna tarjoaa käytännön harjoitusta myös käyttöoikeuksiin liittyen. Sen laajasta kuva-aineistosta melko suuren osan käyttö on rajoitettua. Palvelun käyttö opettaa kiinnittämään käyttöoikeuksiin sekä niiden syihin huomiota.

Tule mukaan kehittämään Finnaa

Finna avattiin yleisölle lokakuussa 2013. Tämän ja ensi vuoden aikana palvelun sisältö laajenee, kun mukaan liittyvät kaikki korkeakoulukirjastot, useat yleiset kirjastot sekä merkittävä määrä arkistoja ja museoita. Tulevina vuosina Finnaan saadaan yhä enemmän kokonaan digitaalista, verkossa nähtävissä olevaa aineistoa.

Finnan ominaisuuksia kehitetään ketterästi käyttäjien toiveita kuunnellen. Palautelomakkeen kautta ehdotukset päätyvät suoraan Finnan kehittäjille tai aineistoista vastuissa olevien organisaatioiden asiakaspalveluun.

Finnaa kehitetään myös erillisten kumppanuusprojektien myötä. Esimerkiksi Finnan upottaminen oppimisympäristöihin tehdään yhteistyössä kehittämisprojektiin osallistuvien koulujen ja opettajien kanssa.

Ovi eurooppalaiseen kulttuuriperintöön

Finna-palvelun eurooppalainen sisar Europeana tarjoaa yhteisen näkymän eurooppalaiseen kulttuuriperintöön, ja sen sisällön muodostavat arkistojen, kirjastojen ja museoiden digitoidut aineistot.

Portaalin kautta kävijä pääsee kulttuuri-matkalle Eurooppaan: Esillä on esimerkiksi ensimmäiseen maailmansotaan liittyvä aineistokokonaisuus, Leonardo da Vincin piirustuksia ja Johannes Vermeerin maalaus Tyttö ja helmikorvakoru.

Kansalliskirjasto on tuottanut opettajille ja oppilaille Eurooppalainen kertomus -työpajan, jonka avulla osallistujat voivat löytää ja hyödyntää Europeanan sisältöjä. Työpajan aikana oppilaat hakevat tietoa ja sisältöjä Europeana-portaalista ennalta valitun teeman tai aiheen mukaisesti. Valituista sisällöistä oppilaat koostavat pienryhmissä mediakollaaseja, joista keskustellaan yhdessä pajan lopuksi.

Työpajassa hyödynnetään sosiaalista mediaa, sillä kuvien ja tekstien kokoelma kootaan yhteen Pinterest-verkkopalvelulla. Työpajan löydät osoitteesta www.kdk.fi/europeana.

Heidi Mustajoki työskentelee tiedottajana Finna-hankkeen parissa Kansalliskirjastossa. Heli Kautonen työskentelee palvelupäällikkönä Kansalliskirjastossa.

Kulttuuriperintöaineistot kaikkien saataville

Finna ja Europeana ovat osa opetus- ja kulttuuriministeriön Kansallinen digitaalinen kirjasto -hanketta (KDK). Finnaa ylläpidetään ja kehitetään Kansalliskirjastossa, ja se välittää myös suomalaisia aineistoja Europeana-portaaliin.

KDK:n tavoitteena on tuoda arkistojen, kirjastojen ja museoiden sähköiset tietovarannot kaikkien saataville. Finna-hakupalvelun sisällöt ovat luotettavia, sillä organisaatioiden asiantuntijat ylläpitävät itse aineistojaan ja huolehtivat tietojen ajantasaisuudesta.

Tutustu: finna.fi ja europeana.eu

Suomen Ateenan-instituutti

30 vuotta tiedettä, taidetta ja kulttuuria

MANNA SATAMA

Suomen Ateenan-instituutti on toiseksi vanhin Suomen ulkomailla toimivista neljästä tiedeinstituutista. Instituutti on toiminut 30 vuotta Kreikkaan suuntautuvan tutkimuksen ja taiteen tukijana. Se on vakiinnuttanut asemansa kansainvälisessä ja suomalaisessa akateemisessa yhteisössä.

Miksi ja milloin Ateenaan?

Instituutin perustamissuunnitelmat lähtivät liikkeelle 1980-luvun alussa pääkonsulin Konstantínos Lazarákiksen ja Helsingin yliopiston kanslerin Nils Oker-Blomin aloitteesta. Ateenan-instituutista haluttiin muodostaa tukikohta, jonka tehtävänä olisi tukea suomalaisten tutkijoiden ja opiskelijoiden Kreikkaan kohdistuvaa tutkimusta. Esikuvana toimi vuonna 1954 Roomaan perustettu Villa Lante, joka oli tuohon aikaan Suomen ainoa ulkomailla toimiva instituutti.

Instituutti aloitti epävirallisesti toimintansa Ateenassa syksyllä 1984 ja ensimmäinen johtaja, professori Paavo Castrén matkusti Ateenaan ilman varmuutta toimitilavasta taikka -tilasta. Kreikan opetusministeriö myönsi toimiluvan toukokuussa 1985, ja instituutin viralliset vihkäiset pidettiin 21. toukokuuta 1985, Pyhän Konstantinoksen päivänä kunnianosoituksena pääkonsuli Lazarákikselle.

Toiminta lähti liikkeelle nopeasti tavallisen vuokrahuoneistosta käsin. Vuodesta 1992 alkaen instituutti on toiminut Suomen valtion omistamassa uusklassisessa rakennuksessa, joka sijaitsee vain kivenheiton päässä Akropolisilta. Instituutin perustoiminta rahoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön vuosittaisen valtionavustuksen turvin. Tutkimus- ja kulttuurihankkeet toteutetaan ulkopuolisella rahoituksella, tiedettä ja taidetta tukevien säätiöiden avustuksin ja yksityislahjoituksin.

Vuodesta 1999 lähtien instituutti on tarjonnut majoitusta tutkijoille, opiskelijoille, kirjailijoille ja taiteilijoille ydinkeskustan pohjoispuolella sijaitsevasta kerrostalosta, joka on kreikkalaisen lahjoittajansa mukaan nimetty Koroneos-taloksi. Talon lahjoitti ateenalainen tekniikan professori Nikólaos G. Koronéos vuonna 1996. Lahjoituksellaan hän halusi kunnioittaa isänsä muistoa ja osoittaa ihailuaan Suomen kansaa kohtaan.

Tutkimusta maalla ja merellä

Kreikan lain mukaan Suomen Ateenan-instituutilla on tiedeinstituuttina arkeologisen koulun status ja siten mahdollisuus ja velvollisuus arkeologisten kenttätöiden suorittamiseen Kreikassa. Näiden hankkeiden ansiosta suomalaisten arkeologien kansainvälinen koulutus ja verkostot ovat harpanneet eteenpäin viime vuosikymmeninä.

Tällä hetkellä käynnissä on kolme kenttätyövaiheessa olevaa projektia, joista kaksi sijaitsee Peloponnesoksen niemimaalla, toinen vuorilla, toinen merellä. Arakhamitain kylässä tutkitaan äärimmäisen merkittävää antiikin pyhäkköaluetta ja Kyllenessä, antiikin Olympian satamakaupungissa, tutkitaan antiikin ja myöhemmän frankkilaisajan satamaaluetta. Projekteista kolmas sijaitsee Kreikan valtion ulkopuolella, Sisilian Naksoksessa.

Tiedettä ja opetusta, taidetta ja kulttuuria

Kenttätöitä ovat vain yksi osa instituutissa tehtävää tieteellistä työtä. Erilaiset työryhmät ovat tutkineet muun muassa hellenististä Ateenaa, Ateenan viimeistä ”pakanallista renessanssia” taikka ns. heeros-muistomerkkejä. Instituutissa on tutkittu teatteria, tanssia

ja musiikkia, uskontoa ja kielen muutoksia, piirtokirjoituksia, runoja ja tragedioita. Aiheita ja näkökulmia menneeseen ja nykyiseen on yhtä monta kuin on tutkijaa. Instituutin tieteellisen työn kannalta tärkeitä ovat kansainväliset konferenssit, joita instituutissa järjestetään säännöllisesti. Tutkimustuloksia julkaistaan instituutin kansainvälisessä, vertaisarvioidussa tieteellisessä julkaisusarjassa. Sarjan ulkopuolella julkaistaan yleistajuisempia teoksia suomeksi.

Koulutus ja opetus ovat kaikessa toiminnassa keskeisiä. Vuosittain järjestetään suomalaisille korkeakouluopiskelijoille suunnattu antiikin Kreikan peruskurssi. Kenttätöprojektit toimivat luontevasti käytännön opetuksessa. Instituutin ulkopuolisia kurssijärjestäjiä autetaan mahdollisuuksien mukaan vaikkapa auttamalla kontaktien luomisessa, kurssisisältöjen ideoinnissa ja toteutuksessa.

Instituutissa järjestetään myös kirjallisuustapahtumia, konsertteja, elokuvailtoja ja näyttelyitä. Instituutin toimistonhoitaja María Martzókou, joka on kuulunut instituutin henkilökuntaan alusta asti, on ansioitunut suomalaisen kirjallisuuden kreikantaja. Teoksia on Kalevalasta nykyproosaan; tällä hetkellä työn alla on suomalaisia dekkareita. Viimeisin kunnianosoitus mittavasta käännösura on Martzókoulle myönnetty Suomen valtion ulkomainen kääntäjäpalkinto.

Juhlavuosi 2014–2015

Instituutin yksi keskeinen tehtävä on muistuttaa antiikin Kreikan jälkivaikutuksesta, joka on suomalaisessakin yhteiskunnassa läsnä kaikkialla kulttuurista politiikkaan. Jos emme tunne menneisyyttä, tulevaisuudelle ei ole suuntaa. Instituutin 30-vuotista toimintaa juhlistetaan yleisteemalla ”Idän ja lännen rajamailla”, millä halutaan herättää ajatuksia ja keskustelua kulttuuristen risteyskohtien merkityksistä ja vaikutuksista. ”Idän ja lännen rajamailla” on suomalaiselle ja kreikkalaiselle kohdeyleisölle mielenkiintoinen ja helposti lähestyttävä aihe – yhdistäähän Kreikkaa ja Suomea myös maantieteellis-poliittinen asema Euroopan itäisessä osassa.

Kreikka ja siihen liittyvät ilmiöt jäävät suomalaisessa keskustelussa helposti syrjään. Viime vuosina Kreikka on ollut esillä

Suomen Ateenan-instituutti. Kuva: Instituutin arkistot.

lähinnä talouskriisin valossa. Instituutin keskeinen toiminta, Kreikkaan kohdistuva tutkimus, tarjoaa kuitenkin hedelmällisen mahdollisuuden tutkia kulttuureja, uskontoja ja yhteiskuntaa idässä ja lännessä, menneessä ja nykyisyydessä. Tällaiselle tarkastelulle on tilaus ja tarve.

Juhlavuoden aikana järjestetään tieteellisiä kollokvioita, esitelmä- ja muita yleisötilaisuuksia ja arkkitehtuurikävelykierroksia. Instituutti on näkyvillä myös suuremmissa tapahtumissa, kuten Helsingin kirjamessuilla 23.–26.10.2014 ja Tieteiden päivillä tammi-kuun 2015 alussa yhdessä muiden tiedeinstituuttien kanssa. Instituutti tempaisee myös vähemmän perinteisessä joukkotapahtumassa: joukko instituutin nykyistä ja aiempaa henkilökuntaa juoksee yhdessä Ateenan maratonin marraskuussa 2014. Tempauksella haluamme muistuttaa, että tiede, taide ja kulttuuri ovat kestävyyslajeja, joissa pitkäjänteinen ja määrätietoinen työskentely on hyvien tulosten edellytys.

Kirjoittaja on FT ja Suomen Ateenan-instituutin säätiön asiamies.

www.finninstitute.gr

www.facebook.com/pages/Finnish-Institute-at-Athens/121278097884226?fref=ts

www.instituutit.fi

www.facebook.com/ateenanystavat

JUHANA MAATTOMAN PERILLISET

Tämä palsta on avoinna kaikille kollegoille, jotka haluavat julkaista Kleiossa pakinoita, kommentteja tai vaikkapa runoja.

Tittelit pois!

Suomalaisten sanotaan olevan tittelinkipeää kansaa. Kaikenlaisia neuvoksia makaa maa väärälläään. Ansioituneet henkilöt, joilla on varaa pulittaa arvonimeen tarvittavat summat, erottautuvat näin rahvaasta.

Hallitsijoiden tituluuri on toki omassa sarjassaan. Etenkin jos on mahdollisuus myöntää itse itselle hienoja arvonimiä, kiusaus generalissimukseksi voi olla ylivoimainen. Tietenkin on suotavaa, että arvonimi kuvastaa jotenkin todellista tilannetta eikä ole aivan tuulesta temmattu. Venäjän keisarin arvonimien määrä kuvasti suuren ja mahtavan valtakunnan laajuutta. Mahtoikohan tynkävaltakunnaksi kutistuneen Ruotsin kuningas potea alemmuutta Haminan rauhansopimusta 1809 lukiessaan, kun oma titteli mahtui muutamalle riville kun taas itänaapurin isännän arvonimiluettelo oli pitkä kuin nälkävuosi? (www.histdoc.net/historia/frhamn.html.)

Tittelit kantavat historiallisia kerrostumia. Venäläisten maiden keruu dokumentoitui tituluuriin vuosisatojen kuluessa, ja vuonna 1809 siihen lisättiin myös Suomen suuriruhtinas. Edellinen Suomen suuriruhtinas oli muuten ollut epäonnisen Kustaa IV Aadolfin nuorempi poika Karl Gustaf, joka kuoli jo ennen kolmivuotispäiväänsä syksyllä 1805. Kahdensadan vuoden takainen Kaarle XIII, Kustaa IV Aadolfin setä, joka Haminan rauhassa Suomesta luopui, oli sentään vielä svealaisten, göötalaisten ja vendien eli vandaalien kuningas, Sweriges, Göthes och Wendes ko-

nung, latinaksi Rex Svecorum, Gothorum et Vandalorum, samoin kuin hänen seuraajansa virallisesti aina vuoteen 1973 saakka. Kustaa Vaasan sanotaan lisänneen vendit vuonna 1540 tanskalaisten kanssa kilpaillessaan. Matti Klinge esittää "Muinaisuuden merivalloissaan" vendien viitanneen nimenomaan Suomeen. Nykyisen kuninkaan valtaan noustessa titteliä yksinkertaistettiin. Kaarle XVI Kustaa on ollut pelkkä Ruotsin kuningas. Olikohan hänen mielensä tehnyt vielä pullistella goottina tai vandaalina?

Titteliä historiasta löytyy monia merkisyyksiä. Jos olivat Ruotsin kuningas ja Venäjän keisari aikoinaan molemmat yhtä aikaa myös Norjan perillisiä, niin Englannin kuningas ylvästeli Ranskankin kuninkuudella vuoteen 1801 asti. Vaikka satavuotisen sodan satona Englannin haltuun jäi kanaalin takaa pelkkä Calais, Edward III (sama mies joka muistetaan Sukkanauharitarikunnan perustajana) piti vuonna 1340 omaksumansa Ranskan kuninkaan arvon, ja seuraavat saarivaltakunnan monarkit käyttivät sitä Napoleonin aikoihin saakka. Onnistuiskohan tittelin elvyttäminen nyt, kun Ranskassa ei kuningasta omasta takaa ole? Espanjan kuningas puolestaan on edelleen myös Jerusalemin kuningas. Pitäneekö uusi, kesällä vaivihkaa valtaan noussut Filip VI entisen Juhana Kaarle I:n tittelin tässä suhteessa ennallaan?

Joskus arvonimen kantajat joutuvat selvästi alenevan säätykierron kohteeksi. Vuon-

na 1809 erotettu, epäonninen kuningas Kustaa IV Aadolf kuoli vuosikymmeniä myöhemmin eversti Gustafssonina. Kun keisari Napoleonille syntyi poika ja kruununperillinen (siis tuleva Napoleon II) vuonna 1811, nimitettiin vastasyntynyt heti Rooman kuninkaaksi. Kun isän valta kukistui, häntä alettiin vuonna 1815 kutsua Parman prinssiksi. Vuodesta 1818 alkaen nuorimies tunnettiin Reichstadtin herttuana. Hän kuoli vain 21-vuotiaana. Kenties pitemmän elämänsä aikana Bonaparten poika olisi ehtinyt alentua ties vaikka kollegireistaattoriksi tai kaljatehtaan hanslankarin apulaiseksi.

Kuten tiedetään, Suomeen ei kuningasta yrityksestä huolimatta aikoinaan saatu. Virallinen arvonimi olisi tietävästi tullut olemaan Suomen ja Karjalan kuningas, Ahvenanmaan kreivi ja Lapinmaan vouti. Tittelinkipeät alamaiset olisivat epäilemättä kytänneet kieli pitkällä majesteetin myöntämiä arvoja tyyliin Takahikiän herttua, Maaninkavaaran markiisi tai Varkauden varakreivi.

Pikkupoikana 1970-luvulla kummasteilin, kun uutisissa kerrottiin Etiopian keisarin olevan kuningasten kuningas. Sama kaava on ollut käytössä ennenkin. Georgian eli Gruusian legendaarinen kuningatar Tamar eli Tamara 1200-luvun alussa oli Jumalan tahdosta, abhaasien, kartvelien, arranilaisten, kakhetilaisten ja armenialaisten kuninkaiden kuningas ja kuningatarten kuningatar; shirvanshah ja shahanshah; koko Idän ja Lännen autokraatti, Maailman ja Uskon loisto; Messiaan esitaistelija. Häntä kunnioitettiin yleensä vain miespuolisista hallitsijoista käytetyllä mepe-tittelillä tai suorastaan arvolla mepete mepe eli hallitsijoiden hallitsija.

Onpa osattu titteleitä muovata meidänkin aikoinamme. Idi Amin oli Hänen Korkeutensa, Elinikäinen presidentti, Sotamarsalkka Al Hadji, Idi Amin, VC, DSO, MC, Kaikkien maan eläinten ja merten kalojen herra, Brittiläisen Imperiumin valloittaja Afrikassa yleisesti ja etenkin Ugandassa, toisen maailmansodan sankari, Skotlannin viimeinen kuningas ja eversti Muammar Gaddafi Libyan arabialaisen kansanvallan sosialistisen kansan syyskuun ensimmäisen päivän suuren vallankumouksen veljellinen johtaja ja opas, sittemmin myös arabijohtajien johtaja, Afrikan kuningasten kuningas ja kaikkien muslimien

imaami. Romanian johtaja Nicolae Ceaucescu puolestaan muistetaan mm. Karpaattien nerona ja ajatusten Tonavana. Entäpä Zairen Mobuto Sese Nkuku Ngbendu wa za Banga? Nimi tai titteli (kumpi se oikeastaan lieneekään?) merkitsee suomeksi "kaikkivoipa voitontahtoinen taistelija, joka kulkee valloituksesta toiseen tulta kylväen".

Mahtavatkohan mahtileiva "korreenkiihkonen" titteli ja verinen loppu jotenkin korreloida keskenään? Viisas johtaja, joka ei kukistuttuaan halua saada kansan vihoja niskoilleen tai päätyä kapinallisryhmän teloitamaksi, tyytyy ehkä vaatimattomampaan asemaan ja arvoon. Pelkkänä puoluesihteerinä tai puhemiehenäkin, jopa isänä, setänä tai toveri veljenä saattaa saada aikaiseksi yhtä ja toista.

Kieltämättä tittelillä on oma hohtonsa ja vaikutusvaltansa. Maiju Lassilan romaanihenkilö Jönni Lumperi, joka humalapäissään huuteli "Tittelit pois!", esiintyi kyllä ihan mielellään kauppaneuvoksena. Kuolleista herättyään hän tosin tyytyväisenä jatkoi elämäänsä satamajätkänä.

Rikhard Leijonanmieli (Englannin kuningas, Normandian ja Akvitanian herttua)

Ei tullut tästä miehestä Suomen ja Karjalan kuningasta, Ahvenanmaan herttuaa, Lapinmaan suuriruhtinasta, Kalevan ja Pohjolan isäntää.

Jaetussa maassa

KIRSI RUHANEN

HYOL toteutti kesäkuussa kolmatta kertaa jatkokoulutuskurssin yhteistyössä Suomen Lähi-idän instituutin säätiön kanssa. Aiemmin oli tutustuttu Jordaniaan ja Libanoniin, nyt vuorossa olivat Israel ja Palestiina.

Yhdentoista päivän mittaiselle kurssille osallistui kymmenen HYOL:n jäsentä. Kurssin osallistujista kuusi oli Israelissa ensimmäistä kertaa, Länsirannalla kukaan ei ollut käynyt aiemmin. Matkanjohtajana kurssilla toimi nuori tohtorikoulutettava Anna-Liisa Tolonen Helsingin yliopistosta.

Jerusalem, jaettu kaupunki

Kurssi alkoi neljän päivän oleskelulla Jerusalemissa. Tänä aikana sekä tutustuttiin kaupungin historiaan että yritettiin saada otetta

konfliktista, joka Israelissa on ollut käynnissä vuodesta 1948 saakka.

Jerusalem on hämmentävä kaupunki. Se on täynnä historiaa, uskontoa, politiikkaa sekä kaikista näistä elävää turismia. Samalla se on myös koti liki miljoonalle ihmiselle.

Vaikka valtiollinen raja Itä- ja Länsi-Jerusalemien välillä poistui jo kesällä 1967, vanha jakolinja tuntuu ja näkyy kaupungissa yhä. Pääasiassa juutalaisten asuttama Länsi-Jerusalem on länsimaisempi, siistimpi ja nuorten sotilaiden jatkuvasta läsnäolosta johtuen ahdistavamman oloinen kuin palestiinalaisten pääosin asuttama Itä-Jerusalem. Käsitykseni mukaan Itä-Jerusalem asukkaat liikkuvat sujuvasti myös Länsi-Jerusalemossa, mutta länsijerusalemilaiset vierastavat ja pelkäävätkin itäpuolta. Jakolinja on niin voimakas,

Kalliomoskeija Jerusalemin Tempelivuorella on vaikuttava näky.

että kun kerroin tapaamillemme Israelin juutalaisille opettajille hotellimme sijaitsevan Itä-Jerusalemossa, he sanoivat spontaanisti sen olevan varmasti hirvittävä paikka. Kun vastasin hotellin olevan oikein mukava ja siisti, ja alakerran ravintolan tarjoavat monen mielestä kaupungin parhaat pizzat, alkoivat he puhua kiivaasti keskenään hepreaa. Kieltä taitamattomanakin ymmärsin keskustelun sisällön.

Jerusalem ydin on vain noin neliökilometrin kokoinen Vanha kaupunki, jossa sijaitsee niin juutalaisten, muslimien kuin kristittyjenkin pyhiä paikkoja. Myös vanha kaupunki on jaettu, mutta täällä alueita ei ole vain kahta – niitä on neljä: juutalaisten, muslimien, kristittyjen ja armenialaisten korttelit. Käytännössä vanhassa kaupungissa liikkessa korttelijakoa ei kuitenkaan huomaa. Jakolinjat eivät pääty vielä tähänkään. Esimerkiksi kristinuskon pyhin rakennus, Jeesus Nasarettiläisen ristiinnaulitsemisen, kuoleman ja ylösnousemuksen paikkana tunnettu Pyhän haudan kirkko on jaettu eri kirkkokuntien kesken erikoisella tavalla. Ortodoksit, katoliset, armenialaiset, koptit ja syyrialaiset hallitsevat kukin omaa osaansa kirkosta – turkkilaisajalta peräisin olevasta jaosta myöhästyneet etiopialaiset ovat puolestaan ottaneet haltuunsa kirkon katon.

Konflikti Temppelelivoarella

Jerusalemossa ryhmämme sai nauttia upeasta erioikeudesta: pääsimme tutustumaan normaalisti turisteilta suljettuihin Al-Aksan moskeijaan sekä Kalliomoskeijaan, jotka molemmat sijaitsevat koko konfliktin uskonnollisessa ytimessä, Temppelelivoarella. Syy moskeijojen sulkemiselle turisteilta ei ole uskonnollinen vaan poliittinen. Koska Israel estää matkustusrajoittein Länsirannalla asuvien palestiinalaisten vierailut Temppelelivoaren moskeijoissa, estää palestiinalaisosapuoli koston turistikin pääsyn niihin. Suomen Lähi-idän instituutin entisen johtajan Ari Kerkkäsän hyvillä suhteilla meille oli kuitenkin saatu järjestetyksi opastus kumpaankin. Al-Aksa toimii moskeijana ja siellä pidetään päivittäin kaikki rukoushetket, kun taas kultakupolin Kalliomoskeija on nykyisin rakennustaiteen tyylinäyte ja muistomerkki.

Turismi on tärkeä elinkeino sekä Israelissa että Länsirannalla. Indonesialaisia pyhiinvaltaajia Betlehemissä Jeesuksen syntymäkirkon pihalla.

Moskeijoissa käytyämme saimme todistaa omin silmin ja korvin myös matkan ensimmäistä konfliktia: Temppelelivoaren poikki kulki viiden juutalaisen joukko, jota saattamassa oli kymmenkunta sotilasta ja poliisia. Temppelelivoaren alueelle tunkeutuneiden ja sen läpi ilman väkivaltaa kulkeneiden juutalaisten tarkoituksena oli ilmeisesti vain osoittaa, että heillä on vaateita paikan suhteen. Saattueen ympärille kokoontui välittömästi suuri joukko rukoilemassa olleita muslimeita, miehiä, naisia ja lapsia, jotka huusivat juutalaisille täyttä kurkkua. Nämä puolestaan huusivat vastaan aivan yhtä kovaa. Vaikka mielenilmaus oli väkivallaton, tuntui se järkyttävältä siksi, että osapuolet huusivat omaa totuuttaan täysin ohi toisen osapuolen korvien - dialogista ei ollut tietoaakaan.

Jerusalemossa tapasimme myös Suomen Palestiinan edustuston päällikön Martti Eirolan, joka valotti Israelin ja Palestiinan kriisin taustoja. Hänen mukaansa koko kriisissä on kyse maanomistuksesta – uskonto on vain väline, jolla halua maanomistamiseen pyritään ”myymään” kansalle. Eirola kertoi veden, erityisesti juomakelpoisen veden, ole-

van nousemassa merkittävään rooliin konfliktissa: esimerkiksi Gazasta loppuu juomavesi vuoden 2016 aikana.

Holokaust ja Israel

Vierailimme Yad Vashemissa, holokaustin muistolle pyhitetyssä museossa ja koulutuskeskuksessa, jossa tapasimme kymmenen juutalaista historian opettajaa. Tutustuimme holokaustimuseoon pareittain juutalaisen opettajan kanssa ja osallistuimme holokaustpedagogiikan luennolle. Lopuksi keskustelimme vielä holokaustin opettamisesta ja opetustyöstä yleensä Suomessa ja Israelissa.

Suhtautuminen toisen maailmansodan aikaiseen kansanmurhaan ei ole lainkaan vaikeaa: kyseessä on yksiselitteisesti hirvittävä tragedia, jollaista ei saa tapahtua enää koskaan. Vaikeampaa on suhtautua Israelin tulkintaan holokaustista ja holokaustissa piehtarointiin.

Tapaamamme israelilaiset opettajat kertoivat oppilaiden yleisimpien holokaustiin liittyvän kysymysten olevan: ”Miksi he suostuivat siihen? Mikseivät he taistelleet vastaan?” Jälkikäteen tähän kysymykseen on helppo löytää monta vastausta, mutta israelilaisissa kouluissa opetetaan Euroopan juutalaisten noudattaneen vanhan testamentin lausetta ”Minä vien heidät teurastettavaksi kuin karitsat.” (Jeremia 51:40). Nyky-Israel ei tätä ajattelutapaa hyväksy, ja koko valtion toiminta tuntuukin pyrkivän siihen, että juutalaiset eivät enää koskaan joudu olemaan uhreja.

Konfliktin varjossa ihminen

Jerusalemista siirryimme Länsirannalla sijaitsevaan Betlehemiin. Kristityille Betlehem on Jeesuksen syntymäpaikka ja tärkeä pyhiinvaelluskohde - Israelille se on lähinnä Jerusalemia oleva Länsirannalla sijaitseva kaupunki. Kaupunki on eristetty Jerusalemistä arviolta neljä metriä korkealla betonimuurilla, jolla on monta nimeä. Israel kutsuu sitä turvamuuriksi, palestiinalaiset erottelumuuriksi tai jopa apartheid-muuriksi. Länsirannan puolella muuria on koristeltu kansainvälisten järjestöjen kustantamilla yksittäisten kansalaisten kertomuksilla muurin vaikutuksista heidän arkipäiväänsä sekä taiteilijoiden erottelupo-

litiikan vastaisilla graffiteilla.

Länsirannalle siirrytään Israelista tarkastuspisteiden kautta. Turistibussilla liikkuvat länsimaalaiset pääsevät turvatarkastuksesta läpi pysähtymättä, Länsirannalta Israelin puolelle töihin menevät palestiinalaiset joutuvat kuluttamaan esimerkiksi Betlehemin tsekkarilla tunnista puoleentoista sekä töihin mennessään että kotiin palatessaan. Tarkastuspisteellä tunsin konkreettisesti sen, että pelimerkkejä ei ole jaettu tasan kaikille.

Toivonpilkahduksen tilanteeseen toi vierailu luterilaisen järjestön ylläpitämässä, mutta yli uskonnollisten rajojen toimivassa Diyar -nimisessä kansalaiskeskuksessa, jossa ihmisten uskoa tavalliseen elämään pyritään ylläpitämään erilaisten kulttuuri- ja liikuntaprojektien avulla.

Keskuksessa tapasimme kymmenen kristittyä palestiinalaista historian opettajaa, joiden kanssa keskustelimme mm. opetussuunnitelmista ja piilo-opetussuunnitelmista eli siitä, mitä tulee opettaa ja mitä todella opetetaan. Tutustuttuamme aamupäivän ajan Israelin ja Palestiinan välille pystytettyyn muuriin, rajatarkastuksiin, Länsirannan aluejakoon sekä Israelin settlementteihin, oli taas hyvä saada muistutus siitä, että konfliktin varjossa on ihmisiä, jotka haluavat elää ihan tavallista arkea ja kasvattaa uusia sukupolvia näkemään asioista useita puolia.

Israelin ja Länsirannan erottavaan muuriin on tehty kantaaottavia graffiteja Betlehemiissä.

Yömmie vietimme Claire's bed and breakfast -nimisessä majatalossa. Ari Kerkkänen oli mainostanut paikkaa keväällä sanoin "se mikä majoitusmukavuudessa menetetään, tulee korvatuksi upealla näköalalla". Tämän ymmärsin savolaisvitsiksi vasta majatalon pihalle päästyämme: talo on kahdelta sivulta käytännössä kiinni muurissa. Kolmikerroksisen talon katolle kiipeäminen oli ehdottomasti kielletty, sillä muurilla partioivat israelilaissotilaat tulkitsisivat sen vihamieliseksi teoksi. Illan Betlehemissä kruunasi pitkä sähkökatko – hampaat pesimme nykytyyliin kännykän taskulampun valossa.

Länsirannan omituisuuksia

Tutustuimme myös Masadan vuorella sijaitseviin kuningas Herodeksen aikaisiin raunioihin sekä siihen, miten raunioiden tarinaa hyödynnetään Israelin "kansallisessa kertomuksessa". Kovassa helteessä ja väkijoukossa tehdyn rauniokierroksen jälkeen kävimme uimassa Kuolleessa meressä ja jatkoimme matkaa toisille yhtä upeille, Länsirannalla sijaitsevassa Jerikossa oleville kalifi Hishamin palatsin 700-luvulta peräisin oleville raunioille, joilla olimme ainoat turistit.

Pohjoisen Länsirannan (Jeriko, Ramallah, Nablus ja Sebastia) matkapäivästä muodostui kenties matkan omituisin. Koska sattui olemaan perjantai eli muslimien pyhäpäivä, oli kaikkialla ensinnäkin hyvin, hyvin rauhallista. Esimerkiksi suuressa Ramallahin kaupungissa näimme vain kourallisen ihmisiä. Toiseksi kävimme tutustumassa Rawabi-nimisen länsimaisen ja vihreän palastiinalaikaupungin rakennushankkeeseen. Merkilleksi hankkeen tekee se, että suunnitelma on hieno, rahoitus on kunnossa ja valmisteilla olevia asuntojakoin on jo myyty, mutta ei ole lainkaan varmaa, pääseekö kukaan koskaan muuttamaan Rawabiin, sillä Israel ei ole vielä päättänyt, salliiko se veden- ja sähkönjakelun kaupunkiin.

Matkapäivän kaikkein omituisin kokemus oli kuitenkin vierailu Garisimin-vuorella samarialaisten yhteisössä. Raamatusta tuttuja samarialaisia on jäljellä enää 700. Itseluotamusta heiltä ei kuitenkaan puutu: meille esiteltiin mm. sukutaulu, jossa näkyi samarialaisten ylipapin suora polveutuminen Aa-

tamista sekä Toora, jonka kerrottiin olevan oikea ja alkuperäinen – juutalaisilla on samarialaisten mukaan käytössä uudempi versio. Samarialaiseksi ei voi kääntyä vaan ainoastaan syntyä. Väen vähäisyyden vuoksi nyky-samarialaiset koettavat saada yhteisönsä kristittyjä, juutalaisia tai islamilaisia naisia, jotka voisivat samarialaisen miehen naituaan synnyttää yhteisöön uusia jäseniä. Myös HYOL:n opintomatkalle osallistuneita nuorehkoja naisia koetettiin houkutella jäämään Garisimin-vuorelle. Kiinnostuneita ei löytynyt.

Pauketta Golanilla

Etukäteen jännitin eniten matkaa Golanin kukkuloille, jotka Israel valtasi Syyrialta kuu-den päivän sodassa vuonna 1967. Israel on liittänyt alueen itseensä, mutta muu maailma ei tätä tunnusta vaan pitää Golanian Syyrialle kuuluvana, Israelin miehittämänä alueena. Israel on tuonut tälle huomattavan vohreälle alueelle runsaasti maanviljelystä ja asutusta, jotka kansainvälispoliittisesti ovat laittomia siirtokuntia. Israelille Golanin alue on tärkeä paitsi jo mainitun viljelykelpoisuuden vuoksi, myös siksi, että vuoristo on strategisesti erittäin tärkeä vyöhyke Israelin ja Syyrian välillä ja myös siksi, että Israeliin juomaveden tuovan Jordan-joen alkulähteet ovat Golanilla.

Golanilla ensimmäinen kohteemme oli Quneitra Observation Point, josta näkyi Israelin ja Syyrian välinen raja sekä puskurivyöhyke, jota YK valvoo. Tästä on sisällissodan runtelemaan Damaskokseen matkaa vuorten yli vain joitain kymmeniä kilometrejä. Kuulimme rajan takaa selvästi sekä tykkien että käsiaseiden ääniä – koko ryhmälle tämä oli ensimmäinen kerta, kun käynnissä olevan sodan äänet olivat omin korvin kuultavissa.

Golanilta palattaessa kävimme tutustumassa Genesaretinjärven rannalla sijaitsevaan Ein Gevin kibbutsiin, jossa nautimme lounaaksi paikan erikoisuutta, Pyhän Pietarin kalaa. Kibbutsilta siirryimme Jordan-joella sijaitsevalle Yardenit-nimiselle, erityisesti amerikkalaisturistien suosiossa olevalle kastepaikalle. Paikka ei ole sama, jossa Johannes Kastajan kerrotaan kastaneen Jeesuksen, sillä tuo paikka sijaitsee Jordanian rajalla. Tämä ei haittaa kastettaviksi bussilasteittain saapuvia turisteja, jotka ostavat kasteesta

pakollisen valkoisen kaavun, astuvat kuulutuksen saattamana itse paikalle tuomansa kastajan kanssa jokeen ja sukeltavat. Kasteen jälkeen yleisö hurraa. Kastepaikalta pääsee poistumaan ainoastaan erittäin suurin matkamuistomyymälän läpi kulkemalla.

Amerikkalainen pariskunta sai kasteen Jordan-joessa.

Sulattelemista riittää

Puolitoista viikkoa kestänyt kurssi Israelissa ja Länsirannalla oli täynnä ristiriitaisia tunteita ja kokemuksia, joiden sulatteluun menee vielä aikaa. Selväksi kuitenkin tuli Israelin-Palestiinan konfliktin moninapaisuus: siinä ei ole vain kyse kahdesta toisilleen vastakaisesta voimasta, vaan konfliktin osapuolia on useita, niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Tämä tekee konfliktin ratkaisemisesta hyvin vaikeaa.

On selvää, että näin pitkäikäisessä konfliktissa molemmat (kaikki) osapuolet ovat syyllisiä tilanteeseen. Kurssilla koetun perusteella oma tuntemukseni on kuitenkin, että Israelin valtion toiminta on monin tavoin kohtuutonta Länsirannan tavallisia asukkaita kohtaan. Esimerkiksi Länsirannan palestiinalaisten liikkumista rajoitetaan voimakkaasti.

Erityisesti huomioni kiinnittyi kuitenkin makean veden säätelyyn. Meille kerrottiin, että Israel päästää vettä Länsirannalle jotta vesi johtoon vain kolme kertaa viikossa, mistä syystä kaikkien länsirantalaisten talojen katoilla on vesisäiliöt, joihin otetaan talteen vettä niiksi päviksi, kun vettä ei vesijohdosta tule. Syynä veden säätelyyn ei käsitteäkseni ensisijaisesti ole halu yksittäisten asukkaiden elämän vaikeuttamiseen, vaan veden säännöstelyllä pyritään estämään palestiinalaisalueilla tehokas maanviljely ja teollisuustuotanto ja keskittämään ne Israeliin.

Israelin puolella Negevin autiomaassa puolestaan näkyi tuon tuostakin valtavia taateli- ja banaaniviljelyksiä, jotka eivät ole mahdollisia ilman keinokastelua.

Kurssilla painopiste oli historiassa, ja poliittisen konfliktin käsittelyyn jäi vähemmän aikaa kuin olisimme toivoneet. Matkan aikana emme ehtineet tutustua lainkaan esimerkiksi Tel Avivin ja Haifan kaupunkeihin, joissa asuvat Israelin maallistuneimmat juutalaiset – Jerusalem ja Tiberias, joissa molemmista oleskelimme useita päiviä, ovat uskonnollisten juutalaisten kaupunkeja. Monipuolisemman kuvan saamiseksi meille olisi tehnyt hyvää keskustella myös ei-uskonnollisten israelilaisten kanssa. Ennen kotiinlähtöä tapaamamme Suomen Israelin suurlähettiläs Leena-Kaisa Mikkola muistuttikin meitä viisaasti siitä, että kovaäänisintä ryhmää ei pidä tulkita enemmistöksi.

Kirjoittaja on HYOL ry:n toiminnanjohtaja.

Teksti on kirjoitettu juhannusta edeltävällä viikolla. Sen jälkeen Israelin ja Gazaa hallitsevan Hamasin välillä puhkesi aseellinen yhteenotto, jossa on menettänyt henkensä ainakin 2100 ihmistä, joista ainakin 500 lapsia.

Palestiinalaisia tyttöjalkapalloilijoita.

Osallistu projektioppimisen työpajaan!

Yritys Hyvä
-kilpailu
30 vuotta!

Yritys Hyvä on yrittäjyysaiheinen kilpailu, johon voi osallistua kahdella tavalla:

- omalla kirjoituksella
- ryhmässä toteutetulla projektilla

Kilpailusarjat:

- 6. luokka - Yrityskylä (kirjoitussarja)
- 9. luokka (kirjoitussarja)
- lukio (kirjoitussarja)
- ammatillinen oppilaitos (kirjoitussarja)
- 7.-9. luokka & toinen aste - ryhmätyö (yrittäjyysaiheinen projekti)

Työpajakiertue:

Yritys Hyvä -kilpailun juhluvuo-
den kunniaksi Kehittämiskeskus
Opinkirjo järjestää syksyllä 2014
opettajille suunnattuja projekti-
oppimisen työpajoja.

Yrittäjyysaiheiset Projekti - ja miten
se toteutetaan -työpajat on suunnattu
erityisesti yläkoulun ja toisen asteen
opettajille. Koulutukset tukevat uuden
perusopetuksen opetussuunnitelman
käyttöönottoa ja yrittäjämäisen pro-
jektin toteuttamista oppilaitoksessa.
Työtapoina tilaisuuksissa on vuorovai-
kutteinen luenointi ja yhteisöllinen
kehittäminen.

Työpajojen tarkempi esittely osoitteessa
www.opinkirjo.fi/yrityshyva.

20.10. Tampere
Tampereen Normaalikoulu

30.10. Jyväskylä
Jyväskylän Normaalikoulu

6.11. Turku
Raunistulan koulu

12.11. Pääkaupunkiseutu
Olarin koulu, Espoo

20.11. Oulu
Kirkonkylän koulu, Oulunsalo

Työpajat alkavat klo 15.30 ja kestävät 2,5
tuntia. Pajat ovat maksuttomia. Ilmoit-
taudu oman alueesi työpajaan kaksi viik-
koa ennen tilaisuutta osoitteessa
www.opinkirjo.fi/yrityshyva.

Faliskien menneisyyttä metsästäessä

MARJA-RIITTA TIKKALA

Sain hienon mahdollisuuden viettää heinäkuun Italiassa, keskiaikaisessa Mazzano Romanossa, kun minut valittiin Väinö Tannerin säätiön opettajastipendin onnekaaksi saajaksi. Vaikka Rooma lähiseutuineen oli minulle entuudestaan tuttu, ei Lazion maa-seutu sitä ollut, joten odotin tältä kuukaudelta paljon. Olin aiemmin vieraillut muinaisten etruskikaupunkien alueilla ja nekropoleilla ja kuvittelin Mazzanonkin sijaitsevan vanhalla etruskialueella – niin lähellä näyttivät kartan mukaan sijainneen sellaiset etruskikaupungit kuin Veji, Caere, Tarquinia ja Vulci.

Tässä olin kuitenkin väärässä, kuten säätiön paikallinen edustaja Carla minulle tarkensi: Mazzano kuului muinoin faliskien alueeseen. Faliskit? Yritin kaivella aivojeni sopukoista jotakin arkistoitua faktaa faliskeista opiskelua ajoiltani, mutta en muistanut muuta, kuin että se oli joku niistä itaalisista kansoista, jonka iso, paha Rooma valloitti ja roomalaisti. Oli tunnustettava, että faliskien osalta minulla oli aukko sivistyksessä, mutta sen aion paikata kuukauden aikana. Homman vaikutti helpolta, kun nyt satuin olemaan täällä historiallisilla faliskien mailla.

Valle del Trejan muinainen faliskiasutus

Mazzanon kirjailijakotimme ikkunoista avautui käsittämättömän kaunis näkymä suoraan Valle del Trejan luonnonpuistoon. Maiseman vehreys ja rauhallisuus hiljensi joka kerta puiston suuntaan katsoessani. Alueen läpi virtaavaa Treja-jokea ympäröivillä kukkuloilla on aikanaan ollut faliskiasutusta. Keskeisiä asutuskeskittymiä ovat olleet Narce, Monte Li Santi ja Pizzo Piede. Näistä Narce on ollut suurin. Alueen karttaa tutkiessani huomasin luonnonpuistoon merkityn arkeologisia muinaismuistoja ja nekropoleja. Niistä osa näytti olevan kävelyreittien varrella, joten päätin

jatkaa faliskien menneisyyden metsästämistä luonnonpuistoalueelta.

Ensimmäiseksi kohteeksi valitsin Monte Li Santin nekropolin, jonne johti ruuhottunut polku. Polulla uhmakkaasti seisova villisika keskeytti kuitenkin matkantekoni. En antanut periksi, vaan päätin seuraavaksi selvittää, mitä muinaisesta Narcesta on jäljellä. Nyt olin varautunut luonnonpuiston yllätyksiin paremmin: olin ottanut tyttäreni mukaan henkiseksi tuekseni, minulla oli keppi käärmeiden ja villisikojen varalta, ja pidimme riittävästi ääntä, jotta kaikki villisiat olisivat tietoisia tulostamme.

Narceen johtava polku oli huonokuntoinen ja osittain sortunut, mutta pääsimme lopulta perille. Olin pettynyt, sillä paljon ei ollut enää nähtävää: tuffikivistä tehty kaupunkia ympäröinyt muuri oli osittain säilynyt, joitakin

Matkalla kohti Narcea - varustautuneena villisikojen varalle.

linnoitusrakenteita oli myös jäljellä ja merkejä asutuksesta. Havaittavissa oli myös päätäkä ikivanhaa tietä, joka on joskus johtanut Narcesta Monte Li Santiin. Kaipasin vielä lisätietoa faliskeista, mutta kunnankirjaston virkailijan mukaan tutkimuskirjallisuutta ei ollut saatavilla. Niinpä päätin vierailla lähialueen museoissa, joihin faliskialueen arkeologiset löydöt ovat koottuna, sekä Rooman etruskimuseo Villa Giuliaassa, jonne kuulin kootun tärkeimpien faliskikaupunkien ja nekropolien esineistöä.

Valaistuminen Mazzanon museossa

Aloitin urakan tutustumalla mazzanolaisten ylpeydenaiheeseen. MAVNA eli Museo Civico Archeologico-Virtuale di Narce on syksyllä 2013 avattu museo, joka esittelee Narcen menneisyyttä 700–100-luvuilta eaa – sekä perinteisesti karttojen, kuvien ja esineistön avulla että myös virtuaalisesti ja interaktiivisin keinoin. Narce, nykytutkimuksen mukaan mitä todennäköisimmin muinainen Fescennium, oli yksi varhaisimpia faliskien asuttamia paikkoja aina 1500-luvulta eaa asti.

Narcen alueelta on arkeologisissa kaivauksissa löydetty 21 nekropolia kaupunkia ympäröiviltä kukkuloilta. Hautauksiin näitä nekropoleja on käytetty 700–200-luvuilla eaa. Hautaustavat ovat olleet paljolti samantlaisia kuin etruskeilla, ja kammiohautoja on käytetty usean sukupolven ajan. Arkeologit ovat tutkineet yli 2000 faliskihautaa, osa esineistöltään todella rikkaita. Nämä hautalöydöt kertoivat paljon tavallisten ihmisten elämästä tuona aikana. Harmillisesti museon johtaja ja tutkimustyöhön osallistunut Jacopo Tabolli oli lomalla, koska hän olisi ollut paras henkilö kertomaan minulle Narcesta.

Unohdettu kulttuurikansa

Mitä sitten sain selville tästä muinaisesta kansasta kuukauden aikana? Minulle vahvistui hatara ensioletukseni siitä, että faliskit olivat Latiumin alueen merkittävä kulttuurikansa etruskien ohella ennen kuin Rooma levitti valtapiiriänsä, mikä tarkoitti myös pienten kansojen tuhoamista. Faliskit puhuivat itaalista kieltä, joka oli läheinen sukulaiskieli latinalle. Piirtokirjoituksista sanojen sisältöä ei

pysty ymmärtämään, vaikka latinaa osaisikin. Faliski kuoli kuten muidenkin muinaiskansojen kielet, kun latinasta tuli valtakieli.

Narce ja Falerii Veteres, joka sijaitsi aikanaan nykyisen Civita Castellanan alueella, olivat eteläisen Ager Faliscuksen tärkeimmät kaupungit, ja keskuksina vaikuttivat laajalle alueelle. Ne olivat vauraita, niillä oli aktiivista taloudellista toimintaa, ja kulttuurisestikin ne olivat muita kaupunkeja kehittyneempiä. Oletettavasti niillä oli myös poliittista valtaa alueella. 600-luvulta eaa eteenpäin kehittyivät myös sellaiset faliskikaupungit kuin Corchiano, Vignanello ja Nepi.

Faliskit kävivät aktiivista kauppaa ja kulttuurivaihtoa sekä etruskien että Etelä-Italian kreikkalaisten siirtokuntien kanssa, mistä osoituksena ovat lukuisat hienot esinelöydöt alueelta. Mahdollisesti kauppaa käytiin myös Karthagon kanssa. Kehittyneestä ja suhteellisen vauraasta kulttuurista todistavat monipuoliset ja rikkaat hautalöydöt. Tutkijoiden mukaan nämä hautalöydöt kultakoruineen ja hevosvaunuineen viittaavat ainakin jonkinlaisen kuningassuvun olemassaoloon monessa faliskikaupungissa.

Minulle selvisi myös, että faliskit olivat etruskien liittolaisia siinä vaiheessa, kun piti valita puolensa Etrurian ja Rooman väliltä. Puolen valinta sinetöi faliskien kohtalon, koska he olivat uhka Rooman laajentumispyrkimyksille. Faliskit yrittivät käydä eloonjäämistäistelua vielä etruskikaupunkien kukistuttua, mutta turhaan; sekä Narce että Falerii Veteres tuhottiin maan tasalle vuonna 241 eaa. Selviytyneet asukkaat ajettiin pois ja pakotettiin hylkäämään omaisuutensa ja ainakin osa maistaan. Todennäköisesti osa faliskeista joutui roomalaisten suurille maatiloille orjatyövoimaksi.

Kuukauden jälkeen olin tyytyväinen siihen, että olin päättänyt selvittää faliskien menneisyyttä ja saanut paljon aikaan. Ja vaikka faliskit ovat hävinneet monien muinaiskansojen tapaan historian syövereihin, vaikuttaa alueella edelleen puhdas ylpeys juurista ja esi-isistä, joiden perintö virtaa nykyisten mazzanolaisten verissä.

Kirjoittaja työskentelee Padasjoen yhtenäiskoulun ja lukion historian ja yhteiskuntaopin lehtorina.

Linnoja ja legendoja Skotlannissa

MARKKU LIUSKARI

Eurooppaa olen kiertänyt ristiin rastiin, mutta Skotlanti on jäänyt kokematta. Siispä sinne. Näin ajattelin, kun HYOL talvel-la markkinoi kesämatkaa. Mielenkiintoinen kohde, ehkäpä mielenkiintoisessa seurassa. HYOL:n matkoilla kumpikin toive usein toteutuu.

Mitä mielikuvia Skotlannista? Roope Anka ja saituus. Walter Scott ja historialliset romaanit. Loch Nessin hirviö ja legendat. Sean Connery ja elokuvat. Skottien itsenäisyyden kaipuu ja brittiviha. Viski ja kiltit. Nummimaiset ja golf. Näillä lähdettiin.

Kun lennosta ja majoittumisesta oli selvitty, kupu täytetty ja kartat otettu esille, kävelykierros Edinburghin keskustassa oli valmis alkamaan. Jylhän kauniilla kaupungilla on pitkä ja monivaiheinen historia takanaan ja katuja kiertävä kulkija löytää niin Yrjön aikaisia kuin klassisia ja viktoriaanisia rakennuksia. Kaupungin vanhinta kerrosta on komeasti vuorella seisova Edinburghin linna, joka tuo mieleen Akropolis-kukkulan. Kuka tietää, onko se osaltaan johtanut kaupungin lempinimeen ”Pohjolan Ateena”?

Voisi ajatella, että skottien nykyinenkin itsenäisyyden kaipuu on muinaista perua. Edinburgh jäi roomalaisilta valloittamatta, mutta anglosakseilta se onnistui. Keskiajalla nämä valloittajat ajettiin tiehensä, mutta isännyys on senkin jälkeen vaihtunut muutama kertaan englantilaisten ja skotlantilaisten kesken. Joka tapauksessa Edinburghin linnaa rakennettiin vahvasti, kun skotit saivat valtaa pitää. 1700-luvulla valta siirtyi pysyvästi englantilaisille. Vai pitäisikö sanoa toistaiseksi? 18. syyskuuta skotlantilaiset pääsivät äänestämään, vieläkö ollaan osa Yhdistynyttä kuningaskuntaa vai joko itsenäistytään – uudelleen?

Edinburghin linnaa, kaupungin symbolia, oli komea katsoa alhaalta ja komea tutkia sisältä. Linnan kaikkein vanhimmista osista

ei ole jälkiä. Pyhän Margaretin kappeli, pieni ja viehättävä kivikappeli, on vanhin säilynyt rakennus. Ritarisali ja kuninkaallinen palatsi ovat Skotlannin suuruuden ajalta.

Linnalta pääsi kävelemään kuulua Royal Milea suoraan hotellille. Hetken levähdettyämme edessä oli pubitapaaminen paikallisten historian opettajien kanssa. Ystävällisessä hengessä vaikkakin lähes sietämättömässä melussa päästiin vaihtamaan ajatuksia – esimerkiksi opettamisesta. Skotlannin itsenäisyyden suhteen opettajat olivat skeptisiä.

Skotlannissa voi syödä hyvin

Toisena päivänä matkanjohtajamme Jari Pönni johdatti meidät junalla Stirlingin linnaan, jossa Skotlannin parlamenttikin oli aikanaan pitänyt istuntojaan. Linnan paikallinen opas oli kuin eläkkeelle jäänyt historian opettaja, joka täynnä hehkuvaa intoa ja päätöksellistä nationalismia, harrastajanäyttelijän eleillä ja ilmeillä höystettynä tarjoili värikkäitä kertomuksia linnan vaiheista.

Stirlingistä matkamme jatkui junalla Glasgowiin, jonka Casinolla nautimme koko matkan ehdottomasti maukkaimman aterian. Vaikka muutoinkin skottiruoka yllätti myönteisesti, oli Casinon lounaan hintalaatusuhde täysin kohdallaan. Opiskelijoita täynnä olevassa Glasgow'ssa meillä oli mahdollisuus joko omatoimisesti kiertää keskustaa ja sen kauppiaita tai lähteä kaupunkiajelulle. Itse asetin etusijan opastetulle bussikierrokselle, koska sen avulla ehti lyhyessä ajassa saada monipuolisen kuvan Skotlannin suurimman kaupungin värikkästä arkkitehtuurista. Denise Minan dekkareita lukeneille kaupungissa olisi ollut enemmänkin tutkittavaa.

Matkan kolmannen ja neljännen päivän vietimme tilausbussin kyydissä Skotlannin keski- ja ylämaiden teitä kurvaillen. Aluksi suuntasimme golfin syntysijoille – tai ainakin

yhden kuuluisimman golfkentän tuntumaan: St Andrewsiin. Ennakkoon mainostettua golfklubin tunnelmaa emme kuitenkaan päässeet aistimaan, mutta muuten St Andrews raunioitunut katedraali, merenranta kuohuneen ja tuulenpuuskineen loivat miellyttävän keskipäivän tunnelman. Dundeen kaupungin vain sivuutimme ehtiäksemme matkamme kolmanteen linnaan, Glamisiin. Myönnän, että tästä linnasta en ollut kuullutkaan, mutta enää en unohda tätä satulinnan näköistä kuninkaanlinnaa, jossa kuningatar Elisabet on lapsuuttaan viettänyt.

Sade luo tunnelmaa

Skotlannissahan niin kuin Englannissa tunnetusti sataa. Meidän onneksemme sade tuli vieraaksemme vasta lauantai-iltana, kun Glamisin linnasta olimme ajaneet kauniiden ja mäkisten maisemien halki aina Skotlannin keskipisteeseen, Pitlochriin. Täällä olimme jo mallasviskin ja tislamojen maisemassa. Ikävä kyllä emme ehtineet päivän viimeiselle tislamokierrokselle, mutta mieliharmia hieman lohdutti meille tarjottu ja esitelty viskin maistelu. Pienen Pitlochrin kaupungin keskustasta etsimme mahdollisimman paikallista ravintolaa paikallisine ihmisineen, emmekä aivan epäonnistuneetkaan. Sateessakin oli ihmeen tunnelmallista iltapromeneerata. Hotelliin viipylevä tunnelma puolestaan toi mieleen Agatha Christien dekkarit.

1800-luvun romanttisen hotellimme aamiaisnäkömää avaraankin laaksoon oli jotain selkeää, mitä Edinburghin hotellin aamiaispöytä ei pystynyt tarjoamaan. Aamiaiselta ei kukaan sentään puuttunut, toisin kuin Christien dekkareissa... Laakson ihailu sai jäädä, kun suuntasimme etsimään Loch Nessin hirviötä. Yllättävää oli, että ylämaan vuorilla siinä lumisia laikkuja mennessä talven jäänteinä. Mutkaiset ja mäkiset tie johtivat pitkän Loch Nessin järven eteläpäätyyn. Tie jatkui järven rantaa pitkin kymmenet kilometrit ja näkömää järvelle oli hyvä, mutta tällä(kään) kertaa ei hirviöstä saatu havaintoa. Sen sijaan pysähtyminen Urquhartin linnanraunioilla tarjosi silmänruokaa, sillä niin strategisesti erinomaisella paikalla suhteessa järveen linna oli sijainnut. Nimenomaan paikan takia englantilaiset olivatkin tuhonneet linnan käyttökelpo-

vottomaksi kolme sataa vuotta sitten.

Pääsimme tutustumaan myös kymmenen vuotta käytössä olleeseen Skotlannin parlamentitaloon. Katalonialainen arkkitehti Enric Miralles on moderniin taloon ujutannut keskeisiä skotlantilaisia elementtejä. Itse parlamentti, joka on toiminut viisi vuotta taloa kauemmin, todentaa vahvasti kasvanutta skottilaista nationalismia.

Vielä ohjelmaamme sisältyi aikaisemmin vähän turisteja kerännyt, mutta Da Vinci -koodin tunnetuksi tekemä ja nykyisin laumoittain turisteja houkutteleva Rosslynin kappeli. Koska kävimme kappelissa kovan sateen aikana, vältimme pahimmat turistilaumat. Kappeli oli mieleenpainuva lukuisine mm. enkeleitä ja piruja esittävine kaiverrusineen. Niiden tutkiminen korvasi edes osittain sen, että Graalin malja jäi löytymättä.

Etukäteisistä mielikuvistani moni konkreettisoitui matkalla. Nyt osaan sijoittaa kartalle Loch Nessin ja Bondin kotimaisemat. Unohtamatta tietenkään Roope Ankan syntymäkaupunkia Glasgowia! Legendoja kohtasimme, mutta saituutta emme.

Jari Pönnille suuri kiitos mainiosti johdetusta ja paimennetusta matkasta. Jos joskus taas olet HYOLI: matkaa johtamassa, matkalle voi lähteä mukaan luottavaisin mielin!

Kirjoittaja on historian ja yhteiskuntaopin opettaja Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa.

Löytyihän se hirviökin lopulta...

Myllykirje kerhoretkeltä

JARI PÖNNI

HYOL:n Länsi-Uudenmaan kerho teki perinteisen kesäretkensä tänä vuonna Helsinkiin, Espooseen ja Kirkkonummelle.

Tamminiemi on lahja

Tamminiemen tarina on uskomaton: Eräs Kyösti ihastuu hyvän ystävänsä Amoksen kesähuvilaan. Ihastuminen on niin syvää, että satunnaisen piipahtamisen sijaan hän oikeastaan haluaisi asua siellä. Kyösti jutustelee Amokselle: ”Koska sulla on paljon rahaa ja huviloita, ja Suomen valtio on köyhä eikä meillä ole mitään, niin etkö sä voisi oikeastaan lahjoittaa tämän huvilan Suomen valtiolle?” Taka-ajatuksena Kyöstillä on, että hyvässä valtion virassa olevana henkilönä hän voisi muuttaa huvilan asunnoksi. Amos lupaa hyvälle frendilleen lahjoittaa hienon villansa valtiolle. Tämä tapahtuu vuonna 1940. Nykyään presidentillämme ei taida olla näin hyvää frendiä.

Tamminiemi nousi sisä- ja ulkopolitiikan legendaariseksi näyttämöksi kuuluisimman asukkaansa Kekkonen kaudella. Suomessa ei ole monta paikkaa, jossa on tehty yhtä paljon historiaa kuin Tamminiemessä. Tamminiemi on paikka, jonka jokaisen historian opettajan soisi ottavan must see -kohdelistalleen. On sanottava, että Kekkonen on presidenteistämme viimeinen, jossa oli säröä ja rock-karismaa. Sen jälkeen meillä on ollut vain pop-presidenttejä. Kekkonen kuoltua Tamminiemestä tehtiin museo. Ensimmäisenä vuonna noin 100 000 suomalaista halusi nähdä omin silmin paikan, jossa lauantain saunaseura kokoontui.

Museo uudistettiin vuonna 2012. Se on hieno aikamatka 1970-luvulle ja todellinen lahja meille opettajille. Kaksi tuntia riittää vierailuun hyvin: ilmainen tasatunnein lähetevä opastettu kierros kestää tunnin ja sen

jälkeen voi juoda rauhassa kahvit tai syödä kevyttä lounasta Cafe Adjutantissa. Pääsymaksu museoon on aikuisilta 6,5 ja oppilailta 2,5 euroa.

Tarvaspää – museo moottoritien kainalossa

Kesäretken toinen kohteemme oli Tarvaspää. Paikka tunnetaan paremmin Gallen-Kallelan museona. Se on luultavasti yksi tunnetuimmista paikoista, joista moni autoilija on ajanut autolla satasta ohi Helsinkiin ja miettinyt, että tuossa museossa olisi kiva käydä. Joka kerta, kun istun Helsinkiin matkalla olevassa bussissa, katson Tarvaspään tornia ja sen ikkunaa. Museossa kaikkein sykähdyttävintä on taiteilijan itsensä suunnittelema rakennus

Tarvaspää on kohde, jota kannattaa kuvata.

ja sen pihamiljöö, jonka rauhaa moottoritietä kantautuva melusaaste hieman häiritsee. Nykyiset huvilat ja omakotitalot vaikuttavat tylsiltä tämän aikakauden rakennusten rinnalla.

Museon pääsymaksu on aikuisilta kahdeksan euroa, alle 18-vuotiaat pääsevät ilmaiseksi. Ilmainen yleisöopastus on keskiviikkoisin ja sunnuntaisin kello 13. Opastus kestää noin 40 minuuttia. Museo sopinee hyvin taidehistoriasta innostuneelle oppilasryhmälle. Normiryhmälle museo voisi sopia ennakoitavien kanssa. Kerhomme vierailun aikana Tarvaspään vaihtuvan näyttelyn teemana oli Gallen-Kallelan Berliinin aika.

Pohdimme yhdessä, tuleeko Suomen historiassa enää toista Akseli Gallen-Kallan vertaista taiteilijaa. Muutamat näytteillä olleet nykytaiteilijan teokset laittoivat miettimään, mitä taide oikeasti on. Jos taideteokset eivät jaksa kiinnostaa, suosittelemme pysähtymistä museon pihalla sijaitsevaan kahvilaan.

Hvitträsk - monenlaista näkemistä ja kokemista

Kerhomme retkillä olen nähnyt monta hienoa suomalaista kulttuurikotia. Kaunein kokonaisuus on kyllä Eliel Saarisen ja Armas Lindgrenin kodiksi ja arkkitehtitoimistoksi vuonna 1903 valmistunut Hvitträsk. Ennen kulttuurin nälkää kannattaa tyydyttää vatsan nälkä, sillä Hvitträskissä voi syödä hyvin.

Jos ei ole aikaisemmin käynyt Hvitträskissä, kannattaa aloittaa tutustuminen opastetulla kierroksella. Ilman opastusta moni yksityiskohta jää ymmärtämättä. Aikuisten pääsymaksu on 6,5 ja koululaisten 2,5 euroa. Kohde sopisi jopa koko koulupäivän yhteiskohteeksi, jossa ravintolaruokailu yhdistyisi kotitalouteen, rakennus ja henkilöt historiaan ja kuvataiteeseen. Lukuisat takat, rakennusmateriaalit ja tekstiilit voi liittää osaksi puu-, metalli- ja tekstiilityötä. Metsä, Hvitträsk-järvi ja alueen jylhä luonto sopivat biologiaan ja maantieteeseen. Alueelta löytyy eräs suomalaisittain poikkeuksellinen hauta, jonka äärellä voidaan pohtia elämän arvoja. Millainen on rikas ihminen? Onko rikkaus maallista vai hengellistä?

Tamminiemen kuuluisan saunan voi vuokrata 3500 euron iltahintaan.

Myllykirje historian ja yhteiskuntaopin opettajille

Tämän retkipäivän jälkeen voimme todeta, että olemme henkisesti rikastuneet suomalaisten kulttuurikohteiden tarjonnasta. Maallisesti emme köyhtyneet, koska HYOL tukee paikalliskerhojen mielekkäässä yhteydessä oppiaineisiimme olevaa koulutus- ja virkistystarjontaa. Tällä matkalla meitä oli liikenteessä vain kolme henkilöä, mikä oli hyvin sujuneen ja antoisan päivän ainoa miinusmerkki. Arvoisat kollegat kautta Suomen maan: otattehan tavoitteeksenne aktivoitua HYOL:n ja alueenne paikalliskerhon toimintaan! Vaikka se ottaa hieman omaa aikaanne ja joskus hitusen omaa rahaanne, saatte silti taatusti rahalle vastinetta.

Terveisin: Erasmus, Esa, Esaijas Kohennuskeppi, Esaijas Ranstakka, Huoltomies, Itsenäinen suomalainen, Karjalainen talousmies, K. Y. Laaksonen, Känä, Köpi, Lakimies, Lautamies, Liimatainen, Maalaisliittolainen, Mies suomalainen, Olli Tampio, Pekka Peitsi, Pentti, Puhuva kivi, Simo Sakari, Suomalainen, Urho Sorsimo, Veljenpoika, Vienalaisia, Yksi monista

Yllä mainitut ovat kaikki Kekkosen käyttämiä salanimiä.

Kirjoittaja työskentelee historian, yhteiskuntaopin ja uskonnon opettajana lohjalaisessa Harjun koulussa.

Yhteistä nimittäjää etsimässä

History Olympiad Virossa

HANNA TOIKKANEN

Mitä historiassa tulisi opettaa? Miten historiaa tulisi opettaa? Onko olemassa yleiseurooppalaisia teemoja, joita kaikissa maissa voitaisiin lähestyä samoista näkökulmista? Näitä asioita pääsin pohtimaan elokuussa, kun sain tilaisuuden osallistua kahden opiskelijan kanssa Virossa järjestettäviin "Historian Olympialaisiin". Kilpailun järjesti Viron historian opettajien liitto yhteistyössä EUROCLIO:n kanssa ja sitä rahoittivat Viron opetusministeriö sekä Pärnun kaupunki.

Big in the East

Kouluissa järjestettävillä eri aineiden olympialaisilla ei ole Länsi-Euroopan maissa kovin suurta ja kunniakasta perinnettä, mutta entisissä sosialistisissa maissa traditio on voimissaan. Virossa järjestettäviin kisoihin osallistui 28 opiskelijaa Baltian maista, Venäjältä, Ukrainasta, Valko-Venäjältä, Hollannista, Tanskasta ja Suomesta.

Kun opiskelijat puursivat koekysymysten kimpussa, opettajien kesken järjestettiin seminaari teemalla How to teach talented students? Hollannin, Tanskan ja Suomen edustajille teema oli selkeästi haastava, koska näissä maissa sekä yhteiskunta että koulutuslaitos perustuvat vankasti tasa-arvoisuudelle. Omissa puheenvuoroissamme painotimme enemmän eriyttämistä ja pohdimme siihen liittyviä käytännön ongelmia, olipa kyseessä sitten hyvin tai heikommin pärjäävä opiskelija. Koko termi talented tuntui kovin problemaattiselta, sillä lahjakkuutta on kovin vaikea määritellä. Kaikki ovat jollain tavalla lahjakkaita ja usein opiskelijat vain oppivat asioita eri tavoin riippuen siitä, mihin heidän lahjakkuutensa suuntautuu.

Itäisen Euroopan maissa on puolestaan pitkä kilpailuperinne eri aineissa, sekä kansainvälisellä että kansainvälisellä tasolla. Esim.

Valko-Venäjältä kotoisin olevan opettajan koulussa pidettiin tarkkoja tilastoja siitä, kuinka paljon mitaleja mistäkin aineista minäkin vuosina on saatu. Monet opettajat olivat myös käyttäneet hurjasti aikaa omien opiskelijoidensa preppaamiseen kisoja varten ja heille oli selvästi tärkeää saavuttaa palkintosijoja, jotta heidän osallistumiseensa suhtauduttaisiin tulevaisuudessakin myönteisesti ja rahahanat matkalippuja varten varmasti aukeaisivat.

Yhteinen eurooppalainen historia?

Yksi hankaluus tämän kaltaisissa kansainvälisissä kilpailuissa liittyy historian opetuksen kansalliseen ja toisaalta yleiseurooppalaiseen tai kansainväliseen aspektiin. Mistä teemoista ja millä tasolla opiskelijoiden voi realistisesti ajatella olevan kykeneviä vastaamaan kysymyksiin? Olympialaisten järjestäjät olivat ratkaisseet asian hienosti, sillä kysymysten laatijat ja arvioitsijat olivat EUROCLIO:n lähettiläitä, Chris Rowe Britanniaasta sekä Benny Christensen Tanskasta. Näin kenellekään ei myöskään tullut tunnetta, että kisojen järjestäjät pääsisivät suosimaan oman maansa edustajia tietynlaisilla kysymyksillä.

Rowe ja Christensen olivat nojautuneet testin laatimisessa EUROCLIO:n julkaisemiin suosituksiin Manifesto on High Quality History, Heritage and Citizenship Education, joissa painotetaan faktatiedon sijaan menneisyyden ymmärtämistä, moniperspektiivisyyttä, tiedon analysointia ja arviointia, historian relevanssia nykypäivän kannalta sekä historian (väärin)käytön välttämistä ja läpinäkyväksi tekemistä. Teemana oli ensimmäinen maailmansota, jota varmasti opetetaan jokaisessa maassa, erityisesti nyt, kun sodan

alkamisesta on kulunut 100 vuotta. Lopputuloksena oli kaiken kaikkiaan varsin onnistunut testi, jossa opiskelijat pääsivät soveltamaan historiallisen ajattelun taitoja. Paperi erosi melkoisesti Viron ja Ukrainan opettajille esittelemistä kansallisista olympialaisista, joissa kysyttiin mm. eri maiden johtajia ensimmäisen maailmasodan ajalta sekä pyydettiin tunnistamaan eri armeijoiden univormuja ja kypäriä. Suomessa historian opetus on onneksi paljon lähempänä EUROCLIO:n laatimia suosituksia, vaikka täälläkin on vielä tekemistä opetuksen kehittämisen kanssa.

Hieno kokemus opiskelijoille

Pyyntö lähettää edustajia Suomesta tuli niin myöhään, että emme ehtineet HYOL:n taholta järjestää kansallista hakuprosessia. Siksi sain tilaisuuden tarjota paikkoja omille opiskelijoilleni Eiran aikuislukion englanninkielisestä High Schoolista. Mitalisijat menivät Liettuaan, Hollantiin ja Latviaan, mutta Ruve Roos voitti Suomeen kunniainiminnan. Ruve on Viron kansalainen, mutta edusti kisoissa Suomea, mikä sinällään oli hauska muistutus

yhtenäistyvästä Euroopasta.

Lopulta pistesijoille pääseminen tuskin onkaan niin tärkeää, sillä kaiken kaikkiaan opiskelijat vaikuttivat hyvin tyytyväisiltä omiin kokemuksiinsa. He olivat saaneet paljon uusia ystäviä ja päässeet keskustelemaan maailmanpoliittisesta tilanteesta kasvokkain sellaisten ihmisten kanssa, joilla on asioista omakohtaisia kokemuksia. Onkin toivottavaa, että historian olympialaiset saavat jatkoa ja laajenevat kattavammin koko Eurooppaan. Kuka tietää, ehkä kisoista kasvaa niin iso juttu myös Suomessa, että täälläkin järjestetään esikarsintoja kansallisella tasolla ja sitten silmä kovan seurataan, miten meidän käy kansainvälisesti. Voittamme ainakin Ruotsin?!

Kirjoittaja on HYOL:n hallituksen jäsen ja toimii historian ja yhteiskuntaopin opettajana Eiran aikuislukiossa.

EUROCLIO:n suositus Manifesto on High Quality History, Heritage and Citizenship Education on luettavissa osoitteessa: http://www.concernedhistorians.org/content_files/file/ET/218.pdf

Kaupunkikierroksella Pärnussa.

Taloustietokilpailun voitto Laihialle

KIRSI RUHANEN

Nordea ja HYOL ry järjestivät keväällä peruskoulun 9. luokkien oppilaille tarkoitetun Taloustietokilpailun jo 49. kerran. Kaksivaiheiseen kilpailuun osallistui noin 34 500 oppilasta 485 koulusta.

Taloustietokilpailun tarkoituksena on lisätä nuorten kiinnostusta yhteiskunnallisiin ja erityisesti taloudellisiin asioihin.

Valtakunnallinen alkukilpailu pidettiin kouluissa huhtikun alussa. Loppukilpailuun valittiin 30 kilpailijaa alkukilpailun perusteella aluehallintoyksiköiden asukaslukuihin pohjautuvien kiintiöiden mukaan. Loppukilpailu järjestettiin Helsingissä 15. – 16. toukokuuta.

Tänä vuonna loppukilpailun ensimmäisessä vaiheessa vastattiin kysymyksiin, jotka käsittelivät muun muassa valtionvelkaa, tasaverojärjestelmää ja metsätalouden merkitystä Suomen taloudelle. Loppukilpailun jälkimmäisessä vaiheessa oppilaat vastasivat Venäjän talouskehitystä koskevaan essee-tehtävään.

Loppukilpailun kolme parasta olivat:

1. Kimmo Niinimäki, Laihian keskuskoulu, Laihia
2. Samuel Heczho, Puistolan peruskoulu, Helsinki
3. Sara Hyvärinen, Pitkäkankaan koulu, Oulu.

Kirjoittaja on HYOL ry:n toiminnanjohtaja.

Taloustietokilpailun 2014 voitti kuvassa keskellä oleva Kimmo Niinimäki, toiseksi tuli Samuel Heczho ja kolmanneksi Sara Hyvärinen.

EUSTORY-kilpailu kuudetta kertaa

HANNA YLÖNEN TEKSTI, KIRSI RUHANEN KUVA

Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL ry järjesti EUSTORY-tutkimakilpailun lukuvuonna 2013–2014 kuudetta kertaa. Lukuvuoden kilpailuteema ”Kaksi tarinaa” innosti oppilaita tutkimaan historiallisia ilmiöitä eri aikoina sekä eri henkilöiden kokemana. Suosittuja aiheita olivat esimerkiksi siirtolaisuus, sotavuodet sekä nuorten elämään, koulunkäyntiin ja harrastuksiin liittyvät aiheet. Palkintojenjakotilaisuus järjestettiin 23.5.2014 Vanhalla Ylioppilastalolla Helsingissä. Palkintojenjaon yhteydessä päästiin ihailemaan myös ylioppilastalon arkkitehtuuria ja taidetta.

Kilpailuun osallistui noin 300 oppilasta eri puolelta Suomea. Kolme parasta oppilasta molemmista sarjoista saivat rahapalkinnot. Lisäksi 16–19-vuotiailla EUSTORY-palkituille tarjoutui mahdollisuus hakea EUSTORY-verkoston järjestämiin kansainvälisiin seminaareihin, joissa eri maiden voittajat tapaavat toisiaan.

Lukiosarjan voitti Olivia Fokeerah Res-sun lukiosta tutkielmallaan ”Congressional Response to Civil Rights Demonstrations”. Toiseksi sijoittui Annina Claesson Mattlidens gymnasiumista Espoosta ja kolmanneksi Olga Tammi Salon lukiosta. Peruskoulusarjan voitti Helene Nyländen Olarin koulusta Espoosta tutkielmalla ”Lastenkotitoiminnasta Suomessa 1900-luvun alussa ja nykypäivänä”. Toiseksi sijoittui Emma Halla-aho Rauhankarin koulusta ja kolmanneksi Emilia Pihlaja Länsipuiston koulusta Kokkolasta.

Kunniamaininnoin huomioitiin Pinja Salo Raunistulan koulun Kastun yksiköstä Turusta sekä Katri Haapalinna Olarin koulusta Espoosta. Onnittelut EUSTORY-kilpailun voittajille!

Kilpailua rahoittivat Suomen kulttuuri-rahasto ja Svenska kulturfonden vuosina 2008–2014. EUSTORY-kilpailua ei järjestetä lukuvuonna 2014–2015.

Kirjoittaja työskenteli HYOL ry:n projektivastaavana 2011–2014.

Keväällä 2014 EUSTORY -kilpailun kaikki palkitut oppilaat olivat tyttöjä.

Pirkanmaa jyräsi EU-tietokilpailussa

KIRSI RUHANEN

Valtakunnalliseen, neljännen kerran järjestettyyn EU-tietokilpailuun otti tänä keväänä osaa yli 6 000 yhdeksäsluokkalaista yli sadasta koulusta.

Kilpailun tavoitteena on edistää koko ikäluokan EU-tiedon opiskelua ja tuoda EU:ta lähemmäs nuoria eri puolilla Suomea. Kilpailun järjestävät ulkoministeriön Eurooppatiedotus ja HYOL ry yhteistyössä koulujen kanssa.

Kilpailun tehtävät käsittelivät yhdeksännen luokan yhteiskuntaopin oppimäärään kuuluvia EU- ja yhteiskuntatiedon aiheita. Tehtävissä piti muun muassa nimetä EU- ja euromaita, tietää Euroopan parlamentin vaa-

leihin liittyviä asioita ja pohtia maahanmuuton seurauksia niin EU:n jäsenmaille kuin maahanmuuttajien lähtömaillekin.

EU-tietokilpailun 2014 voitti Liisa Rissanen Lempäälästä, Hakkarin koulusta. Toiseksi kilpailussa ylsi Emilia Leppälä Soinin yhtenäiskoulusta Etelä-Pohjanmaalta ja kolmanneksi Elle Ahola Pirkkalan yläasteelta

Voittajakolmikko palkittiin tablettitietokoneilla. Lisäksi kukin maakunnassaan parhaiten menestynyt oppilas saa palkinnoksi lahjakortin kirjakauppaan.

Kirjoittaja on HYOL ry:n toiminnanjohtaja.

EU-tietokilpailun voitto meni kuvassa keskellä olevalle Liisa Rissaselle. Toiseksi sijoittui kuvassa vasemmalla oleva Emilia Leppälä ja kolmanneksi Elle Ahola. Kuva: UM/Eurooppatiedotus.

Kanon i konkurrens

Seminariet arrangeras av Historiska nämnden vid Svenska litteratursällskapet i Finland och Förbundet för lärarna i historia och samhällslära (FLHS / HYOL) och riktar sig till både grundskole- och gymnasielärare i historia. Syftet är att öppna upp diskussionen kring historiekanon i finsk skolundervisning, en fråga som är aktualiserats internationellt bl.a. sedan Nederländerna och Danmark introducerade kanon i historieundervisningen. Under seminariet får deltagarna ta del av flera föredrag i ämnet. Båda seminariedagarna inleds av utländska talare. Genom verkstäder och paneldebatter strävar programmet dessutom efter att sammanföra lärare och forskare i gemensam diskussion. Finlands Svenska Historielärares årsmöte arrangeras i samband med seminariet.

Program

Fredag 3.10.

11.00 Rundtur i Ständerhuset

12.00 Lunch

13.00 *Seminariet öppnas* av fil.dr Ann-Catrin Östman

13.10 *Historiekanon som erindrings- og identitetspolitik i den danske folkeskole. Et kerne+ nationalistisk hegemoni?* Fil.dr Claus Haas, Århus

14.30 Kaffe på SLS (Snellmansgatan 13)

15.00 *Finsk historiekanon i skolan*
Fil.mag. Petter Wallenius och fil.dr Johanna Bonäs, kommenteras av professor Henrik Meinander

15.45 verkstäder om *Historisk relevans*

17.30 FSH:s årsmöte

19.30 Middag

Lördag 4.10.

10.00 *Historisk kunskap och/eller kunskap om historia?* Docent Niklas Ammert, Linnéuniversitetet

11.15 Kaffe på SLS (Snellmansgatan 13)

11.45 *Att utmana kanon*
Fil.dr Ann-Catrin Östman, "Kvinnor, män och alla andra" – om den genushistoriska utmaningen
Fil.dr Derek Fewster, Kanon i historieundervisningen – fossil nationalism i stagnerat vatten?

13.00 Lunch

14.00 *Paneldiskussion om historiebruk*. Moderator fil.dr Ann-Catrin Östman; panelister fil.dr Johanna Wassholm, fil.dr Derek Fewster, fil.mag. Petter Wallenius

15.00 *Sammanfattning av seminariet*: fil.dr Tom Gullberg & fil.mag. Markus Ahlfors

15.30 Mingel med servering på SLS (Snellmansgatan 13)

Ordförande båda dagarna är forskningschef Christer Kuvaja (SLS)

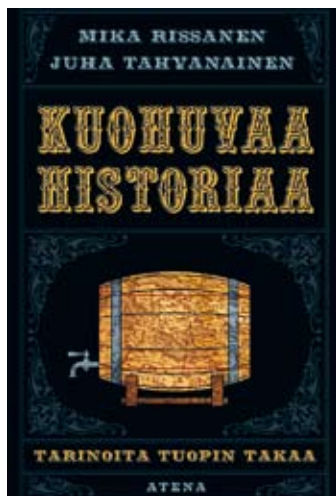
Deltagaravgift är 40 euro. Anmälningar senast 26.9.2014 via www.hyol.fi

Iam coepit hordeum = Jo otti ohranen

MIKA RISSANEN, JUHA TAHVANAINEN: KUOHUVAA HISTORIAA. TARINOITA TUOPIN TAKAA. ATENA, 246 S.

Urheiluhistorioitsijoina aloittaneet antiikin tuntijat ja tuotteliaat tietokirjailijat Mika Rissanen ja Juha Tahvanainen ovat uudella kirjallaan tehneet aluevaltauksen – olutkapakasta, kuitenkin taidolla ja hallitusti, ”kohtuuden ystävien” hengessä, ei niinkään hutikassa hutiloiden. Teos tarjoilee ”24 kolpakollista” Euroopan historiaa oluen näkökulmasta. Historiassahan kaikki on yhteydessä kaikkeen; ohrajuomallakin on yhtymäkohtansa niin talouteen ja politiikkaan kuin uskontoon, sotakentille, taiteeseen, tieteeseen, kirjallisuuteen, sosiaalihuoltoon, löytöretkiin ja urheiluun. Näkökulma muistuttaa vajaa vuosikymmen sitten suomeksi ilmestyneen Tom Standagen teosta ”Kuusi lasillista historiaa”, jossa juuri olut oli se ensimmäinen lasillinen. Rissanen ja Tahvanainen teos sisältää tuotesijoittelua sen verran, että kunkin luvun yhteydessä on sivun mittainen esittely aiheeseen liittyvästä olutmerkistä. Alkusivuilla todetaan, että panimoilta on saatu apua tiedonhankinnassa mutta ei kuitenkaan rahallista tukea.

Teoksen aikaskaala liikkuu varhaiskeskiajalta 2000-luvulle ja keskittyä paljolti viinimaiden pohjoispuoliseen oluen juojien Keski- ja Pohjois-Eurooppaan. Antiikin aikana tämän eläinten rehusta valmistetun barbaarisen juoman ”brändi” oli huono (mihin viittaa myös otsikon sananparsa) kunnes keltit kohottivat oluen mainetta. ”Tahtoisin antaa suuren järven olutta Kuninkaiden kuninkaalle. Tahtoisin nähdä, kuinka taivaallinen perhe joisi siitä iankaikkisesti”, haaveili 500-

luvulla elänyt Irlannin pyhä Brigid. Oluen suosiota menneinä aikoina ja etenkin sodissa selittää paljolti juomaveden keho laatu. Kirjassa valotetaan mm. Brysselin Manneken-Pis –patsaan alkuperää, Martti Lutherin ja Pietari Suuren juomatapoja, Kustaa II Aadolfin Breitenfeltin voiton salaisuutta, leskien ja orpojen osuutta Tarton kaupungin oluttaloudessa, Louis Pasteurin patrioottisia pyrkimyksiä Ranskan panimoiden hyväksi, vihollisten yhteistä joulunviettoa länsirintamalla 1914 oluen ja jalkapallon avulla, sekä tietenkin oluttapa-agi-taattori Adolf Hitlerin epäonnistunut Münchenin kaappausta 1923. Baarimikon perheessä kasvanut ja Berliinin olutkaupasta taloustieteen väitöskirjansa laatinut Gustav Stresemann kykeni vielä tuolloin tasapainoilemaan Weimarin tasavallan sisä- ja ulkopoliitiikoilla kuin nuorena kantamillaan oluttarjottimilla. Oluella on ollut roolinsa sodissa, rauhoissa ja rakennemuutoksissa. Itäblokin murroksissa panimolta presidentiksi nousi tsekki Václav Havel, Puolassa parlamenttiin ylsi ”olutpartiolaisten” puolue. Kirjassa sivutaan juomisen merkitystä politiikan julkisuuskuvalle: onko oluttuoppia kallistava päätöksen-tekijä leppoisa, rento kansanmies

vai krapulapöhnäinen rappiohera? Ajankohtaisia kysymyksiä ovat myös urheilun ja alkoholin suhteet. Kirjassa kuvataan Tour de Francen kosteaa menneisyyttä sekä jalkapallon ja panimoiden yhteistyötä.

Teoksessa on runsaasti yksityiskohtia, joilla voi herkutella vaikkapa toverillisessa juomaseurassa. Olinpa löytävinäni yhden virheenkin. Olutmerkkinsä saanutta Johan August Sandelsia (k. 1831) sanotaan Ruotsin viimeiseksi marsalkanarvoa kantaneeksi mieheksi. Muutaman vuoden pidempään eli samanarvoinen Curt von Stedingk (k. 1837) (j jonka arkisto – näin suluissa ja silvulauseessa sanottuna – on saatu siirretyksi Suomeen Kansallisarkiston yhteyteen ja jonka elämäntarinaa esitteli Mikkeliissä kesällä nähty näyttely). Sandels sai kylläkin arvonsa kymmenkunta vuotta myöhemmin kuin von Stedingk, joten Partalan pöydän antimista nauttinut Koljonvirran sankari on viimeisenä (vuonna 1824) sotamarsalkaksi Ruotsissa ylennetty sotilas. Vielä sotasankareista puheen ollen, Aleksis Kiven ystävänä jäin kaipaamaan maan-mainion Schleusingenin olviretken esittelyä. Kaiken kaikkiaan Kuohuvaa historiaa on vivahteikas valikoima oluttarinointa, huerteisia hörppyjä hienoisella huumorilla höystettynä.

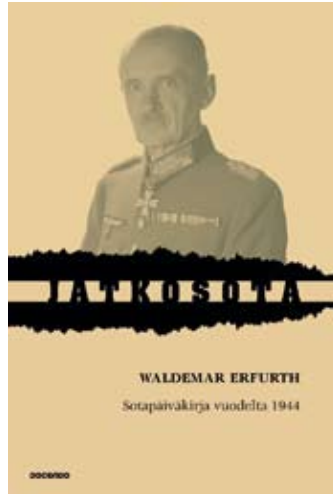
Juha Forsberg

Antoisa uudelleen-julkaisu

WALDEMAR ERFURT: SOTA-PÄIVÄKIRJA VUODELTA 1944, SUOMENTAJA EINO E. SUOLAH-TI. DOCENDO 2014, 343 S.

Suomen päämajassa jatkosodan aikana yli kolme vuotta toiminut saksalainen jalkaväenkenraali Waldemar Erfurth (1879 – 1971) piti koko ajan päiväkirjaa päämajan tapahtumista ja omasta toiminnastaan. Toisin kuin esimerkiksi mo-
neen kertaan korjaillut Paasikiven päiväkirjat, Erfurth jätti tekstinsä korjaamatta myöhemmin. Tästä johtuu, että kenraalin kommentit ovat elävä ja rehellinen kuvaus Mannerheimin päämajan arjesta ja tunnelmista. Tunnettu kulttuuri-persoonana Eino ”Nenno” Suolahti on onnistunut kääntämään hyvin kenraalin elävän tekstin. Välillä kirjaa lukiessaan tuntuu siltä, että seuraa jännittävää näytelmää.

Päiväkirjan sivuilta astuu esiin hieno ja sivistynyt upseeri ja herrasmies, joka sopeutui hyvin Mannerheimin päämajan tarkkoihin käytäytymiskoodeihin. Ei ole mikään ihme, että Mannerheim ja Erfurth kunnioittivat toisiaan ja tulivat hyvin toimeen keskenään. Mannerheimin arvostusta saksalaiskenraalia kohtaan kuvastaa sekin, että matkallaan tuhotun Saksan lävitse Sveitsiin sodan jälkeen, Mannerheim kävi tervehtimässä vaatimattomissa oloissa elävää, sotavankeudesta vapautunutta Erfurthia ja toi vanhalle kanssasotijalleen tuliaisiksi appelsiineja. Toinen tärkeä henkilö Erfurthin kannalta oli kenraali Erik Heinrichs. Yleisesikunnan päällikkö oli miltei päivittäisessä kanssakäymisessä saksalaiseen kenraaliin Suomen päämajassa. Erfurthin verkostoon kuului muitakin Suomen armeijan avainhenkilöitä. Voi ilman lioittelua sanoa, että saksalaiskenraali oli selvillä päämajan tunnel-

mista ja suunnitelmista paremmin kuin yksikään muu ulkomaalainen. Erfurth luonnollisesti raportoi tietonsa ja havaintonsa esimiehelleen, Hitlerin päämajan kakkosmiehelle Alfred Jodlille. Suomen onneksi Jodl suhtautui Suomeen lähes yhtä myönteisesti kuin alaisensa kenraali. Sotilaslinjaa pitkin kanssasotijoiden ongelmat saatiin lähes aina ratkaistua, kun taas von Ribbentropin ulkoministeriö työnsä mielellään kapuloita Suomen rattaisiin.

Kirjaa lukiessaan herää luonnollisesti kysymys, oliko Erfurth natsi ja Johtajan ihailija. Vastaus on ehdottoman kielteinen. Vanhan koulun upseeri totesi jopa päiväkirjassaan, että Hitlerin toiminta oli nurinkurista seikkailupoliitiikkaa ja puolueen mielivaltaa.

Suomen pyrkimykset rauhaan ovat päiväkirjan punaisena lankana kenraalin toiminnassa vuonna 1944. Aina kun liikkui huhuja rauhantunnusteluista, kenraali valpautui ja saikin usein ensikäden tietoja niin Paasikiven tunnusteluista keväällä ja kesän rauhanpyrkimyksistä. Hitlerin päämajaan tuli tietoja Suomesta monesta lähteestä, joista oli epätarkkoja ja jopa virheellisiä. Siksi Erfurthin raportit palvelivat myös Suomen etuja, sillä ne olivat aina vankalle tiedolle perustuvia.

Esimerkiksi Suomen irrottauduttua sodasta Saksassa suunniteltiin suomalaisten vapaaehtoisjoukkojen perustamista Saksan tueksi. Erfurth piti tällaisia suunnitelmia mahdottomina, ja niistä luovuttiinkin. Suurimmat palveluksensa Suomelle vanha kenraali teki kesän Karjalan kannaksen kriisin yhteydessä. Aikaisemmin keväällä Hitler oli salaisesti kieltänyt aseiden viennin Suomeen vastalauseena Suomen rauhantunnusteluille. Kesäkuun suurhyökkäyksen alettua Erfurth toimi erittäin aktiivisesti Hitlerin päämajan suuntaan, ja aseita alkoi tulla Suomeen jopa pikakuljetuksina moottoritorpedoveneillä. Suomalaiset katsoivat, että Erfurthin panos oli tässä tilanteessa ratkaiseva. Syyskuun alussa 1944 vanha kenraali joutui poistumaan pikaisesti Suomesta uskoen siihen, että Suomen ja Saksan aseveljeys säilyisi kauniina muistona tulevaisuudessakin.

Historian opettajan kannalta Erfurthin kirjan käyttökelpoisuutta lisää se, että siihen sisältyy runsaasti dokumentteja, mm. kirjeitä ja kaukokirjoitinviestejä. Esimerkiksi Hitlerin ja Mannerheimin kirjeenvaihdosta on monia esimerkkejä.

Jyväskyläläinen kustantamo on tehnyt palveluksen historian harrastajille julkaisemalla Erfurthin päiväkirjan uudelleen, sillä vuonna 1954 ensimmäisen kerran julkaistu teos on ollut vuosikymmeniä loppuunmyyty.

Vilho Kulju

Juhlapuheiden takana on aina hermonsä menettänyt

VILLE KIVIMÄKI: MURTUNEET MIELET. TAISTELU SUOMALAISOTILAIDEN HERMOISTA 1939–1945. WSOY 2013, 475 S.

Ehdin vihdoin kesällä lukea Ville Kivimäen kirjan talvi- ja jatkosodan rintamamiesten psyykkisen kestämisen ja murtumisen syistä. Kivimäen väitöskirjaan *Battled Nerves* (2013) pohjaava teos avaa oven sodan aikana ”tärähtäneiden” ja sodanjälkeisessä maailmassa outoina pidettyjen maailmaan. Muitan hyvin lapsuudestani, kuinka aikuiset puhuivat naapurin miehen palaneen sodasta ”outona”.

Näitä ”tärähtäneitä” oli paljon. Kivimäki kääntää vuosina 1939–1945 psyykkiseen hoitoon joutuneiden sotilaiden määrän sotilaskielelle. Sen laskutavan mukaan näistä sotilaista muodostuisi kokonaita viisi täysvahuista jalkaväkirykmenttiä. 191 suomalaista sai toisen maailmansodan aikana korkeimman sotilaallisen tunnusmerkin ja jokaista heitä kohden joutui noin sata sotapsykiatrieseen hoitoon. Juhlapuheita kuunnellessamme tämä sodan laskuoppi ei aina tule mieleen.

Tärähtänyt-käsittettä Kivimäki vertaa ensimmäisen maailmansodan aikana käytettyyn shell shock-termiin. Miehet tärisivät kauttaaltaan joutuessaan yllättävään rumputuleen. Talvisodan aikana käyttöön otetulla tärähtänyt-termillä oli kuitenkin muita ulottuvuuksia. Mies oli mennyt raiteiltaan, tullut hulluksi eli ei ollut enää normaali. Näin hullun ja tärähtäneen ero oli hiuksenhieno.

Puolustusvoimat oli melko valmistumaton sen tilanteen edessä, että nk. ”tärähtäneitä” alkoi olla jo talvisodan aikana. Hoitohenkilökunnan ja sairaaloiden todellisuus

ei ollut ruusuinen, koska resurssit ja tieto-taito oli vähäistä.

Suomessa psykiatria otti mallia saksalaisen ensimmäisen maailmansodan aikana kehittyneestä sotilaspsykiatrian opinkappaleista ja luokituksesta. Ennen toista maailmansotaa maassamme ilmestyi vain kaksi alan merkittävää artikkelia, jotka molemmat laati Saksassa Heidelbergin psykiatrisella klinikalla työskennellyt Erkki Kaila.

Kaila korosti nk. sielusyntyistä reaktiota eli neuroottisilla oireillaan henkilö tavoitteli itselleen konkreettista hyötyä. Tämä oli erityisen yleistä heikkotahtoisten, luulotautisten, pelokkaiden ja yliherkkien henkilöiden kohdalla. Pitkittyneet oireet olivat syitä henkilön rakenteellisista vioista, kuten vähä-älyisyydestä, sairasmielisyydestä, rikollisuuteen taipuvaisuudesta ja hermon ja mielen heikkoudesta. Lääkintäeversti Sven E. Donner seisoi Kailan takana. Hänen mielestään alhainen älykyys selitti suurimman osan sotilaiden psyykkisistä häiriöistä. Ajan henki oli myös laulun sanoin: ”Eespäin voittohon siis, te sankarit vahvat ja nuoret, väistymys mielestä pois, pelvosta tunnetta ei!”

Tulkinnasta, että sairaus palautui aina sotilaaseen itseensä, seurasi se, etteivät psyykkisiin

häiriöihin sairastuneet sotilaat päässeet vuonna 1941 säädetyn sotainvalidilainsäädännön piiriin. Vasta vuosikymmeniä myöhemmin psyykkisesti sairastuneiden tilannetta korjattiin, mutta vain harvat hakivat korvausta.

Kivimäki on koonnut yli 300 potilaskertomusta sotasairaaloiden psykiatrisilta osastoilta ja hän pohtii sitä, miksi nuoret selviytyivät paremmin kuin vanhempi ikäluokka. Miksi upseerit kestivät paremmin kuin sotamiehet? Lukiessani pohdin isääni, joka joutui sotaan nuorena miehenä tai oikeammin poikana ja palveli JR7:ssä. Mikä sai hänet kestämaan? Kivimäki korostaakin nuorten poikien yhteisöllisyyttä, joka pelasti heidät sairastumiselta toisin kuin vanhemmat miehet, jotka kutsuttiin takaisin palveluun sodan loppuvaiheessa. Nämä olivat kokeneet jo aiemmin sodan kauhut ja heillä oli myös pelko perheensä selviytymisestä.

Kirjaa lukiessa tuli kysyttyä useamman kerran J. Karjalaisen laulun sanoja muunnellen, keitä ne todelliset sankarit ovat, joita valtakunta arvostaa ja jotka osaavat pelätä tosi paikan tullen. Kirjan opetus on se, kuinka sota satuttaa meitä kaikkia. Pahiten se satutti henkisesti ja fyysisesti sairastuneita, mutta se satutti myös niitä, jotka näennäisesti selvisivät sodasta vailla fyysisistä ja psyykkistä sairastumista. Itseäni kosketti YLE:n pari vuotta sitten esittämä sarja sotaveteraanien ja heidän perheenjäseniensä kohtaloista. Sarjassa haastateltiin veteraanien lapsia, joita sota edelleen satutti. Koskettava oli omaan sukupolveeni kuuluvan muusikko ”Tuomari” Nurmion kertomus, kuinka hänen innolla sotaan lähteneen isänsä mieli pirstoutui, ja isä lähti tästä maailmasta oman käden kautta Nurmion ollessa 12-vuotias.

Pirjo West

Peruspomo

TIMO SOINI: PERUSPOMO.
WSOY 2014. 307 S.

Hieman yli 50-vuotias puoluejohtaja, Timo Soini on julkaissut jo toisen poliittisen muistelmateoksensa. Peruspomon keskiössä ovat vuoden 2011 eduskuntavaalit, siihen johtaneet tekijät ja seuraukset. Soini tuo esille omat näkemyksensä tapahtuneeseen. Kuolevana pidettyä Suomen maaseudun puolueen rippeistä tuli reilussa kymmenessä vuodessa yksi neljästä suuresta puolueesta. Nousu alkoi jo vuosien 2003 ja 2007 eduskuntavaaleista.

Soini kertoo myös toiminnastaan europarlamentissa ja ihmetelee kohua, joka syntyi, kun hän ilmoitti hyvissä ajoin ennen vaaleja palaavansa vuoden 2011 vaaleissa kotimaan politiikkaan. Vastaavaa kohua ei ole muiden suomalaisten europarlamentaarikoiden kohdalla ollut, vaikka moni heistä on vuosien varrella palannut kotimaan politiikkaan kesken europarlamenttikauden.

Vuoden 2011vaalien alla, kun perussuomalaisten kannatusluvut näyttivät suuren puolueen lukuja, halusi puolueen ehdokkaaksi eduskuntavaaleihin runsaasti tunnettujakin henkilöitä, jotka näkivät tässä mahdollisuutensa nousta eduskuntaan Soinin imussa. Soini kuitenkin halusi palkita puolueen uskollisia palvelijoita, jotka olivat perussuomalaisia jo silloin, kun kannatus oli murto-osa nykyisestä, ja puolueen kannattajia pidettiin jonkinlaisina kylähulluina ja poliittisina pelleinä.

Maisterisjätjän tavoin Peruspomossakin Soini käsittelee myös uskontoa. Jyrkkiäkin kantojaan hän perustelee sillä, että hän on liittynyt roomalaiskatoliseen kirkkoon, ei kirkko häneen. Uskonnollisen näkemyksensä suhteen Soini on

ehkä kaikkein avoin suomalainen poliitikko. Hän ei ole lähtenyt tässä asiassa mukaan minkäänlaiseen yleisön ja tiedotusvälineiden miellyttämiseen vaan vastustaa julkisesti, tosin kiihkoilematta aborttia ja sukupuolineutraalia avioliittoa.

Joku voi ajatella Peruspomon olevan mitä melkoisinta itsekehua, mutta ainakin tähän asti Soini on onnistunut tehtävässään. Hänen johdollaan puolue on voittanut kolmet eduskuntavaalit, kahdet kuntavaalit, kahdet presidentinvaalit (laskentatavasta riippuen) ja kahdet eurovaalit, vaikka perussuomalaisten osalta onkin laskettu liian pieni voitto tappioksi. Kiitosta Soini jakaa myös perussuomalaisten vanhoille vennamalaisille perustajajäsenille Raimo Vistbackalle, Urpo Leppä-selle ja Kari J. Bärlundille sekä niille entisille SMP:n kansanedustajille, jotka ovat uhrautuneet uuden puolueen vuoksi useissa vaaleissa ja onnistuivat ”jytkyvaaleissa” palamaan eduskuntaan parinkin kymmenen vuoden tauon jälkeen.

Soini myöntää puolueen ongelmaksi sen henkilöitymisen häneen itseensä, eduskuntaryhmän kokemattomuuden ja sitä kautta joidenkin edustajien harkitsemattomat lausunnot lähinnä maahanmuut-

toasioissa. Maahanmuuttokritiikisään rasismiin taipuvaiset kansanedustajat Soini tuomitsee Jussi Halla-aho lukuun ottamatta. Halla-aholla on tiettyissä piireissä laaja kannatus, minkä osoitti menestys eurovaaleissa. Soini joutuu vielä käymään useat vaalit puolueensa keulakuvana. Varteenotettavia tulevia keulakuvia puolueella ei juuri ole, poikkeuksena Jussi Niinistö. Ehkä esimerkia Soinin rauhoittumisesta oli olla asettautumatta ehdolle vuoden 2014 eurovaaleissa.

Peruspomo on mielenkiintoinen ajankuva perussuomalaisten tilanteesta puoluejohtajan kannalta katsottuna. Soinin tehtävä ei ole ollut eikä ole helppo. Hän on johtanut puoluettaan terveytensä kustannuksella. Presidentinvaalien jälkeisestä sydänoperaatiosta on kerrottu julkisuudessa vasta tämän kirjan myötä.

Pasi Pulju

SÄHKÖISET OPPIKIRJAT PERUSKOULUUN JA LUKIOON!

e-Opin muokattavat oppikirjat helpottavat opettajan työtä ja tuovat e-kirjan edut opetukseen.

Näytekappaleet: miika.sjoman@e-oppi.fi

ePookki 7–8 – Yläkoulun historia

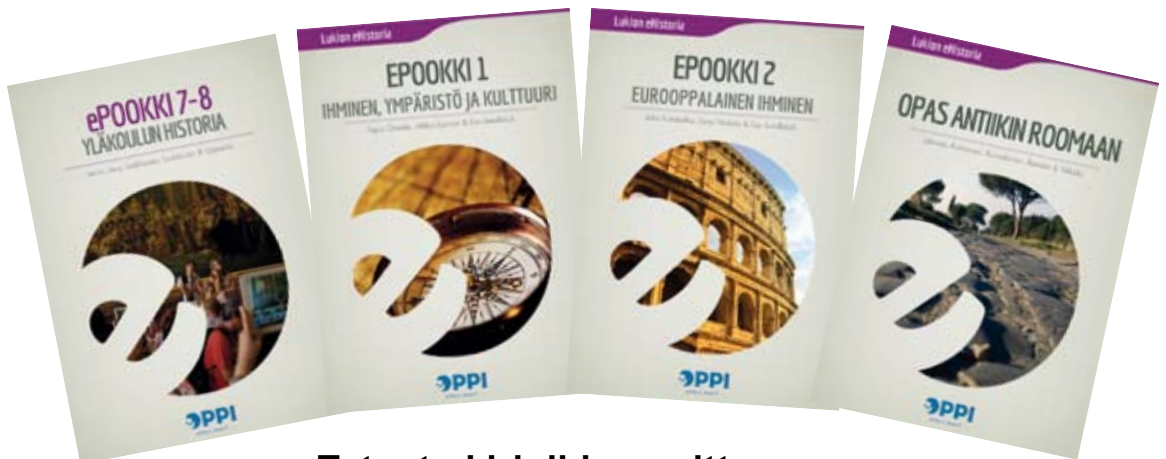
ePookki 1 – Ihminen, ympäristö ja kulttuuri

ePookki 2 – Eurooppalainen ihminen

Opas antiikin Roomaan

Ilmestyy syyskuussa 2014.

Tutustu kirjoihin osoitteessa:
www.e-oppi.fi

